

ZELEMII

Yá pò kú láe bee guu

Zelemii ku ado, a ku yá pò gbépii lé ke kpeo, áma a náai ví Luae e à gè zí pò Lua dàe kèd píi. Zelemii ku lá Lua zina Polu ò gbezãwa à mè, yèesaikè guu ò Lua gbãa síana í bõu (2Kln 12.9).

Zelemii yá pò kù wà làasookewàn ke: Aà èwaasoke guu à gò Lua ledòekena ũ Yelusaleũ (1.4-9) e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 626, kí Yosia dea kía ũ gòò (640-609), ò a ku we wè bla, gòò pò yáò lé zí'ũkũ àlè káfí.

Asilìò mé gbãa ví gupiiu gòò bee, ò aa ná Babiloniò gbãa guwa. Yosia ze'è à èa Isaili bùsu zi kpedo sí. Ama wè 609 guu wà aà dè Megido gòò pò àlè gé kpái Egipi zìgò pò aa mò dõì Asilìòlèone. Egipiò aà né Yoazaa pò zòlè aà gbèu bò kpalau, ò aa Yoakiũ kpà aà gbèu. Wè 597 guu kí Nebukanèza ní Babiloniò sí Yelusaleũ guu, aa ní gbèeò náaa tàrínò ní kí Yekonia pò gò a mae Yoakiũ gèe ũo sãnu. Ò aa Zedekia kpà Davidi kpalau, kía gbãasaide pò gbéò tò à yãkele kè ní a dii Babiloniò. Ò aa fèlèaaàò pàsípàsí, aa koezò Yelusaleũzi e wè do, ò Nebukanèza zìgòò Yelusaleũ sí wè 587 mò soplade guu, aa kí Zedekia kù, ò aa Lua kpé kpàsa, ò aa tà ní gbé gbãao pii.

An taa gbèa wà Gedalia pò zìblenapiò aà díle gbãade ũ dè, ò Yuda gbé kòna pò aa gòò bàalè wà tà Egipi, aa ànabi Zelemii sè ní gbãao wà tàò. We à gàu.

Lán ānabi kīniɔwa Zelemii è yá gbāa pɔ kèpiɔ guu Lua lezà a gbé pɔ aa a náai v̄iopiɔwa. ɔ Zelemii m̀è tó aa ye m̀s̄ipi kémáε, sema aa εa su Dii ní Luawa, aa lɛkpaaía ní Egipiɔ tó, aai zε ní zɔblea Babilonideɔneɔ. Ama aa Zelemii dilɛ bɔnkpede ũε, ɔ wà íadawà. A bílikè yápiwa, asa a ye a gbépiɔzi maamaaε. Màa a kuò dúniau. Gaga bao pɔ Lua dilɛè aà kpa a gbé pɔ aa ku kai leziɔne mé tò à bílikè, asa a ye a gbépiɔzi. A yáí ɔ zɔaka Luazi m̀òɔm̀ɔ (11.18-12.6, 15.10-21, 18.18-23, 20.7-18).

Baa ké àle Lua gbéɔ kaalea yá kpàwake lua-naaikensaidepiɔne, à ní suabaa yá è k̄aa ɔ Luapi bàa εa kuaíniɔ yá ũ (31). A z̄í pɔ Lua a ble gbεzā náai v̄í, ɔ à seeladeke pɔ í bɔ ní sae kè. Wεɔɔa Luazi guu à tɔle lù. (32).

Zelemii kè waasokpan náaide pɔ wà Yesu lɛεũò ũ (Matie 16.14). E Yesupi àɔ gé gai à Gεamusu dikpe ble blè ní a íwao, ɔ à m̀è Lua bàa kua ní a gbéɔ yá pɔ Zelemii ò pàpa sa (Luk 22.20, 1Kln 11.25).

Dii Zelemii dilɛ ānabi ũ

¹ Ilikia né Zelemii, Anato pɔ kú Bēyāmεε buiɔ b̀usu sa'onae yán ke. ² Dii yá'òè Amɔ né Yosia,* Yudaɔ kía kpalablea wè kue'aaɔde guu ³ ní Yosia né Yoakiũ,† Yudaɔ kía kpalablea gɔɔɔ e Yosia né Zedekia,‡ Yudaɔ kía kpalablea wè kuεdode m̀ɔ s̄ode guu, gɔɔ pɔ wà Yelusaleũdeɔ k̀k̀k̀ z̄iz̄ɔ ũ.

⁴ Dii yá'òmεε à m̀è:

* 1:2 2Kia 22-23 † 1:3 2Kia 23.35-24.6 ‡ 1:3 2Kia 24.18-25.21

⁵ E màò gé n íkasai neasakpeu,
 má n dǎ,
 e ñyǒ gé bɔi gbɛɛu,
 ma n se ma pɔ ũɛ, §
 ma n dile ānabi ũ buiɔne.

⁶ Ǿ ma m̀è: A'a Dii Lua! Má yǎ'oa dǎo, asa
 èwaasonan ma ũ. ⁷ Ǿ Dii òmɛɛ:
 Nsu o èwaasonan n ũo.
 Gé gbé pɔ ma n zímáɔ kíi píi,
 ní yǎ pɔ má danɛ píi oné.

⁸ Nsu viakɛnéo,
 asa má kunnɔ n misia yáíɛ.
 Ma Dii máme má ò.

⁹ Ǿ Dii ɔbò a zǎ ma léwa à m̀è:
 Ma a yǎ sòso má kàne n léue.

¹⁰ Gwa! Ma n dile buiɔne ní ní bùsuɔ,
 ñyǒ ní wo ní bùsuu,
 ñyǒ ní gbāa kɔ'ɛ,
 ñyǒ ní kaale, ní ɛa ǹ ní zedɔ,
 ñyǒ ní gboo, ní ɛa ǹ ní keke.

¹¹ Dii yǎ'òmɛɛ à m̀è: Zelemii, bó ní èi? Ǿ má wèwà:
 Lí pɔ wǐ me wéteí gǔna mále e. ¹² Ǿ Dii òmɛɛ: N è
 wásawasae, asa mále wéte ma yáí, ké à e papa yáíɛ.

¹³ Dii yǎ èa dèdɛa à m̀è: Bó ní èi? Má wèwà: Ma
 oo è, àle pusu bɔ, à yèɛɛ, a zí dɔ gugbāntoo oi.

¹⁴ Ǿ Dii òmɛɛ: Za gugbāntoo oi wa bɔu wà yáyia
 bùsuɛbeedɔwa. ¹⁵ Mále bùsu pɔ kú gugbāntoo oio
 gbéɔ sisi aa mɔ píiɛ.

An kíao ní kpalabaaɔ kpále Yelusaleũ bíibɔleɔu.

Aa koezɔ a bíi pɔ liaizi,

aa léle Yudaɔ bùsu wéleɔwa.

§ 1:5 Isa 49.5, Gal 1.15

16 Maa má yákpaleke ní ma gbéó
 vāi pó aa kè aa b̀ò ma kp yáí.
 Aa tulaletikàtea dii pàleone,
 aa kùle ní pòkeane.

17 Sòuke, ní fele yá pó má dané oné píi.
 Nsu to s̄ kēngu an yáio.
 Tó màn s̄o, níme má tó s̄ kēngu ní ae.

18 Ma n ke lán wéle bíidewa gbāe,
 lán m̀pèle ge m̀gotē bíiwa.
 Yuda kía f̄o kpaneo,
 ge a gbāadeo ge a sa'onao ge a gbépii.

19 Aa ānama, kási aa n fuo,
 asa má kunn̄o n misia yáie.
 Ma Dii máme má ò.

2

Isailio b̄oa Dii kpe

1 Dii yā'òmeè à mè: 2 Ge ò yáe bee kpàwake
 Yelusaleũdeò swáú.
 Ma Dii ma mè,
 á wēndiaḡo gbēke pó á v̄iman̄o d̄omagu
 ḡo pó á yemazi ma n̄o dafu ũ.
 Ḡo bee á temazi guwaiwaiu,
 gu pó wi pót̄uo.

3 Aa ku ma m̀endo yáie,
 aame ma buapó káauo ũ.
 Ma gbé pó ní m̄om̄o t̄aae è,
 s̄ músi ní lé.
 Ma Dii máme má ò.

4 A swáse ma yáí, á Isailio,
 á Yak̄bu buio píi.

5 Ma Dii ma mè,

tàae kpele á deziò èa,
 ò aa zàkūmanòí?

Aa tè táaòzi, ò aa gĩ òi.

⁶ Ma ní bóle Egipi ma dōaané guwaiwaiu
 ní sēgbāo ní būsū tō'edeo
 ní būsū iminadeo ní gusisi pāsio,
 gu pó gbēe lí a baa vīo mé gbēe lío kuuo,
 kási aai ma gbēao.

⁷ Ma suńno tōole táaedeu la,
 aaliò a libeò ble ní a pōmaao.
 Ké aa kà, aa ma būsū gbālè,
 aa tò à gò pó pó má yeio ũ.

⁸ An sa'onao i ma dōo,
 ma ikoyādanedeo i ma dōo,
 an dōaanao bō ma kpe,
 an ānabiò ānabikēkē ní Baali gbāao,
 aa tè pó pó lí káfiakēnéozi.

⁹ A yáí má mó ní á yáo sō,
 mé má mó ní á néo ní á tōūnao yáo.
 Ma Dii máme má ò.

¹⁰ A bua ísiawa e Sipi būsūu à gwa.
 A gbé zī Keda a būsūu à a yá tāsika,
 í gwa tó yáe bee taa kè we yāa.

¹¹ Buie a diiò líle yāae?
 Kási an táapióá Lua no.

Ma gbé pó má de Lua gawide ũ,
 ma gbéò ma leūkpakè
 ní pó pó lí káfiakēnéo.

¹² A musudeo, à to yápi diwá,
 á me i seenata à gō sàiii.
 Ma Dii máme má ò.

13 Asa ma gbé̄o duunakè lee plaε.
 Máme má nibona í wēnide ũ,
 ̄ aa ma to we,
 aa gè wà biao ȳò níziε,
 bia tεfεena p̄o aa f̄o í dilεo.

14 Isailio á z̄ooneε?
 Wà ní í z̄oble guu nεε?

B̄oyāi aa ḡò p̄oviao ũ sai?

15 N̄o musuo p̄alamá aa p̄namá,
 ̄ aa ní b̄usu yàa,
 an w̄éleo tekù, gb̄ee ku we bo.

16 Mefisidēo ní Tapanesidēo ní mi w̄ané.

17 Ame a yápi í áziεo lò?

Ma Dii á Lua, ké má zemikūaé,
 ̄ a ma to we.

18 B̄oyāi ále gé Egipi Sioo í miii?
 Akεa ále gé Asili Uflata í miii?

19 A v̄aikea a wi á musuε,
 á p̄o b̄ozákea a w̄étea íé.

A láasooke, í d̄o ké

á b̄oa ma Dii á Lua kpe v̄ai,

mé á kua v̄lakεamεε sai íi.

Ma Dii Lua Ziḡo de máme má ò.

Isailio dea no náaisai ũ

20 A ma zuu gb̄òo á n̄oε à ḡèḡè,

a ma bāo k̄èk̄è,

a mè á z̄oblemεεo.

Siana guu i gb̄āsike s̄is̄i les̄i píi musu

ní lí ȳéleleo píi gb̄áuo.

21 Ma á bá v̄ēli maa náaide ũε.

Kpelewa a k̄ēa,

a ḡō v̄ēli b̄olenziaε ũi?

22 Baa tó a zu'ò ní saoo

ń mɔɔnao maamaa,
 á tàae tèbateba a láameeo.

Ma Dii Lua máme má ò.

²³ Kpelewa á f̄o i gb̄aleo,

i ke Baaliōne kèkeo ni?

A yá pó á kè swadɔɔo gwa,

à láasooke á yãkeapiowa.

I gé le à su la,

lán yiongo núnu pó a me f̄elawa,

²⁴ lán s̄èa zàa'ín da pó dóekè ní gbáao,

àle ḡõ íana seseewa.

Déme a f̄o à aà lé liaa gɔɔ pó aà me f̄el̄ei?

Zàa'ín sa pó lé aà weleo kpasao,

aa aà e a gɔɔwae.

²⁵ Asu ào kpálek̄ézi

e á kyale gé yaa á gbáu,

á kòlo giigagao.

N beeo a mè a zek̄eo,

wá ye dii z̄llozīe,

sema wà géma.

²⁶ Lá wí ì kpáí kú, tó wà bòwà,

màa wa wida Isailiowa,

an k̄iao ní ní gb̄adeo

ń ní sa'onao ní ní ãnabio.

²⁷ Aa'í o líe: Wá maen n ũ,

aa'í o gb̄ee: M̄me n wá í.

Aa bò ma kpe, aai zemanoo.

Gɔɔ pó taasi ní lé,

õ aa'í me mà fele mà ní suaba.

²⁸ Dii pó á kè áz̄l̄āeo ku máe?

Aa fele á taasik̄egɔɔ,

tó aa f̄o á suaba!

Asa á Yudaɔ,

á diiɔ dasi kà á wéleɔwa.

²⁹ Bóyái ále zɔakaimazii?

Apíi a bɔ ma kpɛɛ.

Ma Dii máme má ò.

³⁰ Ma ìadà á deziɔwa pãɛ,

aai totoapi yádao.

Aa lèle ní ãnabiɔwa

lán nɔɔmusu pɔkaalenawa.

³¹ A gbāgbēɔ, à wéte ma yái.

Ma gɔ Isailiɔne gbáa

ge gubeebee ũ yà?

Bóyái ma gbépiɔ ì me

waɔ ní bebɛa kɛɛ,

wa mɔ ma kíi bɔ ni?

³² Nɔɔmbleɔ yá a fɔ sã wéndiague?

Zãkɛzi pɔɔ yá a fɔ sã nɔ dafugue?

Kási ma yá sà ma gbéɔgu

à gɔɔplakè.

³³ A yenzi ɛɛ víe fá!

Baa káalua sà zɔɔ,

á á yãkɛa dadaè.

³⁴ Wí taaside yãesaide au e á pɔkasaɔwa,

i kɛ a ní lé á kpéu,

aale á pɔɔ sɛlen sɔɔ.

³⁵ Gia ní beeo i me á yãe vío,

ma pɔ a paázio.

Lá a mè ì duunakɛo,

má yákpalekɛánɔɛ.

³⁶ Bóyái iɔ liaaliaa à á yãkɛa lilɛi?

Egipiɔ widawá,

lá Asiliɔ kèéwa.

³⁷ A bɔ we à su ní ɔɔ dia á musue,

asa gbé pò ále ní náaiképiò,
ma gínzìe, á dónle emáo.

3

¹ Tó gbēe gĩ a nai,
ṣ à gè zākè gupālei,
a fṣ ea nṣpi kũ lṣe?
Aà kũa a b̀supi gbāle dúuduue.
Apìò sṣ a gbāsìkè ní gṣṣo dasi,
ṣ a ea lé sua saa?
Ma Dii mámé málé á la.

² A wεzu à s̀s̀s̀ wáiwaiò gwae,
gu kpele wi á dàakpauo ni?
Iò zṣle zé sae àò gṣṣo dá
lán Laalubue zṣleá guwaiwaiuwa.

³ A yáí tò ma gi lou maé,
káabuana i kééo.
N beeo á wé de lán káaluá wéwae,
wí lí á kũo.

⁴ A lezùmazi tia a m̀è:
Wá Mae, wá èwaasogṣṣo gbēna,

⁵ n pṣ aṣ paawázi e bṣe ni?
Nyṣṣo wá kpēne kũa gṣṣopii ỳá?
M̀aa i omεε,
ṣ iṣ ỳáváike á pṣeáwa.

Isailiò p̀òòbṣzàkea Diié ní ní suawào

⁶ Kí Yosia kpalablegṣṣo Dii òmεε: N Isaili p̀òòbṣzàkēnapìò ỳákea èa? Aa gè gbāsìkè s̀s̀s̀ lṣs̀ p̀ii musu ní lí ỳèlṣṣo p̀ii gbáuo. ⁷ Málé e ỳá beeo kea gbēa p̀ii aa suaε, kási aai suo. Ṣ an gbé Yuda náaisaideṣ ní ỳákeapìò è. ⁸ Ma gínzila kpà Isaili

pòbòzâkenapiowa, ma ní yá gbãsí pò aa kèò yáí. Kási vía i ní gbé Yuda náaisaidepiò kũo, ò aa gè gbásikè sò. ⁹ Káaluakaa i ke Isailiòne yâe ũo, ò aa ní bùsu gbâlè, aa gbásikè gbèò ní líò yá musu. ¹⁰ Gia ní beeo pii an gbé Yuda náaisaidepiò i sua ní nòsemendooo, sema mɔafili. Ma Dii máme má ò.

¹¹ Ǿ Dii òmɛɛ: Isaili pòbòzâkenapiò yá maa de Yuda náaisaidepiòla. ¹² Ge ñ kpàwake gugbântoo oi ñ me:

Ma Dii ma mè,
à sua Isaili pòbòzâkenaɔ!
Má féázi bo, asa má gbêke ví,
ma pò aɔ paaázi gɔɔpiio.

Ma Dii máme má ò.

¹³ A we á tàaei lé!
Asa a bɔ ma Dii á Lua kpeɛ,
a táa'ò dii zìlòowa
lí yèlèlèò pii gbáu,
i swáse ma yáí.

Ma Dii máme má ò.

¹⁴ Ma Dii ma mè, gbēnazin pòbòzâkenaɔ, à sua, asa á zán ma ũ. Má á sé wéle ní wéleò dodo, bui ní buio plapla, mí suánɔ Siɔna. ¹⁵ Dãna pò an nòse muaamanɔ ò má ní dile aa dɔaaé ní dɔaò ní laaio. ¹⁶ Ma Dii ma mè, gɔɔ bee tó a kɔ a dasikũ á bùsuu, wa ma bàakuaánɔ kpagolo yã'o bo, a làasoo a gē an sò guuo. A ni aɔ kúmáò, mé wa a pãle keo. ¹⁷ Zibeezi wa o Yelusaleũe, Dii kpalabaa. Bui pii a si Yelusaleũu ma tɔbɔa yáí. An nòsevãi swágbãa yá a dɔaané bo. ¹⁸ Gɔɔ bee Yudaɔ na Isailiowa, aa bɔ gugbântoo oi bùsuu sãnu, aai su bùsu pò má kpà ní deziowau.

¹⁹ Máme má ò.

Má ye mà á sí ma néo ũe,
 mí pœã bùsu kpáwá,
 bùsu pó a kefenke de buipãleo póa.
 Mále e áli ma sísi á Mae ũe,
 mé á we ma to weo,
²⁰ āma á Isailio a bo ma kpe,
 lán nœe pó a zá tò à gè gbãsikèwa.
 Ma Dii máme má ò.

²¹ Wii ma do sísi wáiwai musu,
 Isailio lé sóbo, aale awakpa,
 asa aa pãzeae,
 ma Dii ní Lua ma yá sãnguẽ.

²² A ea sua, pòbòzãkenaò,
 mí á gbágbã ní á pòbòzãkegyão.

Wá ké! Wá sumae,
 asa nímenn Dii wá Lua.

²³ Sísiò ee ví, gbèsísiò zóa ví,
 Dii Isailio Lua mé wá Suabana ũ.

²⁴ Za wá èwaasogòò
 táaò wá maeo zì ài blè,
 an sãò ní ní zuò
 ní ní nẽgõeo ní ní nenõeo.

²⁵ Wà naale ní wío,
 wà tó wá gee gõ kpá wá wéi,
 asa ní wá deziò wa duunakè Dii wá Luaee,
 za wá èwaasogòò e gbã wi àà yãmao.

4

¹ Ma Dii ma mè, á Isailio, tó á sua, à sua.
 Tó a zòè á pó pó má zauoi,
 mé ále liaaliaa bo,

² tó a legbè ní ma kuao káukāu ní síanao,
bui páleᵛ báaadakᵛu ní ma tóo,
aai íanadā ma yá musu.

³ Yá pó Dii ò Yelusaleũdeᵛ ní Yudaᵛnen ke:
A Yelusaleũdeᵛ ní Yudaᵛ píi,
à kpase kē wásawasa,
ásu pótᵛ leuo.*

⁴ A tᵛzᵛ á sò gbāsiwoloa ũ,
í gᵛ ma pó ũ wásawasa.
Tó mään sᵛo,
má a pᵛkūmabᵛᵛwáe
lán té pᵛ gbēe a fᵛ deowa
yāvai pᵛ á kè yái.

Zigᵛᵛ ba gugbāntoo oi

⁵ A kpàwake Yudaᵛne,
à o Yelusaleũdeᵛne:
A kuupe á bùsuu,
à wiile ní loᵛ gbātēo
à oné aa kāaa,
aai bàale ta wéle bíideᵛu.

⁶ A gudᵛkᵛekii dile Siᵛna,
wí mᵛ ule we, ásu zezeo,
asa má tó kisia zᵛᵛ ní pᵛ ònekeao bᵛ gugbāntoo oi.

⁷ Nᵛᵛmusu fēle bᵛ a tòou,
buiᵛ kàalenapi dàzeu.
A gò a tía,
àle gé á bùsu kei kélekele,
á wéleᵛ i gᵛ beziaᵛ ũ.

⁸ A yái tò à zwànkasaᵛ kákaála,

* 4:3 Oze 10.12

à ɔ̀ɔ̀ à búbuape,
 asa Dii pɔ́fɛ́awázi zɔ́, i kpáleo.
 9 Zibeezĩ sɔ́ a kɛ́ kía ní a ɪ́waɔ́gu,
 yápi i di sa'onaɔ́wa,
 ānabiɔ́ lé i gɔ́ kpaaũa.
 Ma Dii máme má ò.

10 Ǿ ma m̀̀: A'a Dii Lua! N ɔ̀nɔ̀kè Yelusaleũdeɔ̀ne ní
 gbéé beɔ́ píi. Ké n m̀̀ aaɔ́ ku aafiaɛ,† ɔ́ fẽnda mé aaɔ́
 wiile ní miwaa?

11 Gɔ́ beɔ́ Dii a o Yelusaleũdeɔ̀ne ní gbéé beɔ́ píi,
 à me ían wáa a bɔ́ gbáau s̄s̄i wáiwaiɔ́ musu à mɔ́
 léle a gbéɔ́wa. I ke íana pɔ́ wĩ pɔ́ fái a gbāsi bɔ́le
 no, 12 íana pɔ́ á gbaemá gbāa aaɔ́ de beea, yákpale
 á keńno sa.

13 Gwa! Ale mɔ́ lán lousisiawa,
 aà zikasɔ́goɔ́ de lán zàawa,
 aà s̄ɔ́ wáa de kúuɔ́la.
 Waiyoo wápiɔ́! Wa kaale sa.

14 Yelusaleũdeɔ́, à á s̄ɔ́ pípi,
 ké à e bɔ́ aafia.
 Aɔ́ kú ní á làasoo v̄aio e bɔ́e ni?
 15 Wàle a baokpa Dá buiɔ́ bùsuu,

wàle músi kpàwake ɛflaiũ buiɔ́ bùsu s̄s̄ideu:

16 A o buiɔ̀ne,
 í a kpàwake Yelusaleũdeɔ̀ne,
 ibeɔ́ b̀̀ bùsu zàzãu, aale mɔ́,
 aale kúkua dɔ́ Yudaɔ́ wéleɔ́wa,
 17 aale liai lán masedãnaɔ́wa,
 asa Yudaɔ́ b̀̀ ma kpeɛ.

Ma Dii máme má ò.

† 4:10 Zel 6.13-14, 14.13, 23.16-17

18 A dàa ní á yǎkeao mé bee íé.

A ìadaman we. A pāsí!

Ale ìadawá e á s̄ou.

19 Ma n̄se òkpà! Ma n̄se òkpà!

Ma n̄se lé pusu bo, s̄o k̄emagu,

má f̄o màò níleo.

Ma kuu'ò mà do ní kúkuakeao.

20 Wíwíá lé ke wíwíá,

bùsu ḡò da wàuu gupíuu.

Wá zwàakp̄e wíwí kándo,

wá zwāao yàa ḡòḡò.

21 Máo dàlapoo gwa e boe ni?

Máo kuu'òpí ma do e boe?

22 Dii m̄e a gb̄e mi vío, aa a d̄o,

né s̄oune, aa yāe gb̄áeo.

Vái òno ò aa d̄o, aa maakea d̄o.

23 Ma z̄íle gwà,

má è da p̄a, a kekeao.

Ma musu gwà, má è a gupua vío.

24 Ma gb̄èsíò gwà,

mà è aale lualua,

s̄is̄o s̄o aale deede p̄í.

25 Ma gugwà, mi gb̄e eo,

baa b̄ao aa ní taa k̄e píe.

26 Ma gugwà, ò má è

bùsu táae ḡò gb̄áa ū,

w̄éle wíwí pí Dii ae

aà p̄okūma p̄así yáí.

27 Asa Dii m̄e

bùsu a òkpa píe,

ń beeo á kaale míomio.

²⁸ Ayámeto toole a búbuape,
musu i siakū,
asa Dii yā'ò, a a nòse suumpao,
à yādile kò, a ea kpeo.

²⁹ Wéledeò lé tíle píi,
ké aa sōdeò ń kàzunao kōfi mà yái.
Gbēeò lé si dào guu,
gbēeò dède lé solò gbèsòu.
Wéleò gò beziao ũ,
gbēe ku we lo.

³⁰ Yelusaleū, bó nle kei?
Akea n zwāa tēa yè,
n vua nɔamblebòò dà, n kio kài?
N nzia kèke pāe!
N gōpòseò gĩnzie,
aa ye n wēni bɔe sa.

³¹ Ma wii mà lán n'iwāwā wiiwa,
lán nɔe pó lé né sēia iwa.
Siona wiie, àle we fòo, fòo,
à ɔpòò à mè: Waiyoo mapi,
gbēdenao ɔdīea, má kú ga lézi.

5

Gbēe maaò

¹ A Yelusaleū zeaò keele à gwa,
à weele a gāaɔu à e dō.
Tó yāmaakɛn síanweelɛnae ku we,
má sùuuke ń wélepio.

² Baa ké aai me Dii ku,
ń beeo aai legbē ní mɔafilioe.

³ Dii, síana ò nle weelemáo lò?

N ní gbé, i òmáó,
 n ní ké búebuε, ò aa gĩ totoapi mai.
 An swá gbāakù lán gbewa,
 aa gĩ nòselilei.

⁴ Ǿ ma mē taasideᵛne, aa mi v̄io,
 aa Dii yākeᵛ d̄so,
 aa d̄so yá pó ní Lua lé yáínᵛo.

⁵ Má gé mà yā'o maezᵛᵛneε,
 aa Dii yākeᵛ d̄so lé?

Aa d̄so yá pó ní Lua lé yáínᵛo lé?

Kási gbépiᵛ s̄so aa n zuu b̄òríla,
 aa n baᵛ k̄ék̄émáε.

⁶ Ayám̄eto n̄ᵛᵛmusu a b̄o lákpeu à kusimá,
 àwalewana a b̄o gbáau à ní d̄ede.

Gbeaana a naalené w̄énkpe,

i gbé pó b̄ᵛᵛ taitai,
 asa an t̄aaᵛ dasikù,
 an p̄ᵛᵛb̄ᵛz̄ākeᵛ k̄è z̄ai.

⁷ Yelusaleũ, má s̄uuukennᵛe?

N gbéᵛ p̄ákp̄amaziε,
 aaĩ yási ní t̄aaᵛε, i ke m̄ám̄eᵛo.

Má tò pó m̄ómá,
 ò aa s̄i káalua kp̄éu aa gb̄ásik̄è.

⁸ S̄ōsa k̄āa pó an me feleᵛᵛne,
 an baade i lua a gbédee n̄oi.

⁹ Ma Dii ma mē
 má íadamá yápi yáio lé?
 Má t̄osi buipi taawao lé?

¹⁰ A ge ma v̄εebu* dúuz̄o,

* 5:10 Isa 5.7

ãma ásu dεεε píio.

A a gõnao zõzõ,
asa gõnapioá ma pó no.

¹¹ Isailio ní Yudaο bò ma kpe.

Ma Dii máme má ò.

¹² Aa Dii εεbò aa mè:

Màa no, vãie a wá leo.

Wá kõ'e ní zio ge ní nãanaoo.

¹³ Anabio lé lé'iana gbaε,

Dii yá aale oo.

Aame aa ní pó e níziawa we.

¹⁴ Ayãmeτο ma Dii Lua Zigõde ma mè,

lá màa gbépio òne,

má a yá sóso káne ní léu té ũε,

gbépio io de yàa pó tépi a kũwà ũ.

¹⁵ Isailio, ma Dii ma mè

má bui pó kú zãzã sóikewáε,

bui pó kú za zi mé ao ku gɔɔpiiε.

Bui pó ili ní yãmao

mé á ní yá'oa dõo.

¹⁶ An gbàlaο ì ga inéε,

ampii gõsa gbãaone.

¹⁷ Aa pó pó á kèkεo ní á bleo naaa,

aai á negõεo ní á nenεo séle.

Aa á zuo ní á são ní á bleo naaa,

aai á vëεbeo ní á kaadεembεo séle.

Aa á wéle bíide pó ále a náaikεo dëonzõ ní ní zikaboo.

¹⁸ Ma Dii ma mè, baa gɔɔ bee má á ke kélekεleo.

¹⁹ Tó wà n la, bóyái ma Dii ní Lua má kèiné màa píii,

ní oné, lá aa pākṗàmazi aa zòblè dii zìlòṅṅe rízia
bùsuu, màa aa zòble bui zìlòṅṅe bùsu zìlou sṵ.

20 A yáε bee o Yakṵbu buiṵṅṅe,
í a kpàwake Yudaṵṅṅe à me:

21 Sṵṵ nṵsesaideṵ, à yāma,
á wé vī, ili gu'eo,
á swá vī, ili yāmao.†

22 I kṵ à víakemeεo lé?
I kṵ à lualua ma aεo lé?
Ma Dii máme máε á la.
Ma bùsu'úfāa kàε ísia zṵle ũ,
kṵṵ pṵ ma dàèn we,
a í a fṵ à a baa vī bauo.
Baa ké a í í zāampapa,
ìli fṵ à a baa vīo.
Baa ké a ikooṵ ì kṵfikε,
ìli fṵ à a baa vīo.‡

23 Gbḗpṵṵ swá gbāa, aa fḗlemanṵ,
ṵ aa pāalemeε aa gḗzεa.

24 Baa ké mi lou mané a gṵṵwa
za káabuana e à gé bṵlei,
mé ma pṵkekεgṵṵ dilené,
aali okṵε wà víake ma Dii ní Luaεo.

25 Á vāikea mé kpà pṵpṵṵṅṅe,
á duuna mé gḗé à maa e.

26 Vāikεnaṵ ku ma gbḗṵ guu,
aaí ní we lán fiikpanaṵwa,
aaí baikpá gbḗṵṵṅṅe ké aa e wà ní kṵ yái.

27 Lá bā ìṵ ka bāwεna bākabo pai,
màa mṵafili ní ua pà,

† 5:21 Isa 6.9-10, Eze 12.2, Maa 8.18 ‡ 5:22 Yob 38.8-11

ṣ aaĩ ke ɔdeɔ ũ wà gbãakũ,

²⁸ aaĩ ká, an me iɔ teke.

An vãikεa gεagε,

aali yási ní netoneɔ, yá e bɔ́nɔ nao.

Aali ze ní pɔesaideɔ aa ní yãnakpãmáo.

²⁹ Ma Dii ma mɛ,

má ìadamá yápi yáio lé?

Má tɔsi buipi taawao lé?

³⁰ Yá pɔ wa ye a gíyáio

wĩ vɪakeè kò ní b̀suu.

³¹ Anabio ì ãnabikeke ní εεo,

sa'onao zia yá mé ì dɔaané.

Màa ma gbéɔ yei,

ãma kpelewa aa ke zái?

6

Koez̄sa Yelusaleũ

¹ Běyãmεε buio, à bɔle Yelusaleũ,

í gé mikpakĩi wεεlei!

A kuupe Tekoa!

A to súεε fele Betakeleũ seela ũ.

Kisia lé bɔ gugbãntoo oi,

kaale z̄ɔ looaála.

² Má Siɔna mide,

wéle pɔ wĩ me a kefeũ mé a maa.

³ Ziḡɔ mo b̀okpa liai,

lán sãdãnaɔ ní ní sãɔwa,

baade ní a gbéɔ a b̀ou.

⁴ A sɔuke wà si Siɔna ní zio,

à fele wà ge lélemá ìatē gbãa zá.

Agya! Ìatē'aua p̄la,

gu lé gēkōu kò.

⁵ A fεε wà γε lélemá gwāasina,
wí gu pó δε aa ze giu wíwi.

⁶ Ma Dii Zigōde ma mè:

A lizōzō,

í bùsu kále Yelusaleũ bíi saε.

A íada wélepiwa,

asa gbāamɔakōε mé kōu.

⁷ Lá í ìò di lòu,

màa yāvāi di wélepiu.

Taiina ní yāpāsio zɔa dɔu,

mi e aà gyā ní aà bɔo làa ziio.

⁸ Yelusaleũdeɔ, à ma ledama ma,

ké másu kéwáo yáí.

Tó màn sōo, má á bùsu dēɔnzōε,

gbēε aɔ ku a guu lɔo.

⁹ Ma Dii Zigōde ma mè:

Wa Isaili pó gōò kōnwε,

lá wí vεε kōnwεwa.

Wa εa a gbesisi,

lá wí pó gbesisiwa.

¹⁰ Dé má yā'òè mà aà gba laaii?

Démε a mamεi?

An swá wēao, aa fō yāmao,

Dii yá í kené íie,

ìli kánguo.

¹¹ Dii pɔkūma dèdεa,

má fō màò kúkūa lɔo.

Pɔkūmapi bɔbɔ néɔwa gāε

ní èwaaso pó kāaaa gudoũɔ.

To wà gōε ní a nɔo kú sānu

ń gbé pọ zikù táotaọ.

12 Ma Dii ma m̀e,
tọ ma ọ̀ l̀o b̀usuebeedeola,
má ń beo na gbẹ̀páleone ń ọ̀zié,
ń ń buaọ ń ń nọeọ.

13 Néfēnen gbēz̄ọ̀ p̄i ọ̀vāi'enaone.

Anabio ń sa'onao p̄i aaiọ gbéọ̀ sāsāe.

14 Aai ɛɛ ma ma gbéọ̀ bowa
lá a de p̄e ũowa.

Aai me, aafia ku, aafia ku,
kási aafia ku we s̄o.*

15 Yábēe pọ aa kè ì kené wí ũe?

Aawo! Ili kené wí ũo,
an ḡe lí ḡo kpá ń wéio.

A yái aa ta gbé pọ gè gék̄iio guu,
aa kw̄e ḡo pọ mále íadamá.

Ma Dii máme má ò.

16 Ma Dii ma m̀e:

A ze zékpaau à a zé káauo gwa,
í a pọ pọ maa gb̄ea àọ beu,

á s̄o i níni.†

Ọ a m̀e áọ beuo.

17 Ma gud̄anao‡ diléé,

má òé àli swādo an kuupeai,

ṣ̄ a m̀e á swādoio.

18 Ayāmeto buipáleo, à yāma,

í yá pọ a ma gbéọ̀ le d̄o!

19 Dúnia gbéọ̀, à yāma,

mále mó gbépiio ásookei.

Yá pọ aale yáọ gben we,

* 6:14 Eze 13.10 † 6:16 Mat 11.29 ‡ 6:17 Oze 9.8

asa aai swādo ma yáio,
aa gĩ ma ikoyáie.

²⁰ Seba tulaleti demee pœ ũo,
ge kaneli fee gĩnana pó bò bũsu zãzãu.
Mili sa pó i oa i a pó káteu à tékũ sio,
á sa'oaa lí kamaguo.

²¹ Ayámeto ma Dii ma m̀e:
Má gbe pó gbéó i gẽmbolẽwàò kálẽ gbépioñe ní ae,
maeò ní ní néò, gbéé ní a gbéó
aai kpákpaá mípii aa gaga.

²² Ma Dii ma m̀e:
Gugbãntoo oi bũsudeò gwa,
aa fẽle,
bui zõpio lé bò za dúnia léwa,
aale mó.

²³ Aa sáo ní sõnaò kúkũa,
aa pãsí, aali gbẽe wẽnagwao.
An kõfi Ìò dò lán ísia kõfiwa,
aa didi ś kpe, aa zĩ'òpòò,
aale mó léleiwá, Siònadeò.

²⁴ Wa ní bao mà,
wá ò gò dõwázi.
Yã'õma wá kú gbãa,
wálẽ wãwãma lán ne'inawa.

²⁵ Asu gé buao,
ásu àò be zéuo,
asa ibeèò ní fẽndaò kúkũae,
vĩa póò liaaázi.

²⁶ Ma gbéó, à zwãnkasaò dõdõ á pi,
í gbeembo túfu guu.
A óòb lán né m̀endona gaamáwa,

à búbuape pāsīpāsī,
asa gbēkaalena a mówá kándoe.

27 Ma n dile m̀baasana ũe,
ma gbé̃ mé gbè m̀de ũ.
N ní yākeao yō, ní ní dàa dō.

28 Swáyāmansaideone nípii,
aaio bebe wàò yādòdómáe.
Aa fèe lán m̀gotē ge m̀siwae,
yākpaanlakenaone nípii.

29 Sia lé tévu,
ké m̀gbō e lāa tépiu,
kási àe m̀ baasa pāe,
gbēvāio lé ké gbēmaawao.

30 Wī oné ánuusu giana,
asa Dii gíńziē.

7

Lua zé egēnaá pāe

1 Dii yā'ò Zelemiie à mè: 2 Ge n ze ma kpé b̀leu, ní
kpàwakēné we n me: A Yuda p̀ ále gē b̀leu la ále gē
kúleimee, à ma yāma.

3 Ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mè,
à ǹselile ní á yākeao,
mí tó à ku gue beeu.

4 Asu sásāyā náaike à me
Dii kpén ke, Dii kpéeo.

5 Tó a ǹselile ní á yākeao síana,
mé ále yākekōe a zéwa,

6 tó i gbāam̀o nib̀o ní toneo ní gyaaoneo,
mé i yāesaidēo dēde gue beeuo,
mé i íada áziawa a ge dii pāleowao,

7 má tó àò ku guε beue.
Gupi ò má kpà á deziowa
aao kuu gɔɔpii.

8 A èa?

Aε sásāyā pó ài v̄io náaike.

9 E'e! I kpáí'ò, i gbēde,
i gbāsike, i εeto n̄ ma tó,
i tulaletikateεa Baalie,
i gé t̄aa pó á n̄ d̄s̄ yāaowa,

10 ò i gbasam̄ zε ma aε
kpé pó ma tó kuwàε beeu.

I me a b̄o aafia,
ò i εa γε yāb̄εεpīo ke.

11 Aε e kpé pó ma tó kuwà pi
á kpáiweliwεo t̄o n̄ε?*

M̄aa m̄áε ewá.
Má Dii m̄ame má ò.

12 Ayāmeto,

à gé gu pó ma z̄l̄εu k̄aa Silo,†
í yá pó má k̄e we gwa
ma gb̄é Isailio v̄aik̄εa yái.‡

13 Ma Dii ma m̄e:

Ḡo pó áε yápīo ke píi,
mi d̄baa m̄āo oé m̄òom̄oε,
ò ili swás̄εio.

Ma lezùázi, i weao.

14 A yái, lá má k̄e Siloε,
m̄aa má ke gu pó má kpà á deziowaε,
kpé pó ma tó kuwà áε a náaikepi.

15 Má á yá à gomalaε,

* 7:11 Mat 21.13 † 7:12 Yoz 18.1 ‡ 7:12 Sou 78.61

lá ma á gbé Eflaiũ buiò yàwa.

16 Nsu wabikea gbépiòneo.

Nsu wiilea ní yá musuo.

Nsu yágbèaanéó.

Nsu òyò zemazi ní yáíó,

asa má yámamao.

17 N è lá aale ke Yuda wéleò guu

ní Yelusaleũ gáaèa?

18 Néò ì yàawè, maèò ì tesòwà,

nòèò ì pówenti de aa kàa ke musu nòe kíae.

Aaí ìtòle dii páleòwa,

ké a yá e òa yáí.

19 O ma Dii ma mè

i ke máme a òao,

ampio ò a òmá, wí i ní kú.

20 A yáí tò ma Dii Lua ma mè,

má a pòkúma pásí bòbò guè bee ní a gbéòwa

ní a pòtuò ní sèa líò ní buapòò.

Aa tékú píie, wa e tépi deo.

21 Ma Dii Zigòde Isailio Lua ma mè,

à sa pò wí a pò káteu à tékú káfí sáaukpasaòu,

à àiake àò a nòò so màa àò geò.

22 Asa ké ma á deziò bòle Egipi,

ma yādīlené,

i ke sa pò wí a pò káteu à tékú

ní sa páleò yá ò má dīlené adoo.

23 Má òné lò aao ma yá kūa,

míò de ní Lua ũ,

aaio de ma gbéò ũ.

Má òné aa zé pó má òlóné sé,
an kua iò na.

²⁴ Kási aai swáseio,
aai laaidòwàò,
an nòsevái swágbāa yá mé dāaané.

Aa gbεzā gwà, aai gé aeo.

²⁵ Za gɔɔ pó á deziò bò Egipi e gbā
miò a zòblena ānabiò diléé,

²⁶ kási ili swáse ní yáio,
ili laaidòwàò, a swágbāakè,
ō a yāvāikè de á deziòla.

²⁷ Tó n yápiò òné, aa swáse n yáio.

Tó n lezùńzi, aa wemaò.

²⁸ Oné bui pó i Dii ní Lua yāmaon ní ũ.

Aai we totoaiò,
ō sīana pilimá, a kú ní léuo.

²⁹ A á mi kākēle kóle,
í wēnale si sīsī wáiwaiò musu,
asa á gbāgbēò, ma giázie,
ma pākpaázi ní pofēoe.

³⁰ Ma Dii ma mē: Yudaò yá pó má yeio kè, aa pòbēe
kàle kpé pó ma tó kuwàu aa a gbālè. ³¹ Aa Tofeti
gulesi bò Beninũ guzuleu, § aa sa pó wí a pó káteu
à tékū ò we ní ní negōeò ní ní nenōeò. Mámē mi yápi
dilenéò, a làasoo i gē ma sō guu seo. ³² Ayāmeto ma
Dii ma mē, a gɔɔ lé mó ké wa o gue beee Tofeti ge
Beninũ guzule bo, sema Gbēdedeguzule, asa waò
ge víví Tofeti e gu gé láae. ³³ Gbēpiò ge a gō bāò ní wàio
pòblea ũe. Gbēe a òkené yàayaaò. ³⁴ Má pòna wii ní
yaalò ní nòsekōfio midē* Yuda wéleuò ní Yelusaleũ

§ 7:31 2Kia 23.10 * 7:34 Zia 18.23

gãaε, asa b̀supi a g̃ bezia ũε.

8

¹ Ma Dii ma m̀, g̃ bee wa Yuda k̃aε gεwa b̀le miau ñ a gb̃adeε ñ a sa'onao ñ a ānabiε ñ Yelusaleũdeε p̃i. ² Wa ɔliu iat̃ei ñ m̃vuao ñ saana p̃ aa yeńzi aa z̃bl̃ñε aa t̃ñzi aa yāgb̃am̃a aa k̃l̃ñε. Wa s̃le ṽi, aa g̃ k̃alea t̃le l̃ñ p̃tuo gb̃wae. ³ Gu p̃ má ɔz̃u bui ṽaipizi p̃i, an gb̃ε p̃ g̃p̃i ga sí ñ kuawae. Ma Dii Z̃ig̃de m̃m̃ε má ò.

Duuna ñ yá p̃ i iñε

⁴ Oñε ma Dii ma m̀:

Tó gb̃ε l̃le, ìli f̃leε lé?

Tó gb̃ε z̃à z̃ewa, ìli εao lé?

⁵ B̃ỹai Yelusaleũdeε ì z̃am̃ε ỹawai?

Ak̃εa gb̃εp̃i mik̃ε ì d̃am̃ei?

M̃afili ɔ̃ aa z̃è, aa g̃i suia.

⁶ Ma sw̃ak̃p̃a má mà,

aali ỹaz̃εde oo,

m̃ε an gb̃ε l̃i ku d̃nd̃m̃ε guu

à m̃ε: B̃ỹai ma ṽaiε taa k̃è.

Amp̃ii aa t̃é ñ tufaiε,

l̃ñ s̃ p̃ lé si z̃lauwa.

⁷ Baa w̃al̃iana ì f̃le a g̃wae,

f̃elena ñ luakib̃anao ñ yaab̃εεo

aa ì g̃ p̃ de wa εa suw̃a d̃ε,

k̃asi ma gb̃ε ma ỹdil̃ε d̃o.

⁸ K̃pelewa á e o òñnaoñ á ũ,

ám̃ε á Dii ikoỹa k̃ūai?

Ỹadañεde εgeña a b̃lek̃k̃é k̃paanl̃ε.

⁹ W̃i a òñnap̃i k̃ūε,

aa bilike, aai zu bai guu.

Aa gi ma yáie.

ጋጎጎ kpeletaa buin wei?

¹⁰ A yáí má ní ጎጎጎጎ kpa gbēpáleጎwa,
an buaጎ i gጎ dāጎጎጎ.

Néfēጎጎጎ gbēzጎጎ píi ጎvāi'enaጎጎጎ.

Anabio ní sa'onaaጎá gbēsāsānaጎጎጎ.

¹¹ Aaí ጎጎጎ má ma gbéጎጎ bጎwa,
lá a de pጎe ũowa.

Aaí ጎጎጎ, aafia ku, aafia ku,

kási aafia ku we sጎo.*

¹² Yábēጎጎ pጎ aa kè i kené wí ũe?

Aawo, ili kené wí ũo,
an ጎጎጎ lí gጎ kpá ní wéio.

A yáí aa ta gbéጎጎ pጎ ጎጎ ጎጎጎጎጎ guu,
aa kwe ጎጎጎ pጎ mále íadamá.

Má Dii máጎጎ má ò.

¹³ Ma Dii ma mē,
má ní buapጎጎ símáጎ.

Vēጎጎ a keo,

kaadጎጎጎጎ a ne'io,†

baa lá a giigaga.

Wa pጎ pጎ má kpámáጎ símá.

¹⁴ Bóyāi wá kálēa lai?

Wà kāaa wà ta wéle bíideጎጎ,
wíጎ ga dā we,

asa Dii wá Lua dīle wà gagaጎ.

A kona í kpàwá wà mi,

ké wa duunakēጎ yáí.

¹⁵ Wá wé dጎ aafiai,

* **8:11** Eze 13.10 † **8:13** Mat 21.19

kási yāmaae kuo.
 Wa gbágbāgɔɔ dā,
 ɔ́ wá nisína nà líwa.
 16 Sɔ́ lé pɔɔ́ ní níu Dā buiɔ̀ bùsuu,
 bùsupi lé lualua sɔ́sɔɔ ɔ́ɔba yáí.
 Wà mò bùsu ɔ́ɔkpai ní pó pó kúuɔ,
 wé́le ní gbé́ pó aa ku a guuɔ.

17 Ma Dii ma mè,
 má mlè pāsínaɔ gbaewá aa á sósoe,
 mlèpiɔ̀ lí esedeɔ yāmao.
 Má Dii máme má ò.

18 Ma Gbēnɔ́seninina, ma pɔ̀ siakù,
 ma nɔ́se ɔ́ɔkpà.

19 Ma gbéɔ̀ wii ma dɔ̀
 za bùsu zàzāu aa mè:
 Dii ku Siona lé?
 Siona Kíapi ku we bo lé?

Bóme tò aa ma pɔ̀ fèlemee ní ní táaɔi?
 Bóyái aa ma zafèmmee ní dii zìlo pāɔi?

20 Wà pó kèke kò, sae gè,
 wápiɔ̀ sɔ́, wi wá suabao.

21 Lá ma gbéɔ̀ wíwia, màa má wíwia,
 ma oosísi, iwāa kà ma pɔ́a.

22 Bò ese ku Galada bùsuuo lé?
 Lòotoo ku weo lé?

Akea ma gbéɔ̀ bɔ̀ i láao ni?

23 Tó ma miá íe yāa,
 mé ma wéá nibɔ́nae lé,

dõ má wé'i lé kwé fãanε ní gwãasinao
ma gbé pó wa ní dædæo yá musu.

9

¹ Tó má pilakii ví gbáau yãae lé,
má a gbéto to we mà gé weε,
asa gbãsikenaone nípii,
náaisaideo gãliε.

² Aaĩ lésakã aa εγε zuò,
aalio gbãa ní bùsuu ní náaiyãoo.
Aaĩo vãike wao γεε, aa ma dõo.
Ma Dii máme má ò.

³ A baade laaika a gbēnai,
ásu à a daε náaikεo,
asa daε píiá gbēsāsánaε,
gbēnao ì kō peε.

⁴ Gbēna ní gbēnao aaĩ ònkekõε,
aali síana'okõεo.
An lé dõékè ní εεo,
aaĩ tàaekékõε e wà kpàsa.

⁵ N kú mɔafilideo guue,
mɔafilipi mé tò aa gĩ ma dõi.

⁶ A yáì tò ma Dii Zígõde ma mè,
má ní baasa mà gwaε.
Bó má ke ma gbéone
an vãipi yá musu bi?

⁷ An lénaá kagbaε,
mɔafilipi mé ìo dõ ní léu.
Na'onwaaone,

mé yaalɔma ba da ní bõuone.*

⁸ Yá bee yáì má ìadamáo lé?

* 9:7 Sou 28.3

Má t̄si buipi taawao lé?
Ma Dii máme má ò.

⁹ Má ɔ̀b̄b̄ mà búbuape s̄is̄iɔ̀ne,
má w̄enale si d̄ád̄akek̄iɔ̀ne.
A s̄ékù, gb̄ē lé a baa v̄i ɔ̀,
w̄ili zù ɔ̀b̄b̄ ma we ɔ̀.
B̄ã ñ n̄b̄ɔ̀ ḡèze a píi.

¹⁰ Má tó Yelusaleũ ḡõ bezia ũe,
gb̄ēgbonaɔ̀ t̄ò ũ.
Mí Yuda bùsu w̄éleɔ̀ d̄eɔ̀nz̄,
gb̄ē aɔ̀ ku we ɔ̀.

¹¹ Dé ñ̄n̄ mé k̄à yápi gbad̄ai?
Dé Dii yādàè aà a b̄ɔ̀lekei?
Ake a bùsu ḡò gii lán gbáawa,
à ḡà, gb̄ē lé a baa v̄i ɔ̀ ni?

¹² Ma Dii ma m̄è,
ké aa p̄ākp̄a ma ikoyā p̄ó má d̄ilenéi yáie,
aai ma yápi mao, aai z̄ikewào.

¹³ An swágb̄aa mé d̄àané,
õ aa te t̄áaɔ̀zi lá ñ̄ maeɔ̀ d̄anéwa.

¹⁴ A yáí ma Dii Z̄iḡõde Isailiɔ̀ Lua ma m̄è,
má ḡõi kpámá aa soe,
mí kona í kpámá aa mi.

¹⁵ Má ñ̄ fáaa buiɔ̀ guue,
bui p̄ó ampiɔ̀ ñ̄ ñ̄ maeɔ̀ d̄õ yāaɔ̀.
Mí tó w̄à p̄émá ñ̄ f̄endao
e w̄à ḡè ñ̄ m̄ide.

¹⁶ Ma Dii Z̄iḡõde ma m̄è:

A yápi da,
 í ge nɔe ge'ɔɔɔnaɔ sísi,
 í gbéɔ zɪ nɔe wɛnaledɔnaɔwa aa mɔ.
¹⁷ Aai mɔ búbuapeé,
 á wé i ibɔ e à kwé.
¹⁸ Wà ɔɔɔ mà dɔ Siɔna, wàɛ me,
 wa ɔɔkpàe fá, wí wá kú maamaae.
 Wáɛ wá bùsu to we,
 asa wà wá uao dúuzɔe.

¹⁹ Nɔeɔ, à Dii yāma sa,
 à swákpa yá pɔ lé bɔ à léui.
 A ɔɔɔ dada á nenɔeɔne,
 í wɛnale dadakɔe.
²⁰ Asa gaga gè wá fenentiɔue,
 ɔ à sí wá zegikiɔu.
 Gapi wá néɔ dède zeɔ guu,
 à wá èwaasoɔ midɛ gāae.

²¹ Oné ma Dii ma mɛ:
 Gbɛnazɪn geɔ gɔ kpáɛ sɛu lán pɔtuo gbɔwa,
 lán ése pɔ wa kè káɛa gbɛe i mɔ séɛowa.

²² Ma Dii ma mɛ:
 ɔnɔna su íanadā a ɔnɔyā musuo,
 gɔgbāa su yɔɔke a gɔsake yáio,
 ɔde su azia se lesi a ɔda yáio.
²³ Tó gbé ye íanadā,
 aà dā ké a wé kè a ma dɔ yáí.†
 A dɔ ké má gbɛke ví,
 mi yāmaake dúniau a zéwaɛ,

† 9:23 1Kln 1.31, 2Kln 2.17

asa yá beeᵋ mé ì kamagu.

Ma Dii mamε má ò.

²⁴ Ma Dii ma mè a gᵋᵋ a mó ké má ìada gbé pᵋ
aa tᵋzᵋᵋwa, ²⁵ Egipiᵋ ní Yudaᵋ ní Eᵋᵋᵋ ní Amᵋniᵋ ní
Mᵋabuᵋ ní gbé pᵋ aa ku guwaiwaiu aaí ní kàkāmᵋ
kēεεᵋ.† Asa buipio ní Isailio píi, gyafᵋᵋdeᵋne ní sᵋu.

10

Lua λεῦα ní táa

¹ Isailio, à yá pᵋ Dii lé oé ma.

² A mè ásu buipáleo ᵋλεε
à bílike seela pᵋ ì bᵋ musuwao.

Asu to vīa lí á kú lánwao.

³ Asa buipáleo fελεkaayá yāpāε.

Aaí lizᵋ sᵋu,

ᵋ sia ì áné ní kpásagᵋnao.

⁴ Wī zāblewà ní ánusuo ní vuao,

ᵋ wī kusa pápawà ní masanao,

ké asu àᵋ zīazīao yái.

⁵ Táapio lí yā'oo,

aa de lán bua bāyabᵋᵋwae.

Aali táa'oo, wī ní seε.

Asu vīakεnéo,

aali fᵋ vāie kènéo,

mé aali fᵋ yāmaae kèné sᵋo.

⁶ Dii, gbēe muaannᵋᵋ, ní zᵋᵋ,

n tᵋbᵋ n gbāa yá musu.

⁷ Bui píi Kía, déme n vīa vīo ni?*

Ao, a maannᵋ māaε.

Bui píi ᵋnᵋnaᵋ ní ní kpaladeᵋ guu

† 9:25 Lev 19.27 * 10:7 Zia 15.4

gbēe muaannɔ.

⁸ Aa doū nípiē,
sɔũɔne, aa mi v̄io,
lí'ãaɔne, aa f̄s̄ lɛdamáe?

⁹ Wí ánuṣu gbēgbēa pó wà b̀̀d̀ Taasisi
ní vua pó wà b̀̀d̀ Ufaza kúlɛwà,
ɔ̄ wí ula búuna ní a g̀aaluladeo ḱ́ka
pó pó sia ní vuazíkɛnao k̀̀piē.
Ḡ́ideɔ ɔ̄z̄iɔne píi.

¹⁰ Dii mé Lua síande ũ,
aàpi mé ̀̀b̄ ku ḡɔ̄pii Kía ũ.
Tó aà pɔ f̄̀, t̄̀ɔle ̀̀l̄ lualuae,
buie a f̄̀ z̄e aa aà p̄k̄ũma d̄ão.

¹¹ A o buipiɔne à me dii pó aame aa musu ní z̄íleo
k̀̀ɔpio aa midɛ dúniaue, aao ku gueio.

¹² Dii mé dúnia k̀̀ ní a gbãao,
à t̄̀ɔle k̀̀le ní a ɔ̄nɔ,
à musu kp̀̀le ní a wɛz̄ẽo.

¹³ Tó Dii p̀̀na,
í pó kú musu ̀̀i k̄̄f̄k̄eɛ,
lou ̀̀l̄ sisi za dúnia léwa.
Dii ̀̀l̄ b̄ ní ̀̀anao a làasiu,
lou i ma ní píleo.

¹⁴ Gb̄n̄az̄inao s̄ũ, aa yãe d̄õo,
siao ḡe a ḡɔ̄ kp̀̀a ní w̄éi
t̄́a pó aa pí̄ yá musu.
Pó eḡenaɔne, aa w̄ɛni v̄io.

¹⁵ Pó gianaɔne, láanip̄ɔne.
Yákp̄alɛk̄eḡɔ̄z̄i aa midɛ.

¹⁶ Dii pó de Yak̄ɔbu buio baa ũ muaar̄nɔ,
asa ɔ̄me p̄pii k̀̀
ní Isaili pó à ní sé a pó ũ.

Aà tón Dii Zīgōde.

17 A gbé pó wà koezḡáziḡ,
à á pḡḡ ye bḡḡ á bùsuu.

18 Asa ma Dii ma mè
tia kéwa má bùsue bee gbéḡ zuzu lán gbewaε.
Má ní ásookeε, wi ní kúkū.

19 Waiyoo wápiḡ, ké wá wíwia yái.

Wá bḡá bḡkḡε.

Wále e yāa wá gyāpi bleε.

20 Wà wá zwàakpεḡ kwèkwe,

wà a baḡ kèkè.

Wá néḡ gèzεa, aa ku lḡḡ.

Gbēε ku à zwàakpε ḡwēε lḡḡ,

gbēε ku à a zwāaḡ kpáλε.

21 Wá ḡaanaḡá sḡḡḡε,

aali yāgbεa Diiwao.

A yái tò an yāe lí bḡ maaḡ,

ḡ an gbéḡ fàaa píi.

22 A ma, wále mó baokpai,

kḡfi zḡḡ ḡḡ gugbāntoo oi bùsuu.

Wále mó Yuda wéλε ḡḡnzḡi,

wéλεpiḡ i gḡ gbēgbonaḡ tòḡ ũ.

23 Dii, má ḡḡ ké gbēnazina kua ḡε aázia yá ũḡ,
gbēε a fḡ zεpoo aZIAεḡ.

24 Dii, ma toto a zéwa,

i ké ní pḡkūmao no.

Nsu ma lao mà gḡ tēnεεḡ.

25 Pḡfē bḡḡḡ bui pḡ aa n ḡḡḡwa,

gbé pḡ aali n sísiopiḡ,

asa aa Yakɔbu buio m̀̀m̀ɔɛ,
 aa ń m̀̀m̀ɔ b̀̀ɛɛ,
 aa ń b̀̀su ̀̀ɔkpà.

11

Yudaɔ Dii bàakuańɔ yāgbooa

¹ Dii yá'ò Zelemiiɛ à m̀̀: ² Swáɛ ma bàakuańɔ yáí, ní o Yelusaleũdeɔne ń Yudaɔ píi. ³⁻⁴ Oné ma Dii Isailio Lua ma m̀̀, ma bàakuańɔ yá pó má d̄ile ń deziɔne gɔɔ pó ma ń bóle Egipio temɔanɛu, gbé pó yápi k̄uaóá láaipɔɛ. Má òné aa ma yāma, aao z̄ike yá pó má d̄ilenéowa, aaiɔ de ma gbé ũ, míɔ de ń Lua ũ, ⁵ mí lé pó má gbè an deziɔne papa. Ma m̀̀ má b̀̀su pó ví ń z'io diu kpámá, lá à g̀̀ á pó ũ gbāɛwa. Ǿ ma m̀̀: Ami, Dii!

⁶ Ǿ Dii òmɛɛ: Ge ñ kpàwake Yuda wéleɔ guu ń Yelusaleũ gāaɔ ñ oné aa swáɛ ma bàakuańɔpi yáí, aao z̄ikɛwà. ⁷ Za gɔɔ pó ma bo ń á deziɔ Egipi e gbā, gɔɔpii mio ledamáɛ, mi me aa ma yāma. ⁸ Kási aali swáɛio, aali laaidɔwàò, ̄ an baade ǹ̀sevāi ń swágbāao d̀̀aaè, ̄ ma láaiz̄imá ma bàakuańɔ yá musu, asa ma a yād̄ilenéɛ, āma aa k̄uaɔ.

⁹ Ǿ Dii òmɛɛ: Yelusaleũdeɔ ń Yudaɔ píi aa kú ń lekpaaf̄amazioɛ. ¹⁰ Aa èa sù ń dezi pó ḡi ma yāmaiɔ duunawa. Aa t̀̀ táaɔzi aa zoblèné. Isailio ń Yudaɔ píi, aa ma bàa kua ń ń deziɔ yá gbòò.

¹¹ A yáí tò ma Dii ma m̀̀ má músi pó aa f̄ɔ buo z̄imá.
 Baa tó aa wiilà,
 má swáɛ ń yáio.

12 Yelusaleũdeɔ́ n̄ Yudaɔ́ p̄ii
 aa bɔle ge wiile t̄aa p̄o aai tulaletikané t̄eaw̄a.
 Aa f̄o n̄ suaba n̄ taasikegɔɔ s̄o.

13 A Yudaɔ́,
 á t̄aaɔ́ dasi kà á w̄éleɔ́wa,
 tulaletikateaki p̄o á b̄o Baaliɔ́
 dasi kà Yelusaleũ ḡaaɔ́wa.

14 Mpi s̄o Zelemii,
 n̄su wabikea gb̄épiɔ́neɔ,
 n̄su wiileanéɔ,
 n̄su yāgb̄eaa n̄ yá musuo.

15 Ma gb̄é yenzideɔ́ lé lé v̄ai kpaai,
 b̄o aale ke ma kpé guui?
 Sa'onɔɔ p̄o aai kpa a n̄ sí ñadamawao,
 aai p̄onake n̄ v̄ai p̄o d̄aanéɔ.

16 Ma Dii mi oé yāa
 kuli p̄o a lá sia mé a né kefeũ.
 Má tes̄wáe sa
 n̄ z̄aa'ian gb̄aa k̄f̄fo,
 á ḡnaɔ i golegole.

17 A Isailiɔ́ n̄ á Yudaɔ́,
 ma Dii Ziḡode ma á báe,
 kási yáyiaawá ñ ma z̄eɔ sa.
 Ma za f̄e v̄ai p̄o á k̄e yái,
 asa a tulaletikàtea Baaliɔ́e.

Lekpaata Zelemiizi

18 Dii yá p̄o aale ke òl̄m̄e má d̄ò, asa à ma wé
 k̄em̄e. 19 Má de yāa lán s̄aneb̄o yāesaide p̄o w̄ale
 gé a k̄olokpaiwae, mi d̄o ké aale lekpaaimazio. Aa

mè wà lizõ ní a néo wà aà bõ dúniaw, ké aà tó su àò
dò gbēegu lbo yáí.

²⁰ Dii Zigõde,

asa ni yá gwa a zéwae,
ni nòse ní làasooo tàasika.
Tò símá mà gwa,
asa ma azía nàne n ɔzìe.

²¹ Ayãmeto ma Dii ma mè

Anato gbé pò aale n we aale me,
tó n ãnabikékè ní ma tó,
nyõ tá ní ní ɔoɔ,
má yãví mà o ní musu.

²² Ma Dii Zigõde ma mè

má ìadamá,
an èwaasoɔ gaga zìlau,
an néo gaga ní nɔanao,

²³ an gbé kōnae a gõo,

asa má yáyia Anatodeɔwa an ìadamagɔɔe.

12

Zelemii yãgbɛaa Diiwa

¹ Dii, tó ma mɔma ní yáo,

n yá mé ì zeví.

N beeo má yã'onno yázede musu.

Bóyái vāikenaɔ yá ì bõ maai?

Akea náaisaideɔ ì namablei?

² N ní bá, aa zínapèle e aa gè ne'í.

N tó dò ní léu, an sō kuma sōo.

³ Mpi Dii, ní ma dõ, ni ma yãkea e,

ni wéte làasoo pò mi kemai.

N ní gále tárnɔ

lán sã pó wàlε gέ ní kòlòkpaìwà.
 N ní dilε nídoà pódεdεgɔɔ pó ũ.
 4 Wá bùsu àɔ ku wēnannɔ e bɔε ni?
 Sē àɔ ku giigagaa e gɔɔ kpele ni?
 Nòbɔɔ ní bāɔ mǐdε gbέ pó kúuɔ vāikεa yáíε.
 Asa aai mε Lua yá pó a ní le zia d̄so.

Lua yázasia Zelemiwa

5 Tó n bàalè ní kèsedeɔ mé aa n kē,
 kpelewa níyɔ bakpaaí kε ní s̄odeɔí?
 Tó n s̄o daa doũ bùsu aafiadeuo,
 kpelewa níyɔ kε tó Yuudē pài?
 6 Baa n gbέɔ ní n uadeɔ b̀ò n kpe,
 aa zɔakànzi.
 Baa tó aalε yá nana onε,
 n̄su n̄ ní náaikεo.
 7 Ma pākpa ma gbέ yenzideɔziε,
 ma bui pó má s̀epi tò we,
 ma a gbέpiɔ nà ní ibεεɔnε ní ɔziε.
 8 Ma gbέɔ liaamanɔ lán ǹòɔmusuwa líkpεu.
 Aa p̀ūnaa, ɔ má zańgu.
 9 Ma gbέɔ g̀òmεε bāso bàebae ũ,
 bāso pāleɔ liai, aalε ānawà.
 A γε wàìɔ kāaa píi, aa mɔ ble.
 10 Dɔaan dasideɔ ma v̄εebuɔ ò̀kpàε,
 aa ɔz̄ò ma buaɔwa,
 aa tò ma p̄oēã t̄ɔlε g̀ò gbáa gii ũ.
 11 Aa tò à g̀ò gugii ũ,
 a da ma aε wēnannɔ.
 B̀usupi g̀ò bezia ũ píi,
 asa gbēε ku à laaidɔwàò.

12 Bùsudenao dède gbáa sìsì wáiwaiò musu píi,
asa Dii a gbéó dède ní fëndao
za bùsu léla e a léleε.
Gbēnazinae a aafia'e gueio.

13 Aa blewena t̄, ̄ à b̀lené le ũ,
aa taasi dà níziawae, aai ài'eo.
Wí mé de an yākea gbe ũ
Dii p̄okūma p̄así yái.

14 Ma Dii ma m̀ ma bui v̄ai p̄o aa ku ma gbé Isailio
sae, aale bùsu p̄o má kpà ma gbépiowa símáó bole
ní bùsuue, mí Yudaó kpoε ní guu lo. 15 An woa gbea
mí ea wēnadōné, mí suh̄no ní pá ziu ní bùsuó guu.

16 Buipio mé legbēa ní Baali t̄o dà ma gbéone yāa.
Tó aa ma gbéó ɔlesè sa, mé aale legbē ní ma t̄o, aale
me wa sí ní Diio, má ní zed̄o ma gbéó guue. 17 Tó an
buie i ma yāma s̄o, má ní kpoεε, mí ní kaale. Ma Dii
mámε má ò.

13

Sàana yá

1 Dii òmεε mà ge sàana lu mà ye, āma másuli p̄io.
2 ̄ ma sàana lù lá a òwa má yè. 3 Dii yā'oamεε gēn
plaade à m̀ 4 mà sàana p̄o má lù má yèpi se geò
Uflatai, mí ule gbès̄oou we. 5 ̄ ma ge má ùle Uflatai
lá a òmεεwa.

6 Ḡōpla gbea Dii èa yā'òmεε à m̀ mà fεle gé
Uflatai, mí sàana p̄o a òmεε mà ule we se suò. 7 ̄
ma ea ge Uflatai, ma sàanapi b̀ gu p̄o má ùleu, ̄
má è a ̄okpà, a keekεa ke lo.

8 ̄ Dii yā'òmεε à m̀: 9 Ma Dii ma m̀, beewa
má ke Yudaó íandāa ní Yelusaleũdeó íandāa z̄ōoε.
10 Gbēvāipio ḡi ma yāmaiε, swágbāa kēmá z̄ō, ̄

aa tè dii pãlezi aa zoblène aa kùlené. Aaò de lán sàanapiwae, a keekèa ke lɔo. ¹¹ Lá wí sàana nañzi, màa ma Isailio ní Yudaò nàmazi, ké aaò de ma gbéó ũ, aaò ma tɔbɔ, aaò ma táasile, aaio ma kpela, ò aa gĩ ma yãmai.

Vɛɛ tùu yá

¹² Oné ma Dii ma mèn, wa vɛɛ ka tùu guu à pa píi. Tó aa òne wa dõ ké vɛɛ a tùu pa, ¹³ ní oné ma Dii ma mèn, má vɛɛ káka bùsupideone e à zõ ní lɔowa mípiie, sea za kía pó zõlea Davidi kpalaúwa ní sa'onao ní ãnabio ní Yelusaleúdeo píi, ¹⁴ mí ní pãpãkõwa aa wíwi, maeo ní ní néo píi. Ma Dii máme má ò. Má ní dɛdɛɛ, má ní bɔo, má sùuukerínɔo, má ní wɛnagwao.

Gbeaana a fɔ à a wèsá lilɛ?

¹⁵ A swákpa yãma!

Asu ázia se lesio,
asa Dii mé lé yã'o.

¹⁶ A beee dõ Dii á Luac
e àò gé gusia kúleiwá,
à gẽmbɔle guluuluui gusisideu.

A wé dɔ gupuai,
kási gusia zõ ò a kũaawá,
i gusia pãsí kúála.

¹⁷ Tó i yápi mao,
á wala a to mà ge wiipe gusae,
ma wé'i i kwɛ maamaa
ké wa Dii kpàsa gbéó kúkũ yáí.

¹⁸ O kiae ní a dao aa zõle zíle,
ké an kíafua gawideo gògo yáí.

¹⁹ Nɛgɛvɛ bùsu wéle gbaò aaò tataae,

gbēe aɔ ku we à wēo.

Wa Yudaɔ naaa táńɔ ɔɔ ũ píie.

²⁰ Yelusaleũ, wɛzu ñ gwa,

gbéɔ bòle gugbāntoo oi, aale mó.

Gbé pɔ Lua nàne n ɔzìɔ ku máe?

N kpàsa gbé gawidepiɔ!

²¹ Bui pɔ n gbēnakpàńɔɔ,

tó Dii tò aa fèlennɔ,

ńyɔ me a ni?

Wāwā a ní le lán ne'inawae.

²² Tó n mè àkea yáe taa n lei?

N tàaeɔ yáí ñ wà n zwāa p̃liima

wà gbāamòne.

²³ Etiopi gbé a f̃ à a mebaa lilée?

Gbeaana a f̃ à a wèsā lilée?

A Yelusaleũdeɔ s̃,

vāi dókèánɔ, á f̃ maakɛo.

²⁴ Má á f̃aa

lán s̃e pɔ íana sèle gbáauwae.

²⁵ A zian we,

baa pɔ má diléén we.

Ma Dii máme má ò,

asa ma yá sàáguɛ,

ñ a ee náaikè.

²⁶ Tòɔ, má n zwāa lé káne n miae,

wi n puizi e.

²⁷ Ma yābēe pɔ á kè s̃is̃ɔ musu è,

n gbās̃ikɛa ní n wiilea g̃ɔɔzio

ní n káaluakaa táaɔ yá musuo.

Waiyoo Yelusaleũ,

ńyɔɔ gbālea e bɔe ni?

14

Ikpaa

¹ Dii yá'ò Zelemiiε lousai yá musun à mè:

² Yuda bùsu gò wēnannɔ,
a wéleɔ gò zeesai.

Wéledeɔ oosisi n bùsu yá musu,
Yelusaleũdeɔ zɔa ma dɔ.

³ Zedeɔ i n zikenaɔ zi itɔi.
Tó aa gè lɔɔi, aali í eo,

aaɪ su tùu giie, bili i n kú.
I kené wí ũ, aaɪ pókku n wéa.

⁴ Sèwanaɔ gò n bilio,
aale pókuku n wéa,
tɔɔle pàapaa, lou i ma gueio.

⁵ Baa tue da i a né tó weε,
ké sē kuo yái.

⁶ Sèa zàa'inaɔ ze sìsì wáiwaiɔ musu,
aale we hēhehe lán gbēgbonaɔwa,
an wé tà louloũ sēsai yái.

⁷ Baa ké wá tàaeɔ wá dá yáú,
dɔwále n tó yái.

Wá pòɔɔzákεa kè zài,
wa duunakène.

⁸ N gbé pɔ Isailiɔ wé donzi,
an wetāgɔɔ Suabana,
àkea n gōwēε lán nibɔ ge gēzεa
pó m̀ò i wá bùsuu gɔɔ dowai?

⁹ Bóyái n de lán gbé pɔ yá dīwà
ge negōna pɔ a f̄s n suabaowai?
Dii, n kú wá guu,

wĩb wá sisi n tówa,
ńsu pākpaawázio.

¹⁰ Yá pó Dii ò gbépiò yá musun ke:

Aa ye liaaliaai maamaae,

aali z̄le ní z̄iwao,

an yá lí ká Diiguò.

An t̄aaeò a d̄oààgu sa,

i ìadamá an duuna yáí.

¹¹ Ǿ Dii òm̄e: Nsu gbépiò aafia wabikeao. ¹² Baa tó aa leyè, má ní wabikea sio. Baa tó aa sa pó wĩ a pó káteu à tékū òa ní pówentio, má sírín̄o. Má ní mid̄e ní z̄io ní n̄oanao ní gagyãoe. ¹³ Ǿ ma mè: A'a Dii Lua! Anabio mé i oné aa wesi z̄ileo, n̄oana a ní deo. Aaĩ me ñȳ ñ gba aafia ḡōpii gūe beue.

¹⁴ Ǿ Dii òm̄e: Anabipio lé ānabik̄ek̄e ní eeo ní ma t̄oe. Mi ní z̄io, mi yādilenéo, mé mi yāe onéo. Anabike pó aale keéá wépungu egena ní m̄aso beesaio ní làasoo kpaanlao yáe. ¹⁵ A yáí tò yá pó ma Dii má ò ānabi pó mi ní z̄io, mé aale ānabik̄ek̄e ní ma t̄ōpio musun ke: Aale me z̄i ge n̄oana a ḡe ní b̄usuuo, kási s̄o z̄i ní n̄oanao mé a ní dede, ¹⁶ wi gbé pó aale ānabik̄ek̄en̄e zuzu Yelusaleũ ḡaaeò n̄oana ní z̄ipio yáí. Gb̄e aò ku à ní v̄io ge ní n̄eò ge ní n̄eò. Má ní v̄āikeapi w̄in̄e ní musue. ¹⁷ Yáe bee oné:

To mà wé'ikau,

má kāmabo gw̄aas̄ina ge f̄aaneò.

Asa ma gb̄eò w̄iwia maamaae,

wà ní ké ìa à k̄e z̄ai.

¹⁸ Tó ma ge s̄esaou,

mi gbé pó wà ní dedeò ge e k̄alea.

Tó ma ḡe w̄ele guu,

mi gbé pọ́ lé gyǎkεεε nɔana yáí e.
Anabio ní sa'onao Ìbò liaaliaa nípii,
an gbēe a búsu dō ló.

19 N gi Yudaɔzi fíafía yà?

N pɔ̀ b̀ Sionagu yà?

Akεa n wá wεtǎ,

gbágbǎa kuo ni?

Wá wé dɔ aafiai,

kási yámaae kuo.

Wá wé dɔ gbágbǎai,

ǝ gili guu wá kúu.

20 Dii, wa wá vǎikεa dǝ

ní tàae pọ́ wá deziɔ kèo.

Wa duunakèneε fá!

21 Nsu sakáwáguo n tó yái,

ńsu n n kpalabaa gawide bɔlɔboo.

N bàakuawanɔ yá su sǎnguo,

ńsu gbóoo.

22 Buipáleɔ táaɔ ì to lou mae?

Luabε ì to lou ma ní azíaoa?

Aawo Dii wá Lua, míme ni tó,

ǝ wá wé dɔnzi,

asa míme ni yápiɔ ke píi.

15

Ia pọ́ wa da Yudaɔwa

1 ǝ Dii òmεε à m̀: Baa tó Mɔizi* ge Samueli† ze ma
aε,

Yudapiɔ yá a gē ma s̄uo.

* 15:1 Bɔa 32.11-14, Nao 14.13-20 † 15:1 1Sam 7.5

N ní yá aa go ma ae zà.
 2 Tó aa n lá, má wa géui,
 oné ma m̀è,
 gbé pó má díle aà ga, a gaε,
 gbé pó má díle wà de ní fẽndao,
 fẽnda wa deò,
 gbé pó má díle aà ga ní nɔanao,
 nɔana a gaò,
 gbé pó má díle wà kũ zìzɔ ũ,
 wa kũ zìzɔ ũε.‡

3 Ma Dii ma m̀è,
 má pɔkaalenaɔ gbaemá leε síiɔε.
 Fẽnda a ní dedε,
 gbẽɔ i ní gálegale táńɔ,
 bãɔ ní wàìɔ i ní ble sáasã.

4 Yá pó a ní le a to s̄ kē dúnia b̀usu gbépiigu yá pó
 Yudaɔ kí Manase, Ezekia né kè Yelusaleũ yáí. §

5 Yelusaleũ, déme a w̄enadõnei?
 Déme a waiyookenei?
 Déme a mɔ n aafia gbɛaii?

6 Ma Dii ma m̀è
 n pãkpàmazi n bɔ ma kpe.
 A yáí má ɔt̄oma mà n de,
 ma kpasa ní n w̄enagwaao.

7 Má a gbéɔ zuzu musu ní saao
 lán ésewa an b̀usu w̄éleɔ guue,
 má tó aa kua ní néɔwa,
 mí ní midε,
 asa aai mik̄é ní yãkεaɔwao.

8 Má tó an gyaɔ dasi aɔ de ísiale ũfãaa.

‡ 15:2 Zia 13.10 § 15:4 2Kia 21.1-16

Má tó b̀̀sudeṅaṅ m̀̀ léle
 ní ̀̀waasoṅ daṅwa fáane gb̃aa zá,
 gili ní b̀̀ab̃aaboao a g̃éngu kánde.

⁹ Ǹ̀e p̀̀o n̄eg̃e ̀̀ sopla ȳ̀e e i láa,
 wí i aà kú,
 aà g̃e i g̃o kpa a w̄i.
 Aà g̃o a pa kp̄o, i tá.
 Má tó an ib̄eṅ ní gb̄é k̄naṅ d̄ede.
 Ma Dii máme má ò.

¹⁰ Ma da, waiyoo mapi ké n ma i!
 B̀̀sudeṅ lé ma dile nípii sòlede gudena ũe.
 Mi p̀̀o s̄eané, mi p̀̀o s̄eamá s̄o,
 kási sa b̄e ò gb̄épii ̀̀ om̄e.

¹¹ O Dii m̀̀:
 Má tó ñ b̀̀ aafia fá!
 Mí tó n ib̄eṅ m̀̀ kulekene taasi p̄sí g̃o.

¹² Gb̄e a f̄o m̀̀si ée?
 At̄esa gugb̄antoo oi m̀̀si ge a m̀̀got̄e.

¹³ Má á àiz̄eṅ ní á p̀̀o deṅ kpámá
 aa naaa fiabosaie
 duuna p̀̀o á k̄e á b̀̀suuṅ píi yáí.

¹⁴ Má tó à z̄oble á ib̄eṅne
 b̀̀su p̀̀o á d̄o guu,
 asa ma p̄f̄e a fele lán téwa, e,
 i kúwá.

¹⁵ Dii, ní ma yá d̄o.
 To ma yá àṅ d̄ongu, ní laaid̄o.
 To sim̄e ma w̄et̄anaṅwa,
 nísu menak̄éñṅ e aa ge ma deo.
 Nȳo d̄o ké n yáí wí ma láanikei.

16 Ké n yá sòso ní kàmee ma léu,
 má mòmò,
 òme ma pona ní ma yáalao ù,
 asa n tó mé kua Dii Lua Zígòde.

17 Mili zòle sãnu ní yaalonaòò,
 mili ponakehnaòò.

Miò zòlea madoe, asa ní kumanòe,
 mé ní tò mále kpènekè an yá musu.

18 Bóyái ma yá'òma lí láao ni?

Ma bò pásí, àle gí láai.

Nyòò demee lán yiongo lébaawa,

lán nibona pò ì yèledinéwa yà?

19 A yáí tò ma Dii ma mè:

Tó n nòselile,

má ea n dile n pá ziu,

níò zíkeme.

Tó n yá gbia bàaa ní yá yáfūnao,

nyòò de ma ledòekena ùe.

To aa ea suma, nsu támáo.

20 Má n ke gbépiòne bíi ùe,

mògotè bíi pò wa fò gbooo ù.

Aa sòlekenna, kási aa n fuo,

asa máò kunnòe,

má n suaba, mí n bò.

Ma Dii máme má ò.

21 Má n bò gbèváiò zìe,

mí n si nòsepásídepiòwa.

16

Zelemii kua

¹ Dii yá'òmee à mè: ² Nsu nòse la ké ò néo i'i gue beeuo. ³ Yá pò ma Dii má ò né pò wà ní i'i bùsue

beeuo ní ní da'iaoo ní ní de'iaoo musun ke: ⁴ Gagyã mé a ní dæde. Wa ní vïo, wa ní gaa òòòò, an geoo gò kálea tóòle lán pòtuo gbõwæ. Zì ní nòanao mé a ní dæde, an geoo i gò bão ní wàio pòblea ù.

⁵ Ma Dii ma mè ñsu gẽ ua pò wà gàuo. Nsu ge òòòòòò ò wēnadōnéo, asa má tò gbépio gò aafiasaie. Má yeñzi òò, má wēnadōnéo. Ma Dii máme má ò.

⁶ Néfēnen gbēzōo aa gaga būsūpiue. Wa ní vïo, wa ní ge'ianaboo. Gbēe a azia lili ge a a mi boo. ⁷ Wa ble kpa ge'iamboonawo wà ní nòse níninéo. Gbē pò a de ge a da gà sō, wa í dōè wà wēnadōèo.

⁸ Nsu gẽ ua pò wàle pònakuo, ñsu zōle ò pòble ò igbēñnoo. ⁹ Asa ma Dii Zìgōde Isailio Lua ma mè, má pona wii midē gupiu n wáæ, mí yaalo ní nòsekōfio bādē n gōo.*

¹⁰ Tó n yápio ò gbépioñe pii, aa n la: Akea Dii àsi bèe bee taa ò wá yá musu màai? Tàae kpele wá kèi? Duuna kpele wá kè Dii wá Luai? ¹¹ Ní wemá ò me, ké an deziò pākpāmazi yáie. Aa tē dii pālezi, aa zòblèné, aa kùlèné, ò aa pākpāmazi, aalio ma ikoyã kúao. Ma Dii máme má ò. ¹² Ampio sō aa vāikè de ní dezipiola, an baade nòsevāi mé dōaaaè, an swá gbāa, aali ma yāmao. ¹³ Má ní bòle būsue beepiue, mí táñno būsū pò aa dōo guu, baa an deziò se aa dōo. Wekii aa zòbleu dii pāleñe fāane ní gwāasinao, asa má sūuukēñnoo.

¹⁴ Ma Dii ma mè, a gōo a mó ké gbēe a me á sī ní Dii pò Isailio bòle Egipioo, ¹⁵ sema Dii pò Isailio bòle gugbāntoo oi būsū ñ būsū pò à ní yá ní kpáuo pii, asa má suñno būsū pò má kpà ní deziowapi guue.

* **16:9** Zia 18.23

16 Ma Dii ma m̀e, tia k̀ewa m̀ale kp̀òwenaò sisi dasidasi aa m̀o gé Yudaò k̀úkũi. Bee gb̀ea mí toenaò sísi dasidasi aa m̀o gé ní wei gb̀èsìsìò musu ní s̀ìsìò musuo ní gb̀èsòò. 17 Asa ma wetè ní ỳakeaòì píie, a kee ul̀eam̀eò, an tàaee ku k̀é ma wé g̀ì eio. 18 Má fiaboné l̀ee pla an tàaee ní ní duunao léue, asa aa ma bùsu gb̀âlè ní ní dii ẁenisai p̀ó má zauò e p̀ó p̀ó má ye a g̀iỳaiopìò lì bùsupiae.

19 Dii, níme ní ma gb̀aa ù,
níme ní ma zegik̀i ù,
níme ní ma ul̀ek̀i ù wét̀eagòò.

Buiò b̀o za dúnia léwa,
aai m̀o oǹe eè ò ní deziò k̀ũa,
an diipìò i àik̀enéo.

20 Gb̀ee a f̀ò dii ke az̀iaeo,
i ke p̀ópìá diiò no.

21 Aỳám̀eto má ỳadané,
má a gb̀aa ní ma ikoo m̀oné sa,
aai d̀ò k̀é ma t̀ón Dii.

17

S̀ò m̀afili v̀i de p̀ópìia

1 Wà Yudaò duuna ỳá k̀ené ní s̀òwa ní p̀enk̀eb̀oò.

Wa k̀è ní sa'ok̀iò k̀óbaòwa ní gb̀ek̀aòo.

2 An sa'ok̀iò ní ní Asetaati lipel̀eo ỳá ìò d̀ò ní néògu se.

Aa ku lí ỳel̀el̀eo gb̀áu s̀ìsì l̀esìò musu.

3 Má a gb̀èsìsì na á ibeèòne ní òzì

ní á àiz̀eò ní á p̀ó òdeò

ní gulef̀ì p̀ó á b̀òòe

duuna p̀ó á k̀è á bùsuu ỳái.

4 A òkpa bùsu p̀ó má kp̀àwázi,

mí tó à zòble á ibεεονε bùsu pó á d̄so guu,
asa á tò ma pò f̄le lán téwae,
mé tépi aò kũ ḡōpiie.

⁵ Ma Dii ma m̄è, gb̄é pó b̄ò ma kpe
à gb̄ēnazinaò náaikè,
a daa ní ḡàu ḡò láaipò ũe.

⁶ A de lán lí pó kú gugiiuwae.
Tó nama m̄ò, a e bleo.
Aò ku guwaiwaiue
ge bùsu wiside pó gb̄ē kuuo.

⁷ Báaaden gb̄é pó lé ma náaike,
àe s̄òkpalemazi ũ.

⁸ A de lán lí pó wa bà swa sae,*
a z̄inapelea íuwae.
Aà bàa kú ní guwāaoo,
a lá ì siae.
Ili imina yādao,
ne'í íaaàn̄o.

⁹ S̄ò m̄oafili v̄í de p̄ópiia,
a kek̄ea v̄io,
d̄éme a f̄ò à a ȳáò d̄si?

¹⁰ Ma Dii, máme mi s̄ò ȳōe,
mi n̄òse ȳá t̄aasika,
mí flabo baadee a ȳak̄eawa,†
mí k̄è lá a k̄èwa.

¹¹ Gb̄é pó òda è z̄é v̄ai guu de
lán d̄ōna pó gbe k̄ōmpa p̄ipiwaε.
Ḡō pó a ku a ḡō soplawa,

* **17:8** Soū 1.3 † **17:10** Soū 62.13, Zia 2.23

ṣapi a láawàe, i gṣ sṣũ ù gbεzã.

12 Wá Lua kpé mé aà kpalabaa gawide ù,
kpépi mé fuańla za asínizi.

13 Dii, míme Isailiṣ wé dṣnzi,
wí a gbé pṣ pákpànziṣ kú.

Gbé pṣ bṣ ma kpeṣ de lán tṣ pṣ wa kè tṣṣewawae,
asa aa pákpà n gbé pṣ n de nibṣna í wēnide ũzie.

14 Ma gbágbā Dii, mí gbágbā,
ma bṣ Dii, mí bṣ,
asa n táasi mio le gṣṣpii.

15 Wí me yá pṣ Dii ò ku máe?
Aà ke wà e me!

16 Mi gí dṣaaine n gbéṣneṣ,
n dṣ ké máme mi wétēagṣṣ nideṣ,
yá pṣ ì bṣ ma léu uléaneṣ.

17 Nsu to sṣ kēmago,ṣ
míme n ma ulékii ù yāpāsígṣṣ.

18 To wí ma wetānaṣ kú,
mapi sṣ, nṣu to wí ma kũ.

To sṣ kēngu,
mapi sṣ, nṣu to sṣ kēmago.

N n ká yāpāsipi gṣṣwa,
n n wíwi e leε pla.

Kámabogṣṣ

19 Dii òmεε: Ge n ze Gbéṣ Bṣleu, gu pṣ Yuda kíṣ
ṣ gēu, aaiṣ bṣu, n n gé Yelusaleũ bṣle kíniṣu bṣ píi.

20 N n oné aa swákpa aa ma yāma, Yuda kíṣ n
Yelusaleũdeṣ píi n Yuda pṣ aale gē bṣlepiṣuṣ píi.

21 Ma Dii ma mē: A laaika!

Asu asose kámabogɔɔziɔ,
 ásu gẽ̀ð Yelusaleũ bɔleɔuo.†

22 Asu bɔ̀ð á ua kámabogɔɔziɔ,
 ásuli zle ke gɔɔpi zíɔ.

Aliɔ d̄s ké kámabogɔɔá ma p̄ɛ,
 lá má d̄le á deziɔɛwa.‡

23 Kási aai mao, aai swáseio,
 aa n̄ swá kàkaɛ, aai mao,
 aa ḡi totoaie.

24 Ma Dii ma m̄è, tó a ma yāma, ále ḡẽ w̄élepi bɔleɔuo
 n̄ asoo kámabogɔɔzi lɔ, tó á d̄s ké gɔɔpiá ma p̄ɛ,
 ále zle ke gɔɔpi zíɔ, 25 kía p̄ɔ aa z̄leá Davidi kpalauɔ
 ḡẽ w̄éleɛ beepi bɔleɔuo n̄ n̄ iwaɔ kua s̄́goɔ guu n̄
 dia s̄́ɔ kpeo. Yelusaleũdeɔ n̄ Yudaɔ aao kúrno,
 aaiɔ ku w̄éleɛ beepiu gɔɔpii. 26 Wa bɔ w̄éle p̄ɔ liaa
 Yelusaleũɔ guu n̄ Yuda w̄éleɔ p̄i n̄ B̄yāmeɛ bui
 w̄éleɔ n̄ gusalalao n̄ gusiɔideɔ n̄ Negeve guwaiwaio,
 wi m̄ɔ ma kp̄eu n̄ sa p̄ɔ w̄i a p̄ɔ káteu à tékũ obɔɔ
 n̄ sa p̄ale obɔɔ n̄ p̄ówentio n̄ tulaletio ma sáaukpaa
 yáí. 27 Tó i ma yāma á d̄s ké kámabogɔɔziá ma p̄ɛo,
 mé ále ḡẽ Yelusaleũ bɔleɔuo n̄ asoo kámabogɔɔzi, má
 téka bɔlepiɔue, i kú á zegikiɔwa. Wa f̄s tépi deo.

18

Zelemii kua oobona be

1 Dii yā'om̄eɛ à m̄è: 2 Fele gé oobona be, we má tó
 n̄ ma yāmau. 3 Ké ma ge oobona be, má è ále oo bo.
 4 Ké oo p̄ɔ ále bopi ò̀okpà aà ɔzi, ɔ̀ à èa a p̄ale b̄ò n̄
 ḡipio, lá à k̄èè maawa.

† 17:21 N̄eɛ 13.15-22 § 17:22 B̄ɔa 20.8-10

5 Ǿ Dii yā'òmεε à mè: 6 A Isaili, má f̄ keé lá oobonapi ì kewao lé? Lá ḡi de oobona ɔzi, màa á de ma ɔzi.* 7 Tó ma bui ge b̄usu yā'ò ma mè, wà a fuangba, wà a mide, wà kaale, 8 mé bui pó ma ledàwàpi mikè a vāikeawa, má yá pó ma zεò mà yíawà b̄o ma n̄sεuε. 9 Tó ma bui ge b̄usu yā'ò ma mè, wà a zεd̄o, wi gba gbāa, 10 mé buipi i ma yāmao, à yá pó má yeio kè, má ɛf̄ai pó ma mè má keè b̄o ma n̄sεuε. 11 A yái tò, o Yelusaleũdeɔne ní Yudaɔ pii, ma Dii ma mè:

A ma, máε vāi o á musu,
ma s̄ou mà mà yáiyawá.

12 Kási aa one a zεkeo.

Aame wao gé ní yá pó wà zεoε,
baade n̄sεvāi swágbāa yá mé aɔ d̄baaè.

13 A yái tò ma mè,
à buipāleɔ la à ma!

Déme yá bee taa mà yāai?

A Isaili pó á demεε bui léso ũ
a yāvāi pó ì dimá kè.

14 Neεzi ì go Libā b̄usu gb̄esis̄iae?

A í nie pó ì b̄o za a musu a láae?

15 Kási ma yá sà ma gb̄éɔgue,

aaĩ tulaletikateα táaɔne,

ɔ̄ aa zà ní felekaa zéwa,

aa p̄εε zé kpáinau.

16 Bee yái an b̄usu a ḡɔ yāaa,

io de láanip̄o ũ ḡɔpii.

Yápi a di gb̄é pó lé ḡε weɔwa,

* 18:6 Daa 2.7, Lom 9.20-21

aai ní mike déũdeũ.

¹⁷ Má ní fáaa lán gukpe íanawa ní ibeεo aεε,
má mikpelinée,
má zeínɔ an wétĩagɔɔ.

Lεkpaafi Zelemiizi

¹⁸ Gbéε mè: A mɔ wà lekpaafi Zelemiizi, asa sa'onao yãdane a láao ge ãnɔnɔo lɛdama ge ãnabiɔ yá. A mɔ wà lenakasaè. Wásu laaidɔ aã yá'onewa lɔo.

¹⁹ Dii, swáεε ma yáí,
yá pɔ ma ibeεo lé o ma.

²⁰ Wĩ maa fiabo ní vãio yá?

Kási aa εyòmeε.

To lá má ze n aε yá dɔngu,
ma ní maa wèleε,
ké n pɔ e weemá.

²¹ Tòò! Nɔana kpá ní néɔzi sa,
n ní kpá fẽndaa.

To wà ní gɔεo dede aa gaga,
an naɔ i gɔ gyaa néσαι ũ,
ní ní èwaasoɔ kpa fẽndaa zɪlau.

²² To wà búbua ma dɔ ní ua
gɔɔ pɔ wà lɛlemá kándo,
asa aa εyòmeε ma kũa yáíε,
aa baikpàmεε ma tãa'ozeu.

²³ Mpi sɔ Dii, ní dɔ ké
aa lekpaafimazi, aa ye ma de.
Nsu láka ní tàepiao,
nisu n ní duunapi bádeɔ.
To aa kpagua n aε,
yáyiamá n pɔkũmabɔɔmagɔɔ.

19

Lowiaá zíblea Yelusaleŭwa seelaε

¹ Dii mè: Gé lo lúi oobona kíi. Mae zᵔᵔᵔ ní sa'on gbēzᵔᵔᵔ séle géínᵔ, ² ní bᵔínᵔ Beninᵔŭ* guzulεu Tàaso Bᵔle saε. Yá pᵔ má onε kpàwake we, ³ o Yuda kíaᵔne ní Yelusaleŭdeᵔ pii aa ma yāma. Ma Dii Zigᵔde Isailiᵔ Lua ma mè, mále músizí gue beewa, gbé pᵔ a baomà a keke swāwēε. ⁴ Asa aa ma to weε, aa gue bee díle dii zᵔloᵔ pᵔ ũ, aa tulaletikàteau taa pᵔ ampio ní ní deziᵔ ní Yuda kíaᵔ ní dᵔoᵔne, aa guapi dè ní yāsaideᵔ auo. ⁵ Aa Baali gbagbakíiᵔ bᵔ, aa sa pᵔ wí a pᵔ káteu à tékū òwà ní ní negᵔeᵔ.† Máme mi yápi dilenéo, a làasoo i gē ma sᵔu seo. ⁶ Ma Dii ma mè, a gᵔᵔ lé mó ké wa o gue beε Tofeti ge Beninᵔŭ guzulε bo, sema Gbēdeεguzulε.

⁷ Gue beeu má yá pᵔ Yelusaleŭdeᵔ ní Yudaᵔ lé yá bādeu. Má tó an wèleᵔ ní dede ní fēndaoε, mí ní ge kpa bāᵔ ní wàiᵔwa aa ble. ⁸ Má tó wélepi gᵔ yaaε, i gᵔ láanipᵔ ũ. Yápi a di gbé pᵔ lé gē weᵔwa, aao fionada wétēa pᵔ wà mᵔè yái. ⁹ Má tó aa ní negᵔeᵔ ní ní nenᵔeᵔ só, aai gbasalía ní kᵔo koe pᵔ an wèleᵔ zᵔnízi à gègē taasi yái.

¹⁰ Lopi wi gbé pᵔ níyᵔ géínᵔᵔ wáa, ¹¹ ní oné ma Dii Zigᵔde ma mè: Má buie bee ní wéleε beeo wi lá lopi wí a kekea wíowaε. Waᵔ ge vᵔ e gu ge kēsāmáε. ¹² Ma Dii ma mè, yá pᵔ má ke gue beε ní gbé pᵔ kúuᵔn ke: Má wéleε bee ke lán Tofetiwa. ¹³ Yuda kibεᵔ ní Yelusaleŭ uao gbāle lán Tofeti gue beewaε. Kpé

* **19:2** 2Kia 23.10 † **19:5** Lev 18.21

pó wà tulaletikàteau musupòone wà itòle tǎaowa a musuò tékũ.

¹⁴ Ké Zelemii sù ní Tofetio, gu pó Dii aà zì à ãnabikekèu, à gè zè Dii kpé ua, ò a ò gbéone: ¹⁵ Dii Zigõde Isailio Lua mè á yá pó a mè á yía wélee bee ní a zẽwiaowa yíamá píie, ké wélepideò swá gbãa kè, aai a yãmao yái.

20

Zelemii daaliu

¹ Ké sa'ona Pasuu, Imee né pó de Dii kpé gbẽzõe ù Zelemii ãnabikekeapi mà, ² a tò wà aà gbè wà aà dàliu Dii kpé bole pó wí me Bẽyãmee Bole Musu sae. ³ Ké gu dò Pasuu Zelemii bò líu, ò Zelemii òè: Dii a one Pasuu bo, sema Viapòliaai. ⁴ Asa ma Dii ma mè, má tó n gili gẽ nziau ní n gbẽnao píie. An ibeeo ní kwé zì guu, ñyõ wesie. Má Yudaò na Babeli kía e a ozi, i tá ní n gbèeò Babeli, i ní gbèeò dede zì guu. ⁵ Má wélee bee àizeeò na ní ibeeone ní ozi, a buapóò píi ní a pó bẽedeò píi ní pó pó kú Yudaò kía làasiuò, aai naaa taò Babeli. ⁶ Mpi sò Pasuu ní n bedeo píi, wa táano Babeli zìzò ùe. We ñyõ gau, wa n ví ní n gbèna pó n ãnabi'egenake kènéo.

⁷ Dii, n kõnikèmee, ò ma n yáze è, n gbãamòmee, ò n ma fu. Ò ma gõ pó yáaba ù, gbépii ò ma láanikée.

⁸ Tó mále yã'o píi, wii mi lé, mi wétèa ní pokaaleao kpàwake. Dii yá mé tò wí ma sósò,

wìb ma ke pɔɔpɔɔ za kɔɔ e oosi.

⁹ Tó ma mē má aà yá dɔ gbéɔguo,
má yá'o ní aà tóo lɔo,

aà yápi ìb ma sɔ tékūe,
ìb de lá wà tekà ma me guuwaε.

Yápi kúkūa ì ma wáε, má fɔo.

¹⁰ Asa mi ma wìb vāikpaaɪmanɔ dasi,
wìb me, Viapɔɔliaai.

A aà kɔmalεke!

Wà aà kɔmaleke!

Ma gbéɔ wé ìb dɔ ma léleaiε,

aaɪ me, tó à zǎ yáwa,

wá aà fue, wí tɔsiwà.

¹¹ N beeo Dii kumanɔ negɔɔn pásí ũ,
a yáí ma wetānaɔ kpagua.

Aa fua, wí i ní kú.

Aa tidɔmalao, aai gɔ ní tó íio.

¹² Dii Zigɔde, gbēmaa tàasikana,
ni nòse ní làasoo gwagwa.

Tɔ símámεε mà gwa,

asa ma azia nàne n ɔzɪε.

¹³ A lesi Diiε à aà táasile!

Asa ì wēnade bɔ vāikεnaɔ ɔzɪε.

¹⁴ Gɔɔ pɔ ma da ma iwà gɔ láaipɔ ũ,*
ma igɔɔpi su báaa keo.

¹⁵ Gɔε pɔ gè a baokpà ma maeε,

à aà pɔ kèè na à mè,

aà na ne'í gɔε ũ,

ade gɔ láaipɔ ũ.

* **20:14** Yob 3.1-12

16 Gõepi gõ lán wéle pò Dii ní fuangba ní
wēnagwasaiowa.

Aàliò búbua ma koo,
iliò zíkawii ma fāanε.

17 Asa i ma de neasakpeu
ma da gbεε gò ma mia ũ
aà neasakpe gò do ma papa ũ gòopiio.

18 Bómε tò ma bo neasakpepiu la?
Taasi ní pòsiao ò má dõ,
ma gò a pa ní wíoe.

21

Zelemii Yelusaleũ diuzãa yã'oa

1 Dii yã'ò Zelemiie gò pò kí Zedekia Malakia né
Pasuu ní sa'ona Zefania, Maasea néo zìwà. Aa mè:
2 Yágbεawεε Diiwa, asa Babeli kí Nebukanεza lé
zíkawanε.* Wiliò dõo tó Dii a dabudabue kεwεε
lán yãawa, i aà yáwεε.

3 Ǿ Zelemii òné aa ge o Zedekiaε: 4 Dii Isailiò Lua
mè: N zīgõ pò aa gòkebòò kũa, aale zìkaò bíi kpe ní
Babeli kíao ní Babiloni bùsude pò koezòáziò, má tó n
zīgõpiò kpekpae, wi ní gòkebòpiò séle sioázi wéleu la.
5 Máme má a gàsì poo, mí zìkaáno ní ma gàsa gbãao
ní pòfεo ní kyãwãao ní pòkũma zòò. 6 Má gagyã pãsí
ká wéleεbeedepiògu aa gagae, gbēnazinaò ní pòtuoo
pii. 7 Ma Dii ma mè, bee gbεa mí Yudaò kí Zedekia ní
a ìwaò ní gbé pò aa bò gagyã ní zio ní nònao guuò na
Babeli kí Nebukanεzaε a zì ní ní ibεε pò aale ní wεo,
aai ní dεde ní fēndao. Aa sùuukerínò, aa ní gbēe too,
aa ní wēnagwao.

* 21:2 2Kia 25.1-2

8 O gbé k̄iniɔne s̄o ma Dii ma m̄e, w̄eni z̄e ní ga z̄eó ̄o mále ɔb̄oné. 9 Gbé p̄o ḡò w̄éleε beepiɔ gaga z̄iu ní n̄oanao ní gagyāoe. Gbé p̄o aa b̄ò ḡè nà Babiloni b̄usude p̄o koez̄n̄ziɔwaɔ s̄o aao kuε, adeɔ mé aa b̄o. 10 Ma zeò mà v̄āike w̄éleε beepiε, i ke maa no. Ma Dii máme má ò. Má w̄élepi na Babeli kíaε a ɔz̄iε, i tes̄wà. 11 O Yudaɔ kí beɔeɔne aa Dii yáε bee ma. 12 Davidi beɔeɔ, ma Dii ma m̄e, àliɔ yāke a z̄ewa lá gu lé d̄o, í gbé p̄o w̄ale gb̄aam̄onéɔ b̄o ní wetānaɔ ɔz̄i. Tó i ke màa s̄o, má p̄of̄eb̄ob̄owá lán téwa á v̄āikeɔ yáie, iɔ kúwá, gb̄ee a f̄o deo. 13 Yelusaleũdeɔ, má b̄o á kpeε. Ma Dii máme má ò. Á kú gbè s̄alala musu guzule saε, ̄o i me: Déme a f̄o lélewái? Déme a e siwázi wá tòoui? 14 Má íadawá á yākeɔ léue. Ma Dii máme má ò. Má tes̄o á líkpe kpewaε,† tépi i kú p̄o p̄o liaaiɔwa píi.

22

Zelemii yá'oa Yuda kíaɔne

1 Yá p̄o Dii òn ke: Gé Yudaɔ kí be, ní yáε bee oè. 2 Yudaɔ kía p̄o z̄s̄lea Davidi kpalau, Dii yāma, mpi ní n̄ iwaɔ ní n̄ gbé p̄o aai ḡe b̄oleε beeuɔ. 3 Dii m̄e, àli yāmaake a z̄ewa. Ali gbé p̄o w̄ale gb̄aam̄oè b̄o aà wetāna ɔz̄i. Asuli gb̄aam̄o b̄òm̄oεo ge tone ge gyaa.

† 21:14 1Kia 7.2

Asuli ní taiinkεo. Asuli yāesaide de gue beeu bo.

⁴Asa tó áλε zíkε yápiwa, kía pó zōlea Davidi kpalauo gē beε bee bōlepiu kua sǒgoo guu ní dia sǒo kpeo ní ní ìwao ní ní gbéε. ⁵Tó áλε zíkε yápiowa sōo, ma Dii má sǐ ní maziao, beε beepi a gǔ bezia ũε.* ⁶Yá pó ma Dii

má ò Yudaο kί be musun ke:
N demεε lán Galada bǔsuwa,
lán Libā bǔsu gbèsǐsǐ misonawa.

N beeo má tó ñ gǔ gbáa ũε,
wéle pó gbēε ku a guuo ũ,

⁷mí bǔsudenao gbaema,
an baade io a gǔkeboο kǔa,
aai á sede lí maao zǔzǔ kátεu.

⁸Buiο aao dō wéleε beepizi dasi, aai kǔ lala aa me:
Bóyāi Dii kè mεεwiaε beεε kéwai? ⁹Wi oné, ké aa Dii
ní Lua bàakuañno yá tò we, aa gè kùle dii pāleone aa
zoblèné yáie.

¹⁰Asu óbo gbé pó gà yá musuo,
ásu waiyookεεo.

A óbo gbé pó wà tàaàno yá musu,
asa a sua ví bo,
a wesi a be bǔsule bo.

¹¹Yá pó Dii ò Yudaο kί Saluǔ† pó zòle a mae Yosia
gbεu yá musun ke, à mè:
A bǔ lakii, mé a su la bo.

¹²A ga gu pó wà tàuaàno zǐzo ũε,
a wesi bǔsue bepile bo.

¹³Waiyoo kía pó bekpà,
i a yākeke a zéwao,

* **22:5** Mat 23.38, Luk 13.35 † **22:11** 2Kia 23.31-34

a tò a gbé̃ zíkèè pã.
 Waiyoo kíá pò kpé̃ dīdikōa,
 i a yágōgō a zéwao,
 i fiabo a zíkēnaoneo.

¹⁴ A mē á ua tīisi kpa azīae
 ní kpé̃ zō̃ didiakōa,
 á fēnenti yaasanao bōbō,
 í sēde lío kpa a gīowa kpé̃kpe,
 í pò tēa lēwà.

¹⁵ N kíakéá sēde lí dasi yá yà?
 N mae i pōble à imīo lò?
 A yāmaakè a zéwa,
 ò aà yá bō̃ maa.

¹⁶ A zè ní taasideo ní wēnadeo,
 ò yá bō̃ maa.
 Ké a ma dō yáin weo lò?

Ma Dii máme má ò.
¹⁷ N tò òvāi n wé ní n sō̃ blè
 ní yāesaidedeao ní gbāamōanéō
 ní gbé̃ bō̃'imiao.

¹⁸ Ayāmeto Dii yáe bee ò Yudaō kí Yosia né Yoakiū†
 musu.

Wa aà ge ólo wà me
 waiyoo gōe, waiyoo noeo.
 Wà aà ge ólo wà me,
 waiyoo ma dii, waiyoo ma kíao.

¹⁹ Wa ke aà gee
 lá wī ke zàa'in geewaε.
 Wa aà ge gáε bō̃ Yelusaleū
 wà vūaa wēnkpeε.

† **22:18** 2Kia 23.36-24.2

20 A ge wii pãε Libã b̀usuu,
 í búbuapε Basana b̀usuu,
 í wiile Abaliũ gbε musu,
 asa bui p̀ó a yã̀yèrĩnɔ̀ f̀uaε.

21 Ké áε namable, má òé,
 ̄ a m̀è á maο.
 Zé p̀ó á beu za á èwaasogɔ̀n we,
 ili swáε ma yáio.

22 Iana a á d̀baanao s̀éle píie,
 wi bui p̀ó a yã̀yèrĩnɔ̀ k̀úkũ tárnɔ̀,
 á γεε i g̀õ kpá á wéi,
 wí i á k̀ú á v̄aikεao yáí.

23 A gbé p̀ó á k̀ú kpé p̀ó wa òè ní Libã lío guu,
 a sakpedà seδε lípio musu,
 wãwã a mówá lán ne'iwãwãwae,
 í aauke à pelembo.

24 Ma Dii má ò Yudaο kí Yekɔ̀nia§ Yoakiũ néε, baa
 ké ní δε tāana ũ ma ɔ̀plaa ɔ̀newa, ní ma kuao má n b̀o
 ma ɔ̀piwae. 25 Mí n na gbé p̀ó aale n weɔ̀ne ní ɔ̀zi, gbé
 p̀ó ríε v̄iakenéο, Babeli kí Nebukanεza ní Babilonio.

26 Mpi ní n da'iao, má á zu b̀usu pãleuε, b̀usu p̀ó wi
 á iuo. We á gagau. 27 A e su b̀usu p̀ó áo a beεkeuo.

28 Yekɔ̀nia gbé bee δε oo p̀ó wí
 wà sakàu ge p̀ó p̀ó gb̄ε yeio ũ yã?
 Bóyái wa aà zu ní a néο
 b̀usu p̀ó aa d̄õ guui?

29 B̀usude, b̀usude, b̀usudeo,
 à Dii yãma.

30 Dii m̀è gbépi t́o dalau nésai,
 gbé p̀ó a b̀o maa e a w̄eni léuopi,

asa àà n̄ee a b̄o maao,
an gb̄ee a e Yudāo k̄ia ble
à z̄s̄le Davidi kpalauo.

23

Davidi bui vl̄apaa ȳá z̄edekena ũ

¹ Ma Dii ma m̄e, waiyoo s̄ādāna p̄o aaĩ ma
s̄āo kaalēo, d̄oana p̄o aaĩ ma kp̄asa s̄āo f̄āaāo.

² Aȳāmeto ma Dii Isailīo Lua má ò ma gb̄é
d̄oanap̄īōn̄e, lá i ̄olia ma s̄āozio, mé a n̄ ȳá a n̄ f̄āaa,
má á ȳákēo w̄íé á musue. Ma Dii m̄ám̄e má ò.

³ M̄ám̄e má a s̄ā k̄ōnāo k̄āaa b̄ūsu p̄o ma n̄ ȳá ma
n̄ kp̄áūo p̄ii, mí sūn̄o n̄ kp̄āsau, aai n̄e' i aa k̄. ⁴ Má
s̄ādānāo dilen̄é aa d̄oané, v̄ia a n̄ k̄ú̄ lo, s̄o a k̄é̄ngu
lo, mé an kee a s̄ásā lo. Ma Dii m̄ám̄e má ò.

⁵ Gwa, ḡōe a m̄o

ké má t̄o Davidi bui vl̄apa* gb̄ēmaa ũ,
k̄ia p̄o a kpalable n̄ laaio ũ,
i ȳāmaake a z̄éwa a b̄ūsuu.

Ma Dii m̄ám̄e má ò.

⁶ Aà ḡōo Yudāo mi āo daa íae,

Isailīo īo ku d̄ōōa.

T̄óe bee w̄ali àà sísiwà,

Dii p̄o t̄o ȳá b̄ōwan̄o na. †

⁷ Gwa, ḡōe a m̄o ké wa m̄e n̄ Dii p̄o Isailīo b̄òle Egiptio
lo, ⁸ sema n̄ Dii p̄o Isailīo b̄òle gugb̄āntoo oi b̄ūsuu
n̄ b̄ūsu p̄o à n̄ ȳá n̄ kp̄áūo p̄iio.

Anabīe ḡenāo

⁹ Ma p̄o ȳá ānabīo ȳá musu dúuduue,

* 23:5 Isa 4.2 † 23:6 Zel 33.14-16

ma wá gà píi,
 ma g̃ lán wēdenawa,
 lán gbé pó v̄ēē z̄l̄ewàwa
 Dii ní a yá gbāsisaio yái.
 10 Gbāsíkēnao búsu pà,
 v̄ai ò aa t̄ei, we an gbāa kuu.
 Búsu g̃ wēnanno ké Dii l̄ek̄èè yái,
 dád̄ak̄ek̄ii g̃ ní wío.

11 Ma Dii ma m̄è,
 ānabiō ní sa'onao p̄z̄ēa,
 mi ní e ní v̄aio ma kp̄éu se.
 12 A yái tò an z̄é a z̄āana k̄e,
 má ɔz̄ñ̄zi aa kw̄e gusiaue,
 mí yáiyamá ní ñadamag̃.
 Ma Dii máme má ò.
 13 Ma yāv̄ai è Samali ānabieowa,
 aa yā'ò ní Baali gbāao
 aa ma gbé Isailiō s̄ās̄ò.
 14 Ma v̄ai p̄ó ì dimá è Yelusaleũ ānabiowa,
 aaĩ gbāsík̄e, aa ɔ b̄e ní m̄ofilio,
 aaĩ v̄aik̄ena ɔ gba gbāa,
 ò gb̄ēe lí mik̄ē a v̄aiwao.
 Aa g̃m̄ēē lán ɔɔɔũdeowa nípii,
 w̄l̄ēdep̄i ɔ lán G̃m̄ɔɔdeowa.†

15 A yái tò ma Dii Z̄ig̃de
 má ò ānabipiō yá musu ma m̄è,
 má tó aa g̃ñ̄i só ní p̄blea ũ,
 aai kona í mi ní imia ũ,

† 23:14 Daa 18.20

asa Yelusaleũ ānabipio tò
ma yādasai li būsopiaε.

¹⁶ Ma Dii Zigõde ma mē,
ásu yá pó ānabio lé oé mao.
Aaĩ to ào yiongo lébaa d́́aε,
anzia yá õ aaĩ oé,
aali ma ma léuo.

¹⁷ Aaĩ o gbé pó sakamaguone,
má òné aao ku aafiaε.
Aaĩ ea o swágbāadepione,
vāi a ní leo.

¹⁸ An déme kú ma ìwao guu
à e ma yāmai?

An déme swāsè ma yái a mài?

¹⁹ Gwa! Má pókūmabobómá lán zàa'ianawaε,
i liasāizõ à pila vāikenao miwa lán zàawa.

²⁰ Ma pofē a weeo
e mà ge yá pó mále yá midεò.
Gooḡbezāzĩ õ á a midõ sáasā.

²¹ Máme mi ānabipio dileo,
õ aa wāa ní ní yākeao,
mi yā'onéο, õ aa gè yā'ò.

²² Tó aa ku ma ìwao guu yāa,
d́́a aa ma yá kpàwakè ma gbépine,
d́́a aa tò aa bò ní zé vāi guu
aa mikè ní dàa vāiowa.

²³ Ma Dii ma mē,
gudoūna Luan ma ūa?

Kāikāi e zázā Luan ma ũ.

²⁴ Ma Dii ma mē,
gbēe a e ulε guei mà gí aà eia?

Mi musu ní zílẹ̀o pao lé?

Ma Dii máme má ò.

²⁵ Ma yá pọ̀ ǎnabi ẹ̀genawo ì o ní ma t́so mà, aai me, wa è iue, wa è iue. ²⁶ Anabipio ẹ̀ kũa ní ǹd̀se guu. Bọe aa ze sásāyā pọ̀ kú ní s̄u ǎnabikekẹkẹaei? ²⁷ Aale e nana yá pọ̀ wàle okõe a to ma t́o sá ma gbéoguae, lá à sà ní dezioggu Baali yáíwa. ²⁸ Anabi pọ̀ nana'ò, aà a nanapi dau siuné. Gbé pọ̀ ma yá kũa s̄, aà ma yápi oné siana. Bó blewe misina ví ní pówenapioi? ²⁹ Ma yá de lán téwae, a de lán masana pọ̀ ì gbewi kélékéléwae. Ma Dii máme má ò.

³⁰ A yáí ma Dii ma fele ní ǎnabi pọ̀ aai ma yá sékõwa aa s̄òpio. ³¹ Ao, ma fele ní ǎnabi pọ̀ aai nízia yā'o, aai me máme má òpioe. Ma Dii máme má ò. ³² Ao, ma fele ní ǎnabi gbēsāsāna nana'onapio. Aai dau siu ma gbéone, aai ní sásā ní ní ẹ̀ pā giioe. I ke máme ma ní díleo, mi ní zio. Aali káfiae ke gbépioe. Ma Dii máme má ò.

³³ Tó gbépio ge ǎnabie ge sa'onae n la à m̀e, yá kpele ma m̀e a ní lei? Ní oné, bó yá ũi? Má ní t́o wee. Ma Dii máme má ò. ³⁴ Tó ǎnabi ge sa'ona ge gb̄e m̀e Dii yá ále o, má íada gbépiwae ní a bedeo. ³⁵ Yá pọ̀ á baade ì o a gbēnae ge a daeen ke: A me kpelewa Dii yázāsimai? Dii m̀e ni? ³⁶ A gb̄e su lékã ma yáz̄leawáwa lo, asa baade zia yá mé a z̄lewà. Màa io be ní ma Dii Ziḡode á Lua b̄e yá fuangbaao. ³⁷ Ali ǎnabi la, kpelewa Dii yázāsimai? Dii m̀e ni? ³⁸ Tó à s̀u m̀e, yá pọ̀ ma m̀e a z̄lewán ke, baa ké má òé ásu lékãwào, ³⁹ a yáí má á yá bo dilẹe.

Apio ní wéle pọ́ má kpà á deziowao, má gíazie, mí á vúaa, ⁴⁰ mí tó àò be ní wío, á gee io kpaá á wéi gọ́pii.

24

Kaadɔɛn gbí pla

¹ Ké Babeli kí Nebukanéza Yudaɔ́ kí Yekonia, Yoakiũ né ní Yuda gbãadeɔ́ ní li'ánaɔ́ ní siao kùkù Yelusaleũ à tàrínɔ́ Babeli bùsuu zìzɔɔ ũ, * a gbɛa Dii kaadɔɛn gbí pla òlómɛɛ kálɛa a kpé kpele. ² Gbípi m̀endo kaadɔɛna maa maamaae, libe maa dafuɔne. Ado s̄, a v̄ai ḡɛaḡè, wa f̄s̄ bleo a v̄ai pi yáí. ³ Ǿ Dii ma la à m̀è: Bó ní èi Zelemii? Má wèwà: Kaadɔɛnaɔne. A pọ́ pọ́ maa maa maamaae, pọ́ pọ́ v̄ai s̄, a v̄ai ḡɛaḡè, wa f̄s̄ bleo a v̄ai yáí. ⁴ Ǿ Dii yá'òmɛɛ à m̀è: ⁵ Ma Dii Isailio Lua ma m̀è, Yuda pọ́ ma ní yá la, aa ḡò zìzɔɔ ũ Babeli bùsuu, mále ní gwa pɔ́maaɔ ũ lán kaadɔɛn maapiowae. ⁶ Máɔ wéteńzi an boa maa yáíe, mí suńɔ́ bùsue beeu. Má ní zedɔe, má ní fuangbao, má ní gba gbãae, má ní gbooo. ⁷ Má ní gba s̄ pọ́ a to aa ma d̄, ké mámɛmaa Dii, aaiɔ de ma gbéɔ ũ, míɔ de ní Lua ũ, asa aa sua ní ǹsemendooe. ⁸ Ma Dii ma m̀è, lá wa ke ní kaadɔɛn v̄ai pọ́ wa f̄s̄ bleoo a v̄ai yáí, màa má ke ní Yudaɔ́ kí Zedekiao ní a iwaɔ́ ní Yelusaleũ gbé k̄naɔ́, aa ḡò bùsue beeu ge aa tà Egipin nò. ⁹ Má tó aa ḡò s̄k̄ngu yáp̄as̄í ũ dúnia bùsu gbépiiɛɛ. Aa ḡò láanipo ũ, gbéss̄s̄bo ũ, gbékabo ũ, wi yáadańɔ́ gu pọ́ má ní yá mà ní kpáú píi. ¹⁰ Má zìḡɔ́ gbaemá ní iminao ní gagyáo e mà ge ní midɛ bùsu pọ́ má kpà ní deziowau.

* **24:1** 2Kia 24.12-15

25

Yudaᵛ kua zìzᵛᵛ ṽ wè bààᵛkwì

¹ Dii yā'ò Zelemiiᵛe Yudaᵛᵛ yá musu Yudaᵛᵛ kí Yoakiū, Yosia né kpalablea wè síiᵛde guu, Babeli kí Nebukanεza kpalablea wè séia guu.* ² ᵛ ānabi Zelemii ᵛ Yelusaleūdeᵛᵛne ní Yudaᵛᵛ píi à mè: ³ Sea za Yudaᵛᵛ kí Yosia, Amᵛᵛ né kpalablea wè kue'aaᵛde guu e gbā, a wè bao ní āaᵛᵛon la ké Dii yá ᵛᵛ dēdēa, ᵛ mīo oé, ili swáseio.

⁴ Dii ᵛᵛ a zòblena ānabiᵛᵛ diléé mᵛᵛᵛᵛᵛ, ili swáse ní yáio, ili mao. ⁵ Aa mè á baade bᵛᵛ a zé vāiu, à mikē a vāikεawa, ᵛᵛ ku bᵛᵛsu pᵛᵛ Dii kpá á deziᵛwau gᵛᵛᵛpii. ⁶ Aa mè ásu tε táaᵛzi à zòblené à kúlenéo. Asu to Dii pᵛᵛ fē á pᵛᵛkeᵛᵛ yái à ᵛadawáo.

⁷ Ma Dii Zīgᵛde ma mè, i swáse ma yáio, ᵛ a ma pᵛᵛ fē ní á pᵛᵛkeᵛᵛ. Màa a ᵛadà áziawa. ⁸ A yái ma Dii Zīgᵛde ma mè, lá i swáse ma yáio, ⁹ má gugbāntoodeᵛᵛ sísiwá ní ma zòblena Babeli kí Nebukanεzao, mí tó aa léléwá á bᵛᵛsuu la ní bui pᵛᵛ liaaáziᵛᵛ píi. Má ní kaaleε, aai gᵛᵛ sᵛᵛkēngu pᵛᵛ ṽ, láanipᵛᵛ ṽ, aaiᵛᵛ kaalea wáiwai e gᵛᵛᵛpii. ¹⁰ Má ní pᵛᵛnakea ní yaalᵛᵛ ní nᵛᵛsekᵛᵛfio ní wísilᵛgbε kᵛᵛfio ní filia gupuaᵛᵛ midεε.† ¹¹ Wa bᵛᵛsupi kaale à gᵛᵛ da wáiwai píiε, a buiᵛᵛ i zᵛᵛble Babeli kíaε wè bààᵛkwì.‡ ¹² Tó wè bààᵛkwìpi pà, má tó Babeli kía ní a bᵛᵛsudeᵛᵛ tàae wí ní musu, Babiloni bᵛᵛsupi i gᵛᵛ wáiwai e gᵛᵛᵛpii. Ma Dii Zīgᵛde máme má ò. ¹³ Má tó yá pᵛᵛ má ò bᵛᵛsupi le píiε, yá pᵛᵛ kú láε bee guu ānabikε pᵛᵛ

* **25:1** 2Kia 24.1, Dan 1.1-2 † **25:10** Zel 7.34, Zia 18.22-23

‡ **25:11** 2Lad 36.21, Dan 9.2

Zelemii kè bui pii musu. ¹⁴ Ampio aa zɔble buiɔne dasi n kía zɔɔ, mí flaboné n yákeawa n n pɔkeawo.

Dii pɔkūma imibɔ

¹⁵ Yá pɔ Dii Isailio Lua òmɛɛn ke a mɛ: Imibɔ pɔ ma pɔkūma vɛɛ ka a pai si ma ɔzi, ní tó bui pɔ mále n zimáɔ mi nípii. ¹⁶ Tó aa mi, aa talaatalaabo, aaiɔ íande yá ke fɛnda pɔ mále síngu yáí. ¹⁷ ɔ ma imibɔpi sí Dii ɔzi, má tò bui pɔ Dii ma zimáɔ mí nípii. ¹⁸ A ma zi Yelusaleũ n Yuda wéleɔ n n kíaɔ n n gbãadeɔwa, ké aa gɔ bezia ũ, sɔkɛngu pɔ ũ, láanipɔ ũ, gbékabɔ ũ, lá a ku gbãewa. ¹⁹ A ma zi Egipio kí Falaɔwa n a iwawo n a kía deɔ n a gbéɔ pii ²⁰ n bui pɔ kú weɔ pii n Uzu bùsu kíaɔ pii n Filítɛ kíaɔ pii, Asekeloni kía n Gaza kíaɔ n Ekɛloni kíaɔ n Asedoda gbé kɔnaɔ kíaɔ, ²¹ n Edɔũ n Mɔabuɔ n Amɔnio ²² n Tii bùsu kíaɔ pii n Sidɔ bùsu kíaɔ pii n Ísia baa bùsu kíaɔ pii ²³ n Dedã n Temaɔ n Buzuɔ n bui pɔ aai n kákámɔ kɛleɔ ²⁴ n Laalubuɔ bùsu kíaɔ pii n bui pɔ aa ku guwaiwaiuɔ pii ²⁵ n Zimli bùsu kíaɔ pii n Elaũ bùsu kíaɔ pii n Mɛde kíaɔ pii ²⁶ n gugbãntoo oi bùsu káikái n a zàzã pii n dúnia bùsu píio. Babeli bùsu kíaɔ mé aa mi n gbɛa.

²⁷ Oné ma Dii Zigɔde Isailio Lua ma mɛ, aa ípi mi e à zɔlemáɛ. Aa pisi, aai léle, aa fele bo fɛnda pɔ mále síngu yáí. ²⁸ Tó aa gí imibɔpi sii n ɔzi aa a imi, oné ma Dii Zigɔde ma mɛ aa mi teasiɛ. ²⁹ Ma yáyiaama guu, lá mále daale wéle pɔ ma tó kuwáwa, ampio sɔ aa bo pãe? Aa bo pão, asa mále fɛndadeɔ sisi dúnia gbépiiwaɛ. Ma Dii Zigɔde máme má ò. ³⁰ Anabikeke yápi musu n me,

Dii a pala za musu,
 a pūna za a kúkii pó a kua adoau,
 a pala a būsudeɔwa gbáugbāu,
 a wiile lán gbé pó lé ɔzɔ vɛɛwawa,
 i zɔadɔ dúnia gbépiiwa.

³¹ A kɔfi a gé e dúnia léwa,
 asa Dii a bɔbɔ ní bui píioɛ,
 a yákpaleke ní gbēnazina píio,
 i fēnda si vāikenaɔgu.

Dii mé ò.

³² Dii Zígɔde mè:

Gwa, kaale a li būsu ní būsua,
 zàa'ian gbāa mé lé fele za dúnia léwa.

³³ Gɔɔ bee gbé pó Dii a ní dedeɔ aɔ ku dúnia léla e ní a
 léleo. Wa ní gaa ɔɔɔɔ, wa ní ge séle wà vío, aɔ kálea
 lán pɔtuo gbɔwa tɔɔɔɔ.

³⁴ Sādānaɔ, à koo pūna à búbuape,
 kpàsa dɔaanaɔ, à gbeembo būsuu,
 asa á kòlokpagɔɔ kàɛ,
 á kwé à wíwi kélekéle lán sekpawiwawae.

³⁵ Sādānaɔ bókii eo,
 kpàsa dɔaanapiɔ e bàaleo.

³⁶ Sādānaɔ wii ma dɔ,
 kpàsa dɔaanapiɔ lé búbuape,
 asa Dii lé ní dádākekíio kaaleɛ.

³⁷ An gu namablekíio gɔ da kílíkili

Dii pɔkūma pásí yáí.

³⁸ A bɔ a tòou lán nɔɔmusuwae,
 an būsu i gɔ wáiwai ibeɔɔ fēnda
 ní Dii pɔkūma pásio yáí.

26

Zelemii kua ga lézi

¹ Yudaᵛ kí Yoakiũ,* Yosia né kpalablea gᵛᵛ, Dii yā'òmεε à mè: ² Ma Dii ma mè, γε ze ma kpé ua, ní yā'o Yuda wélede pᵛ lé mᵛ lousisii ma kpé uauᵛne pii. Yá pᵛ má dilenεᵛ oné pii. Nsu ñ a kee too. ³ Wiliᵛ dᵛᵛo tó aa we n yāma, an baade i bᵛ a zé vāiu, mí yá pᵛ ma zeᵛ yāa mà yíamá an vāikea yái bᵛ ma nᵛseu. ⁴ Oné ma Dii ma mè, tó aai swáse ma yái aa ma ikoyā pᵛ má kpámáᵛ kūao, ⁵ tó aai swáse ma zᵛblena ānabi pᵛ miᵛ dilené mᵛᵛᵛᵛᵛᵛ yáio, lá aai gí swáseii yāawa, ⁶ má ke kpée beε lá má kè Siloewaε,† mí tó wéleε beεpi gᵛ gbékabᵛ ᵛ bui piiε.

⁷ Sa'onao ní ānabiᵛ ní gbé kᵛniᵛ pii yá pᵛ Zelemii ò Dii uapi mà. ⁸ Ké Zelemii yá pᵛ Dii dàε à o gbéᵛne òné a làa, sa'onao ní ānabiᵛ ní gbé kᵛniᵛ pii aa ᵛpèlewà aa mè: N gaε. ⁹ Bóyāi n ānabikekè n mè kpée bee a gᵛ lán Silowa, mé wéleε bee a gᵛ bezia ᵛ wáiwaiεi? ᵛ wà liā Zelemiizi Dii ua we. ¹⁰ Ké Yuda gbāadeᵛ mà màa, aa bᵛ kibε aa gè Dii ua, ᵛ aa zᵛle Bᵛle Dafu saε. ¹¹ ᵛ sa'onao ní ānabiᵛ ò gbāadepiᵛne ní gbé kᵛniᵛ pii aa mè: Wà yāda gᵛεpia wà aà de, asa à àsi bᵛε ò wéleε bee musuε, á swá mà. ¹² ᵛ Zelemii ò gbāadepiᵛne ní gbé kᵛniᵛ pii à mè: Dii mé ma dile mà àsi bᵛε pᵛ á mà kpée bee ní wéleε beeo yá musupi o. ¹³ A á zé ní á yākeao lile, í Dii á Lua yāma, Dii i gbasaa yá pᵛ à mè á yíawá bᵛ a nᵛseu. ¹⁴ Mapi sᵛ má na á ᵛzi ke kᵛ. A kemεε lá à kèé maawa. ¹⁵ Ama àᵛ dᵛ sáasā,

* 26:1 2Kia 23.36-24.6 † 26:6 Yoz 18.1, Sou 78.60

tó a ma de, á tó yāesaidedeá yá wí á musu n wéleε beeo n gbé p kú a guu p iie, asa siana guu Dii mé ma zī siana mà yápio káé á swáwa. ¹⁶ Ǿ gbāadepio n gbé kīnio pīi ò sa'onao n ānabione aa mē, wá fō yāda gōepia wá aà deo. A yā'òwēε n Dii wá Lua tóε.

¹⁷ Ǿ bùsu maezōeo fēle ò bílaε aa mē: ¹⁸ Mōleεε gbé Mise ānabikεkè kī Ezekia gōo, a ò wá Yudaone pīi à mē:

Dii Zīgōde mē,
wa Siona sa pa bua ūε,
wa to Yelusakū gō bezia ū,
a kpé sīsī i gō sīsī líkpεde ū.†

¹⁹ Kí Ezekia ge Yuda gbēε Misepi dēε? Ké Ezekiapī Dii vīa vī, i awakpaè, ǿ Dii yá p à mē á yámá bō a nòεuo lé? Wápio sō wá ye yāzōo i wázīaε yà? ²⁰ Gbēε ku à ānabikεkè n Dii tóo lo. Aà tón Uliá, Semaia né, Kiliayaaliū gbéε. A asi bēε dou pō Zelemii ò wéleε bee yá musu ò lo. ²¹ Ké kī Yoakiū n a negōnao n a kīa deeo Uliá yápi mà, a wēleε à aà de. Ké Uliapi a feena mà, vīa aà kū, ǿ à bàalè tà Egipi. ²² Ǿ kī Yoakiū gbéō zī Egipi n Akaboo né Elenatāo. ²³ Aa Uliá kù sùò kīε, ǿ à aà dè n fēndao à aà ge se zù táaaō vīkīi. ²⁴ Bee gbēa Safana né Aikaū zè n Zelemii, ǿ wi aà kpámá aa aà dè lo.

27

Zelemii zuudaa azīaε

¹ Yudaō kī Zedekia, * Yosia né kpalablea gōo, ma Zelemii, Dii yā'òmεε ² à mē: Zuu fōfō, ní ba kákau

† **26:18** Mis 3.12 * **27:1** 2Kia 24.18-20

ò da n nõε, ³ ní bõ γε lædi kíαε beεõ zĩna põ aa mò
 Zedekia kíi Yelusaleũõne: Edõũõ kíα ní Mõabuõ kíαõ
 ní Amõniõ kíαõ ní Tiideõ kíαõ ní Sidõdeõ kíαõ. ⁴ Lediné
 aa o ní diõõne, ma Dii Zigõde Isailiõ Lua ma mè,
⁵ máme ma õ pòo ma dúnia kè ní gbēnazĩnaõ ní nõbõ
 põ kú a guuõ ní ma iko zõõõ, õ mi kpa gbé põ má
 yeiwa. ⁶ Mále á bùsuõ na ma zòblena Babeli kí
 Nebukanεzaε a õzi sa. Baa sēanõbõõ aaõ de aà põ
 ũε. ⁷ Bui píi i zõbleè ní aà néo ní aà tũnao aà kpe
 e aà bùsu iko lé àò ká, bui dasiõ ní kíα zõõõ i gbasa aà
 bùsudeõ ka zõbleu.

⁸ Bui ge bùsu põ a gbéõ i Babeli kí Nebukanεza
 zuu se à zõbleèõ, má buipi naè a õziε, i ní wetā ní
 fēndao ní nõanao ní gagyāo e aa ge midε. ⁹ Asu
 swáεε á ānabiõ yáio ge á māsokεnaõ ge á nana
 yābõõlekenāõ ge á welendeõ ge á εsede põ aale oé á
 zõble Babeli kíαεõõ. ¹⁰ Eε põ aale ānabikekeoé mé a
 to wà á kũkũ táánõ, íõ zā ní á bùsuõ. Má õzõáziε, we
 á gagau. ¹¹ Bui põ aa Babeli kíα zuu se aa zõbleèõ sõ,
 má tó aaõ kú ní bùsuu aaõ sēwauε, aaio ku we. Ma
 Dii máme má ò.

¹² Ma yápi ò Yudaõ kí Zedekiaε píi ma mè: A
 Babeli kíα zuu se à zõbleè ní aà gbéõ, ké à e àò ku.
¹³ A ye à gaga ní zio ní nõanao ní gagyāo lá Dii ò bui
 põ i zõble Babeli kíαεõ a gawa yà? ¹⁴ Asu swáεε
 ānabi põ aaí oé á zõble Babeli kíαεõõ yáio. Eε õ aaí
 ānabikekeoé. ¹⁵ Dii mè i ní zio, εε aaíõ ānabikekeõ ò ní
 a tóõ. An yáí á õzõázi, í midε, ápiõ ní ānabi põ aaíõ
 ānabikekeépiõ sānu.

¹⁶ Ɔ ma yā'ò sa'onāõne ní gbé kĩniõ ma mè, Dii
 mè ásu swáεε á ānabi põ aaíõ ānabikekeéõ yáio.

Aaĩ me wa Dii kpé pɔ́ sɛ́le Babiloni b̀usu wà suð tiatia. Ee ɔ̄ aaĩ ãnabikẽkẽ. ¹⁷ Asu swáse ní yáio. Aɔ a zɔbleanankẽ Babeli kía, ké à e àɔ ku. A ye á mɛwiae bee g̃õ bezia ũ yà? ¹⁸ Tó ãnabiɔn ní ũ siana, mé Dii yá ɔ̄ aale o, a maa aa kulekẽ Dii Zĩg̃õde, ké wasu pɔ́ pɔ́ g̃õ aà kpéu ní Yudaɔ kía beo ní Yelusaleũo sɛ́le tað Babilonio yá. ¹⁹⁻²⁰ Asa ké Babeli kí Nebukanɛza Yudaɔ kí Yekonia, Yoakiũ né k̀ tað Babeli ní Yelusaleũ gbẽz̃ɔɔ ní Yuda gbẽz̃ɔɔ pii, i Dii kpé m̀pɛleɔ ní íkakiio ní tadib̃ɔɔ ní pɔ́ k̃ini pɔ́ g̃õ wélepiu sɛ́le. ²¹ Yá pɔ́ Dii Zĩg̃õde Isailiɔ Lua ò pɔ́ pɔ́ g̃õ a kpéu ní Yudaɔ kía beo ní Yelusaleũo musun ke: ²² A mè wa pɔ́piɔ sɛ́le tað Babeli. We pɔ́piɔ aao kuu e àɔ gé sɛ́le à suð a gbɛu la.

28

Anabi ɛgɛna Anania

¹ Yudaɔ kí Zedekia kpalablea wè s̃iĩde m̃o s̃ode guu ɔ̄ ãnabi Anania, Azuu né, Gabaɔ gbé òmɛɛ Dii ua sa'onao ní gbé k̃ini wáa à mè: ² Dii Zĩg̃õde Isailiɔ Lua mè á Babeli kía zuu é. ³ E wè pla àɔ gé kái á tó wà su ní a kpé pɔ́ pɔ́ Babeli kí Nebukanɛza sɛ́le tað Babeli a gbɛu la. ⁴ A tó Yudaɔ kí Yekonia, Yoakiũ né su lɔ́ ní Yuda z̃iɔ pɔ́ wà tàr̃nɔ Babeliɔ pii. Dii mé ò, à mè á Babeli kía zuu é.

⁵ ɔ̄ ãnabi Zelemii wè ãnabi Ananiapiwa sa'onao ní gbé pɔ́ kú Dii uaɔ wáa ⁶ à mè: Ami! Dii ke màa! Dii ke lá ní a ãnabikẽkèwa, aà to wà su ní a kpé pɔ́ ní gbɛu la ní z̃iɔ pɔ́ aa ku Babeliɔ pii. ⁷ N beeo swáse ñ yá pɔ́ mále onɛ gbépii wáaɛ bee ma. ⁸ Anabi pɔ́ kú

wá ãa za káaukaauo ãnabikékè zǐ ní músio ní gagyão yá pó a bùsu daside ní ní kía zɔɔ le yá musu. ⁹ Anabi pó ãnabikékè à mè aɔ aafiae sɔ, tó à kè lá a òwa, ɔ wa dɔ ké Dii mé aà zǐ síana. ¹⁰ Ǿ ãnabi Anania zuu pó da Zelemii nɔɛpi bò a è. ¹¹ A ò gbépii wáa à mè: Dii mè màa á zuu pó Babeli kí Nebukanɛza dà bui píie ε e wè pla àò gé kái. Ǿ ãnabi Zelemii gèzɛa.

¹² Anabi Anania zuu pó a bò ãnabi Zelemii nɔɛ a èpi εa gbɛa, Dii yá'ò Zelemii à mè: ¹³ Gɛ nò Ananiae ma Dii ma mè, zuu pó wa kè ní lío ɔ ní èo lò? Mò zuu má ke sa a gɛɛ ũ. ¹⁴ Ma Dii Zígɔde Isailio Lua ma mè má mò zuu da bui píie, aai zɔble Babeli kí Nebukanɛzae. Baa sèanɔbɔɔ má ní naè aà ɔzǐe.

¹⁵ Ǿ ãnabi Zelemii ò ãnabi Ananiae: Ma yãma Anania! Dii mé i n zǐo, ɔ ní tò gbépio εε náaikè. ¹⁶ Ayãmeto Dii mè nýɔ ánuato. Nyɔ wɛɛ bee bleo, asa ní ò gbéɔne aa bɔ Dii kpɛɛ.* ¹⁷ Wèpi mɔ soplade guu ɔ ãnabi Anania gàu.

29

Lá pó Zelemii kpàsá zǐzɔne

¹ Anabi Zelemii kua Yelusaleũ ɔ à lá kpàsá zǐzɔɔ gbɛzɔɔne ní sa'onao ní ãnabio ní gbé pó Nebukanɛza ní naaa Yelusaleũ à tàrno Babelio. Yá pó a kè lápi guun ke. ² A lápi kè kí Yekonia ní a dao ní a iwao ní Yuda gbɛzɔɔ ní Yelusaleũ gbɛzɔɔ ní siao ní li'ãnao kúkũa Yelusaleũ taaño Babeli gbɛae.* ³ A lápi kpà Safana né Elasa ní Ilikia né Gemaliaowae, ɔ Yudaó kí Zedekia ní zǐò kí Nebukanɛzawa Babeli. Lápi guu à

* **28:16** Iko 13.6 * **29:2** 2Kia 24.12-16

mè: ⁴Yá pò Dii Zigõde Isailiõ Lua ò gbé pò á tò wà ní naaa Yelusaleũ wà tàrĩnõ Babelionen ke: ⁵A zõle we, í kpedõdõ. A pótõ bua, íõ ble. ⁶A nõse, í néõ irĩnõ. A nõse á néõne, í á nenõeo kpásã gõõwa, aai néõ i, íõ k̄s̄, ásu laoa zé séleo. ⁷A wéle pò má tò á kú a guu maa weele. Ali wabikea wélepi yá musu, asa tó wélepi maa, ã á kua aõ na. ⁸Ma Dii Zigõde Isailiõ Lua ma mè, ásu to ãnabiõ ní màsokena pò kú á guuõ á sásãõ. Ásu swáse nana pò aai o yáio. ⁹Ee ã aai ãnabikekeoé ní ma tó, kási máme mi ní zĩo. Ma Dii máme má ò.

¹⁰Ma Dii ma mè, tó á kua Babeli wè bàaõkwipi pà,† má mó á k̄i, mí yãmaa pò ma a legbè keé, mí suánõ á gbeyu. ¹¹Asa má yá pò ma zed mà keé dõ. Ma Dii máme má ò. Aafia yáe, i ke yãpãsi no. Má á ká zia pò á wé dõiwa. ¹²Gõõ bee á mó wabikeia, í lezumazi, mí swáse á yái. ¹³A ma k̄i weele, í ma e, tó a su ma k̄i weele ní nõsemendo.‡ ¹⁴Ma Dii ma mè á ma e, mí á kãaa mà suánõ á pá ziu. Má á bole buiõ guu ní gu pò ma zõuázio píi, mí ea suánõ gu pò ma á yáu. Ma Dii máme má ò. ¹⁵Ma bee ò ké a mè máme ma ãnabiõ kpàwá Babeli yáie. ¹⁶Ma Dii ma mè, kía pò zõlea Davidi kpalau ní Yelusaleũdeõ píi, á gbé pò aai táánõopiõ, ¹⁷má zĩ ní nõnãõ ní gagyãõ kángue, aai gõ lán kaadõen vlãa pò wa fõ bleowa. Ma Dii máme má ò. ¹⁸Mí péma ní fẽndao ní nõnãõ ní gagyãõ, vía i dúnia bùsu gbépii kú ní yái. Aaõ de láaipõ ù, s̄kẽngu pò ù, láanipõ ù, gbés̄s̄s̄õbõ ù bui pò ma ní yá ma ní kpá ní guuõne píi. ¹⁹Asa aai swáse yá pò má dà ma zõblena ãnabiõne aaõ oné láasaiio.

† 29:10 2Lad 36.21, Dan 9.2 ‡ 29:13 Iko 4.29

Ma Dii máme má ò. Apio s̄ i swás̄eio. Ma Dii máme má ò.

²⁰ A ma yāma, á gbé p̄o má tò wà á kùkù Yelusaleū wà tàán̄o Babelio. ²¹ Ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mē, Kolaia né Ahabu ní Maasea né Zedekiao lé ānabikekéé ní εεο ní ma t̄oε. Má ní na Babeli kí Nebukanεzaε a z̄iε, i ní dede á wáa. ²² A Yuda p̄o á kú Babeli z̄i z̄o ūo áli gbé ká à λeū ní gbépio à me: Dii kene lá Babeli kía kè Zedekia ní Ahabuoε à ní kpátεawa. ²³ Asa aa wíyā kèε, aa gbāsí kè ní ní gbédee nao, mé aa εεtò ní ma t̄o, aa yá p̄o mi danéo ò. Má yápi d̄o, a seeladen ma ū. Ma Dii máme má ò.

Anabi εεna Semaia

²⁴ Dii ò Zelemiie aà o Nεela gbé Semaiaε aà me: ²⁵ Dii Zīgōde Isailio Lua mē, n lāo kpàsā sa'ona Zefania, Maasea née ní nzia t̄o ní sa'on k̄nio ní Yelusaleūdeo píi n mē, ²⁶ Dii mé Zefaniapi kpà sa'ona ū sa'ona Yoiada gbεu aào wéte Dii kpéi, i íande p̄o lé ānabikekeo gbá ní ní mio daliu. ²⁷ O n Zefaniapi là, b̄ome tò i Anato gbé Zelemii p̄o lé ānabikekené wetāo ni? ²⁸ N mē Zelemiipi lá kpàsāé Babeli à mē á ḡo plake weε. A z̄iε we, í kped̄o. A p̄o t̄o bua, ío ble.

²⁹ Sa'ona Zefania lápi kyokè ānabi Zelemiie, ³⁰ ō Dii yā'ò Zelemiipie à mē: ³¹ Lá kpàsā z̄i z̄o nε nípii, ní oné ma Dii ma mē, lá Nεela gbé Semaia ānabikekéé, máme ma aà z̄i, ō a tò a εε náaikè, ³² a yái ma Dii ma mē, má íada Nεela gbé Semaia piwa ní aà buie. Aà buie a e ào ku ma gbéō guuo, mé a éfāai p̄o má ke ma gbéōne eo, ké a òné aa b̄o ma kpe yái. Ma Dii máme má ò.

30

Isailio sua n'pá ziu

¹ Dii yá'ò Zelemiie à mè: ² Ma Dii Isailio Lua ma mè, yá p'ó má òne pii k'é lá guu. ³ Ma Dii ma mè, gwa, g'ooe a m'ó k'é má a gb'è Isailio n' Yuda'ò b'ò z'ìz'òkeu, mí su'ín'ò bùsu p'ó má kpà n' dezi'owa aa g'õ v'í guu. Ma Dii máme má ò. ⁴ Yá p'ó Dii ò Isailio n' Yuda'ò musun ke, à mè:

⁵ Ma Dii ma mè, à v'ía wii ma d'ò!
S'òk'ēngu wiie, aafia wii no.

⁶ A gb'ēe la à ma,
g'õe mé ì k'úle ne'ia?
Akea ma ne'g'õna'ò è,
an oa f'énkpaa pii,
aale'ò f'ifi n' gb'ēewa
lán n'oe p'ó lé ne'iwai?

⁷ Waiyoo, asa g'oo'pi taasi v'í z'õ,
g'ooe a'ò muaa'òo.
Yak'òbu bui'ò taasig'ooe,
āma aa b'ou.

⁸ Ma Dii Z'ig'õde ma mè,
g'oo bee má zuu é'ene n' n'oe,
mí n' m'odaona'ò k'ék'ēné.

Aa z'òble bui z'ìl'òne b'ò,
⁹ ma Dii n' Lua, máme aa z'òblemee,
n' n' kí Davidi bui p'ó má dil'ene'ó.

¹⁰ A Yak'òbu bui ma z'òblena'ò,
ásu to v'ía á k'ūo,
á Isailio, ásu bílik'eo.
Ma Dii máme má ò.
Asa mapi má á b'òle za guz'āz'āue,

mí á buiɔ bɔle ní zɔblebusuu.
 Yakɔbu buiɔ ɛa aao ku dɔdɔa nana,
 gbɛe a to vɔa ní kú bo.

¹¹ Ma Dii ma mɛ,
 má kúánɔ á suabaa yáíe.
 Bui pɔ mále á fáaa ní guuɔ,
 baa tó ma ní mɔde píi,
 má á midɛ míɔmíɔ.
 Má á toto a zéwae,
 má we à bɔ swágagasaio.*

¹² Asa ma Dii ma mɛ,
 á bɔá b̀̀kɔɔɛ,
 á kea'ia uusikè.

¹³ Gbɛe ku à kulekemɛɛ á yá musuo,
 á bɔ a ɛɛ mao, a láaa vɔo.

¹⁴ A yá sà á yenzideɔgu,
 aa yeázi bo,
 asa ma á lé lán á ibɛɛwae,
 ma á toto lán gbé pãsiwae,
 asa á tàaeɔ zɔɔɛ,
 á duuna tiisi.

¹⁵ Asu wiile á b̀̀kɔɔ wãwã yá musuo.
 A tàae zɔɔ ní á duuna tiisio yáí
 ma yá beeɔ kèié.

¹⁶ Wa á tàitainɔ taitai píie,
 wi tá ní á ibɛɛɔ z̀̀zɔɔ ũ píi.
 Gbé pɔ aa á pɔɔ nàaaɔ gɔ pɔ naaaaɔ ũ sɔɛ,
 gbé pɔ aa á pɔɔ sèleɔ gɔ pɔ séleɔ ũɛ.

¹⁷ Má ɛa á gba aafia,

* **30:11** Zel 46.27-28

má tó á bɔ́ láa,
 ké wĩɔ́ oé pɔ́ vũaaaɔ,
 Siɔnade pɔ́ gběe yerɔziɔ́ yáí.
 Ma Dii máme má ò.

¹⁸ Má su ní Yakɔbu buiɔ́ ní pá ziu,
 má ní wēnagwa aa su ní gbɛu.
 Aa ní mɛɛwɪa zia vu,
 aai ɛa kibɛ kpá lá a ziwa.

¹⁹ Wa sáaukpaa mamá ní pɔna súuo.
 Má tó aa dasikũɛ, aa lao ɔɔ,
 má ní kpɛlaɛ, wa ní kpɛɔɔ ɔɔ.

²⁰ Aaɔ de lán káauwa,
 aaɔ zedɔamɛɛ nípiɛ,
 mí ɪada gbé pɔ́ gbāamònéɔwa.

²¹ An gběe mé aɔ de ní dɔaana ũ,
 gbé pɔ́ neblè ní guu mé aɔ de ní kía ũ.
 Má tó aà sɔmazi aàɔ kumano kái.
 Tó màa no, déme a fĩ gi a wēnii à sɔmazii?
 Ma Dii máme má ò.

²² Aa gɔ́ ma gbéɔ́ ũ,
 mí gɔ́ ní Lua ũ.

²³ Ma pɔfɛ a feɛ lán zàa'ianawaɛ,
 i su vāikenaɔ miwa lán zàalolowa.

²⁴ Ma pɔkũma pāsí a weeo,
 sema ma yá pɔ́ ma zɛò ma sɔu kè.
 Gɔɔgbɛzāzī á yápi gbadɔ́.

31

¹ Ma Dii ma mē
 gɔɔ bee máɔ de Isailio Lua ũ,
 aaiɔ de ma gbéɔ́ ũ.

² Ma Dii ma m̀è
 má maake gbé pò b̀ò f̀ẽnda léz̀ìone gbáau,
 má gé Isailipìò gbai íampakii.

³ Dii b̀ò m̀òwá za káaa à m̀è:
 Ma yeaázi láaa v̀io,

a yáí ma á gále ní gbèkeo.

⁴ Má ea á zedò, íò zedòa.

A Isaili nenónaò,

á ea á sésēnaò se lò,

í b̀ole gẽdò p̀onakenaò òwãu.

⁵ A ea v̀elìò ba Samali sísíò p̀oleu,
 mé a banaò mé aa a be m̀oòke.

⁶ Gòòe a m̀ó ké gud̀anaò lé gbáa zu Eflaiũ gbèsí sí
 musu aa m̀e:

A f̀ele wà gé Sìona Dii wá Lua kíi.

⁷ Ma Dii ma m̀è
 à lesi Yakòbu buìòne ní p̀onaò,

à gulake buìò mide yá musu.

A to wà ma táasilea ma d̀ò, í m̀e:

Dii, ò n gbé Isaili k̀onaò suaba.

⁸ Má b̀òh̀nò gugbántoo oi b̀usuue,

mí ní káaa za dúnia léwa.

V̀iaò ní eò ní ǹosindeeò aàò kú ní guu

ní ǹòe p̀ó kúlea ní ǹowãwãòò.

Gbé bílapìò su la dasidasi,

⁹ aa su ní wé'io ní awakpaameeò.

Máò d̀oané swa sae

zé sálala p̀ó aa gẽmbòleuo guu,

asa Isailìò maen ma ù,

Eflaiũ buipíá ma neg̀òe séiae.

¹⁰ A buipáleò, à ma yãma,

í a kpàwàkε ísiabaazāzādeɔnε.
 Ma gbé pó ma Isailiɔ fàaa,
 má εa mà ní kãaa lɔε,
 mí a kpàsa sãpiɔ dʒá lán sādānawa.

11 Asa má Yakɔbu buiɔ bo,
 má ní bɔ gbé pó an gbãa deńlɔɔ ɔzi.

12 Aa mɔ gulakε Siɔna sìsì musu,
 aa pɔnakε ní èfãai pó má kènέo,
 pówena ní vέεo ní nísio
 ní pɔtuo ne'iao yáí.

Aaɔ de lán swalu idewa,
 an yέεε a késāmá bo.

13 Wéndiaɔ pɔnakε, aaɔ ɔwã
 ní èwaasoɔ ní maezɔɔ píi.

Má ní ɔɔlɔ lile pɔna ũ,
 mí ní nòse níniné,
 an nòseyaa gbεu má nòsena dané.

14 Má tó blε níside fě sa'onaozi,
 má tó blε maa àɔ di ma gbéɔzi.

15 Ma Dii ma mè
 wàε wii ma dɔ Lama,
 wàε búbuape,
 wàε ɔɔlɔ wēnanno.
 Laseli mé lé a néɔ ɔɔlɔ,
 à gĩ awamai,
 ké aà néɔ ku bo yáí.*

16 Ma Dii ma mè
 ásu ɔɔlɔ bo,
 ásu to wé'i bɔwá bo,
 asa má á taasi ài kpáwáε.

* 31:15 Daa 35.16-19, Mat 2.18

Ma Dii máme má ò.
 A buiò bɔle ní ibeεεò bùsuu aa su.
 17 A wé dɔ á ziai,
 asa á buiò su ní bùsuue.
 Ma Dii máme má ò.

18 Ma Eflaiũ buiò wēnakεa mà aa mè:
 Wá de lán gáae pò zì dóε dōowa,
 ɔ̃ n wá swāgàga maamaa.
 Wá gbεsi, wí su,
 asa míme ní wá Lua ũ.

19 Wa bɔ n kpe, ɔ̃ wa nòselile,
 wá wékēa gbεa wa wázia gbègbē.
 Wí wá kú wá èwaasogɔ yá musu,
 wá gεε gò kpá wá wéi.

20 Eflaiũ buiòá ma né yenzideɔne,
 ma pɔ dɔmáo lé?
 Baa ké miò ní lele an yáò yáí m̀ɔm̀ɔ,
 an yá lí sāmago.
 A yáí ma pɔ i bɔ ní guuo,
 má wēnadɔ́né maamaa.
 Ma Dii máme má ò.

21 A lípεlεpεle á zéu seela ũ,
 à tó á s̃ ò ku zé pò á beupiwa.
 Isaili léso, su n wéleɔ guu,

22 Nenɔε pòɔbɔzākεna,
 níyɔ̃ liaaliaa e bɔε ni?
 Ma Dii má yá dafu dile dúniau,
 nɔepi mé aɔ o lia a g̃ɔi sa.

23 Ma Dii Zīgɔde Isailiò Lua ma mè, tó ma suńɔ
 ní pá ziu, gbé pò kú Yuda bùsuuò ní a wéledeɔ me:
 Dii báaada a s̃is̃i pò a kua adoau, gu pò yázede

kuu. ²⁴ Wa zōle Yuda būsuu ní a wéleɔ, sèwanaɔ ní dádákenaɔ píi. ²⁵ Asa má gbé pó imi ní yèeε simáo gba í, mí tó gbé pó nɔana ní gbāa simáo ká.

²⁶ Gɔɔ bee ɔ wépungu pó mále e wèea. Ké ma gugwà, yá pó má è i guupi na.

Dii bàa ɛa kua ní Isailiɔ

²⁷ Ma Dii ma mè gɔɔe a mó ké má tó gbēnazinaɔ ní pɔtuɔɔ gupa Isaili ní Yuda būsuo. ²⁸ Lá ma wɛdɔné yāa, ma ní fuangba, ma ní gboo, ma ní pisabò, ma yāyiamá, màa má wétérízi sa, má ní zedɔ, má ní gba gbāa. Ma Dii máme má ò. ²⁹ Gɔɔ bee aa me maε vèβε kùma blè ɔ néɔ swaa fénkpào,† ³⁰ asa baade a ga a duuna yáie. Gbé pó vèβε kùma blè swaa mé a fénkpa.

³¹ Ma Dii ma mè, a gɔɔ a mó ké ma bàa a ɛa àɔ kú ní Isailiɔ ní Yudaɔ dafu.‡ ³² Ma bàa aɔ kúríno lá a kú ní ní deziɔ gɔɔ pó ma ní kú ní ɔwa ma ní bóle Egipiwo. Asa baa ké má de ní zá ũ, aa ma bàakuaríno yá gbòε. Ma Dii máme má ò. ³³ Lá ma bàa aɔ kú ní Isailiɔ gɔɔ bee gbεan ke.

Má a ikoyā dané ní nòε guu,

má ké ní sōwa.

Máo de ní Lua ũ,

aaio de ma gbéɔ ũ.

³⁴ An gbēe a yādada a deeεo,

gbēe a ma dōa da a gbéεo,

asa ampíi aaɔ ma dōε,

néfēnen gbēzɔɔ píi.

Ma Dii ma mè

† 31:29 Eze 18.2 ‡ 31:31 Mat 26.28, 1Kln 11.25, 2Kln 3.6

má ní tàaeo kḗmá,
má ní duuna yāda bo.Ṣ

³⁵ Ma Dii ma mē
mámε ma íatē díle à gupu fāane,
ma mɔvua ní saanao pèpe aa gupu gwá,
mi to ísia fεε, a ikooao pūna,
ma tón Dii Zīgōde.

³⁶ Mé i ke pópío gòmalo,
Isaili bui a midεmεε bauo.
Ma Dii mámε má ò.

³⁷ Ma Dii ma mē
mé i ke wà musu yò
wà dúnia zímpεleo asii dōo,
má gí Isaili buiozi píi
yá pó aa kè yáio.
Ma Dii mámε má ò.

³⁸ Ma Dii ma mē gɔɔe a mó ké wa ea wélepi kálemεε
sea za Ananeli kalangawa e Gola Boleu. ³⁹ Za we
wa ba poo gεd Galebu sísiwa, wi liaa gεd Goai.
⁴⁰ Guzule pó de gevíkii ní nísigbōkōlekio ũ ní bua pó
kú we e za Sedō swaiɔ e Sṣ Boleu gukpe oi, apii ao de
ma pó ũε. Wa wélepi wi bo, wa gboo bauo.

32

Zelemii tɔɔlelua

¹ Dii yā'òmεε Yudaɔ kí Zedekia kpalablea wē
kwide guu,* Nebukanεza kpalablea wē bao pla-
saide guu. ² Gɔɔ bee ṣ Babeli kíapi zīgōo liaa
Yelusaleūi, mé wa ma kūa dakpeunaɔ ua Yudaɔ kí

Ṣ 31:34 Ebe 8.8-12, 10.16-17 * 32:1 2Kia 25.1-2

βε. ³ Yudaο kί Zedekia μέ ma dakpɛu we à mè: Bóyāi níle ānabikeke n mè, Dii mè á wéleε bee na Babeli kίaε a ɔzί, i siai? ⁴ N mè má bɔ Babiloniɔ ɔzίo. Dii a ma na Babeli kίaε a ɔzίε, wá wesikōle, wí yābɔ kō léu. ⁵ N mè a ma kŭ tamanɔ Babeli. We máo kuu e Dii γε ma yá keke. N mè tó wa zíkà ní Babiloniɔ, wá zibleo.

⁶ Dii yā'òmεε à mè ⁷ ma desē Saluŭ né Hanameli a mɔ ma kíi, i omεε mà a tɔle pɔ kú Anato lú, asa máme má a dae fēεε ũ, máme má a lua zé vī. ⁸ ɔ ma desē né Hanameli pì mɔ ma kíi dakpɛunaɔ ua lá Dii òwa. A òmεε mà a tɔle pɔ kú Anato, Bēyāmeε buiɔ bùsuu lú, asa máme má a lua zé vī. Má dō ké yápi bɔ Dii kíie, ⁹ ɔ má lù, ma ánuusu yòè le gēo ní plao. ¹⁰ Ma a tó kè láu má nàna, ɔ ma ánusupi dī kiloowa seeladeɔ aε. ¹¹ ɔ ma tɔlepi lútaala lé nàna, yá pɔ wa dīle a yá musu ku a guu. Ma lápi sè ní lá pāle pɔ wi a lé nanao, ¹² má kpà Nelia né Baluku, Maasea tɔŭnawa Hanameli ní seelade pɔ aa ní tó kè lápiuɔ ní Yuda pɔ kálea dakpɛunaɔ uaɔ wáa. ¹³ An wáa má ò Balukue ma mè: ¹⁴ Dii Zigōde Isailiɔ Lua mè ñ láε beε sέ, pɔ pɔ wà a lé nàna ní pɔ pɔ wi a lé nanao, ní γε da ouu, iɔ ku we e gɔɔpla, ¹⁵ asa Dii Zigōde Isailiɔ Lua mè, wa εa kpéɔ ní tɔleɔ ní vēεbuɔ lúlu bùsue bepiu lɔε.

¹⁶ Ké ma lápi kpà Nelia né Balukupiwa, ɔ ma wabikè Diiwa ma mè: ¹⁷ A'a Dii Lua, níme n n ɔ pòo n musu ní zίleo kè ní n gbāa zōo, yāe lío zí'ŭ neo. ¹⁸ Ni gbēkekené dasi, mé ni maεɔ tàae wi ní néɔne ní musu. Lua zōo gbāade, n tón Dii Zigōde. ¹⁹ Yá pɔ ni zeðo zōo, yá pɔ ni keɔ dasi. Ni wéte gbēnazína

yākeawo, mé ní fiabo baadee a yākeawa. Gbépii a zé pò á sè gb'e'e. ²⁰ N dabudabuo kè Egipi seela ũ, e ní a gbāo niò ke wá guu ní buipāleo guuo, ò n tobò lá wàle ma gbāewa. ²¹ N n ɔ pòo, n n gbé Isailio bèle Egipi ní dabudabukeawo seela ũ ní n gāsa gbāao e vīa gbéko kù. ²² N bùsu pò n a legbè ní deziòne n mè nyo kpámá kpámá, bùsu pò vī ní zó'io diue beepi. ²³ Aa mo sí, ò aai n yāmao, aa te n ikoyāio, aai zike yá pò ní dīlenéwao, ò n yáe bee yīamá pii. ²⁴ Babilonio koezò wá wélei, aa dedekii bò bíi sae ké aa e si yái. Fēnda ní nānao ní gagyāo mé tò wélepi naa ní ɔzi. Yá pò ní ò a ke kè, n wesie. ²⁵ Dii Lua, wéle kú Babilonio ɔzi, ò ní òmēe mà tole lú ní ánusuo seeladeo wáaa?

²⁶ ɔ Dii yā'ò Zelemii e à mè: ²⁷ Dii gbépii Luan ma ũ, yāe ò zī'ũ mēe? ²⁸ A yái tò ma Dii ma mè má wélepi na Babeli kí Nebukanēza ní Babilonioe ní ɔzi. ²⁹ Babiloni pò lé zikaòpio tesōwà ní a kpéko, ké wà tulaletikàtea Baalie, wà itòle dii pāleo wa kpépio musu, wà ma pò fēme yái.

³⁰ Isailio ní Yudaò yá pò má yeio kè za ní èwaasogoo, aa ma pò fēme ní pò pò aa kèo. Ma Dii mame má ò. ³¹ Za goò pò wà wélepi kàle e ní a gbāo a gbéko ò ma nòse felemēe. Aa tò ma pò pà, a yái má ní yá mà ní gomalaē. ³² Isailio ní Yudaò ma pò fēme ní vāi pò aa kèo ní ní kíaò ní ní gbāadeo ní ní sa'onao ní ní ānabio ní Yelusaleūdeò ní Yudaò pii. ³³ Mikpe aa òmēe, i ke ae aa òao. Mio yādadané mōomōo, kási aali swáseio, aa gī totoaie. ³⁴ Aa pòbēo kàle kpé pò ma tó kuwàù, aa a gbālè. ³⁵ Aa gulešio bò Baalie Beninōũ guzuleu, aa ní negōeò ní ní nenōeò kpà

Mɔɔkuwa. Máme ma yápi dílenéo, a làasoo i gẽ ma sɔ guu seo.† Yábẽe pɔ aa kè aa Yudaɔ dàò duunaun we.

³⁶ N m̀è f̀enda ní nɔanao ní gagyão mé tò wélee bee naa Babeli kía ɔzi, ɔ ma Dii Isailio Lua ma m̀è, ³⁷ b̀usu pɔ ma ɔz̀uɔzi ní pɔkũma pãsiɔ ní pɔfẽ zɔɔɔ, má ní kãaa b̀usupio guu we mà suɔnɔ ní gbɛu lae, mí tó aao ku dɔɔa. ³⁸ Aaio de ma gbéẽ ũ, míɔ de ní Lua ũ. ³⁹ Má tó aao ma vía ví gɔɔpii ní ǹsemendoo zé doũ guu, ké aao ku aafia ní ní néo. ⁴⁰ Ma bàa aɔ kúɔnɔ gɔɔpiiɛ, má kámabo ní maakeanéo. Má tó aao ma vía ví ní sɔue, aa bɔ ma kpe bauo. ⁴¹ Ma pɔ io dɔmá, mí maakené. Má ní zedɔ b̀usue beepiu siana ní ǹsemendoo ní pɔeã.

⁴² Ma Dii ma m̀è, lá ma yá sae bee yia gbépioɔwa pii, màa má ní gba aafia lá ma a legbènéwa. ⁴³ B̀usu pɔ ále o à g̀è bezia ũ, gbènazinae ge pɔtuoɛ ku a guuo, má nà Babilonionɛ ní ɔziɛ beepi, wa ea tɔleɔ lulu a guue. ⁴⁴ Wa tɔleɔ lulu ní ánusuo, wi tɔɔ dada láu, wi a lé nana seeladeɔ wáa Bẽyãmeɛ buio b̀usuu ní wéle pɔ liaa Yelusaleũziɔ ní Yuda wéleɔ ní gusisideo ní gusalalao ní gbáao, asa má suɔnɔ ní pá ziue. Ma Dii máme má ò.

33

Dii legbẽa Yelusaleũ yá musu

¹ Dii yá'ò Zelemiiɛ lɔ gɔɔ pɔ wà aà tàta dakpeunao ua, à m̀è: ² Ma Dii ma m̀è ma tɔle ikàsa, má kàle ma a zedɔ, ma tón Dii. ³ Lezumazi, má wema, mí asiiyã zɔɔ pɔ ní dɔɔ onɛ. ⁴⁻⁵ Asa ma Dii Isailio Lua ma m̀è,

† 32:35 Lev 18.21

wa wélee bee kpéwó ní kibewo kwé. Ale zika ní Babiloni búside pó koezòázio, kási á kpépio pa ní gbēnazin geoe. Má ní dede ní kpēneo ní pofēoe. Má gí wélepizie a gbéwó vāikēa yáí.

⁶ N beeo má m̀è ní eseo ní aafiao, mí a gbéwó gbágbā, mí tó nama t́má, an zea io gbāa. ⁷ Má su ní Yudaó ní Isailio ní pá ziu, mí ní zedwó lán káauwa. ⁸ Má duuna pó aa kēmee wolomá wásawasa, má tàae pó aa kēmee aa b̀ò ma kpe ḱmá. ⁹ Wélepi a ma t̀wò, a ma p̀w ke na, wa ma táasileu, wi lémaa. Tó bui pó kú dúnia guu pii yāmaa pó mále kèèwò mà pii, an me a dee, aa bílike aafia ní nama pó mále kpawào yá musu.

¹⁰ Ma Dii ma m̀è, i me gue bee g̀ò bezia ũ, gbēnazinao ní p̀tuwo ku a guu l̀o. Kási Yuda wéleo ní Yelusaleũ gāae pó g̀ò f̀wòwò, gbēnazina ge p̀tuwo ku a guu gueio, ¹¹ wa p̀ona ní yaabo súu ma d̀u ní ǹsek̀f̀f̀io ní sáaukpaa sa'onao l̀wò aao me:

Wà Dii Zigõde sáaukpa,

asa a maa, aà gbēke láaa v̀io.*

Asa má tó búsupi su a gbewo lá a káauwae. Ma Dii máme má ò.

¹² Ma Dii Zigõde ma m̀è, gue beeá beziae, gbēnazina ge p̀tuwo ku a guuo, kási a wéle pii a ea àwò dádákékii v̀ie, sādānao i ní sãwó kálew. ¹³ Gusiside wéleo guu ní gusalala wéleo ní gbáa wéleo ní Bēyāmee buio búsu wéleo ní Yelusaleũ z̀ewiaio ní Yuda wéleo pii, sãwó ea gẽ ní kaau gbéwó pó lé ní nao ae. Ma Dii máme má ò.

* **33:11** Eza 3.11, Sou 118.1, 136.1

Dii lēgbēa Davidi bui yá musu

¹⁴ Ma Dii ma mē gɔɔe a mós ké má lé maa pó má gbè Isailio ní Yudaɔne papa.

¹⁵ Gɔɔbeezi má tó Davidi bui vlāpa† gbēmaa ũ, ili yāmaake a zéwa a būsuu.

¹⁶ Gɔɔ bee Yudaɔ dèepoo, Yelusaleũdeɔ aɔ ku dɔɔa.

Tóe bee waliɔ aà sisiwà, Dii pó tò yá bòwanɔ na.

¹⁷ Asa ma Dii ma mē Davidi bui a kélé Isaili kpalawa bauo,‡ ¹⁸ Levii bui sa'onao kélé ma aε ní sa pó wĩ a pó káteu à tékũ oao ge ní pówentio ge ní lá gu lé dɔ sa'oao.§

¹⁹ Dii yá'ò Zelemiiε à mē: ²⁰ Ma Dii ma mē, tó a fɔ ma fáane ní gwāasinao dilea gbòo,* ké aasu ke a gɔɔwa bo, ²¹ tò, ma bàa kua ní ma zòblena Davidio a gboo, aà bui i kélé kpalawa sa. Màaε ní sa'ona Levii bui pó aai ma gbagbaɔ bo.† ²² Ma zòblena Davidi buiɔ ní Levii bui pó aai zikemeεo, má tó aɔ dasi lán saanaɔwa, wa fɔ nao, lán ísiale ũfāawa, wa fɔ zaadauo.

²³ Dii yá'èa dède Zelemiiwa à mē: ²⁴ N yá pó gbépiɔ lé o màò lò? Aa mē ma gi bui mèn pla pó má sèpiɔzi. Màa aale saka ma gbéɔgu, aale ní gwa bui ũ bo. ²⁵ Ma Dii ma mē, tó mi fáane ní gwāasinao dileo, mé mi iko dile musu ní zĩleoεo, ²⁶ má gí Yakɔbu buiɔ ní ma zòblena Davidioziε sa, ké aà bui su kpalable

† **33:15** Isa 4.2, 11.1, Zel 23.5-6 ‡ **33:17** 2Sam 7.12-16, 1Kia 2.4
§ **33:18** Nao 3.5-10 * **33:20** Daa 8.22 † **33:21** Zia 5.10

Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbu buiɔwa lɔ yáí. Asa má suńno ní pá ziuε, mí ní wēnagwa.

34

Dii lεgbεa Zedekiaε

¹ Gɔɔ pɔ Babeli kí Nebukanεza ní a zígɔɔ píi ní bùsu pɔ àlε kiblewàɔ gbéɔ píi lé zíká ní Yelusaleũdeɔ ní a zɔεwiaɔ, Dii yá'ò Zelemiiε à mè: ² Ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, gε o Yudaɔ kí Zedekiaε ma mè, málε wéleε bee na Babeli kíaε a ɔziε, i tesɔwà. ³ Aàpi sɔ a bɔ aà ɔziɔ, wa aà kũ na Babeli kíapiε a ɔziε. Aa wesikɔle, aai yãbɔ kɔ léu, wi taaànɔ Babeli. ⁴ N beeo lé pɔ ma Dii má gbèèn ke: Ma mè wa aà de ní fēndaoo, ⁵ a ga niεniεε. Lá wà tulaletikà aà dezi kía káau pɔ d̀̀aaɔne téa, màa wa tulaletikaè téa, wi búbuapèè wà mε: Waiyoo kí! Ma Dii máme ma lépi gbè.

⁶ Ɔ ānabi Zelemii yápi ò Yudaɔ kí Zedekiaε píi Yelusaleũ, ⁷ gɔɔ pɔ Babeli kía lé zíká ní Yelusaleũdeɔ ní Yuda wéle pɔ g̀̀ɔ, Lakisi ní Azekao. Yuda wéle bíide pɔ g̀̀ɔ lén we.

Zɔboa

⁸ Kí Zedekia lεdoũkè ní Yelusaleũdeɔ à mè wà zɔɔ g̃̃a wéεɔ ũ kpàwakε. A gbεa ɔ Dii yá'ò Zelemiiε. ⁹ Kí mè baade a zɔ pɔ de Ebelu ũ ké, g̃̃ε nɔε píi. Gbēε su àɔ a Yuda dee ví zɔ ũ lɔ. ¹⁰ Ɔ gbāadeɔ ní gbé kɔniɔ lé kè doũ aa mè, wá baade a zɔ kē g̃̃ε ge nɔε, wáɔ ní kũa zɔɔ ũ lɔ. Ké aa kɔ yāmà, aa ní ké. ¹¹ Gbezã aa nòse pále sè, aa èa zɔ pɔ aa ní képiɔ dà zɔbleu.

¹² Ɔ Dii yá'ò Zelemiiε à mè: ¹³ Ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, gɔɔ pɔ ma á deziɔ b̀̀le Egipi bùsu zɔbleu, ma a bàakuarínɔ yādilené ma mè ¹⁴ an baade lí a Ebelu

dee pɔ azia yĩamá kɛ́ a wɛ̀ soplade guu. Tó à zɔ̀blèné wɛ̀ soolo, aali aà kɛ́.* ɔ́ á deziɔ́ i swásemazi aa ma yãmào. ¹⁵ A su á dɔ̀wa, a yá pɔ́ má yei kè, á baade gɔ́a wɛ̀ɛɔ́ ũ yá'ò a gbédeee, ɔ́ a kɔ́ yãmà ma ae ua pɔ́ ma tɔ́ kuwàu. ¹⁶ ɔ́ a ea a ma tɔ́ ò̀kpà, á baade èa a zɔ́ pɔ́ a kè aà a pɔ́eã ke kù lɔ́. A ea a ní dá zɔ̀bleu, gɔ́e nɔ́e píi.

¹⁷ Ayãmeto ma Dii ma mɛ̀, i swáse ma yáio, á baade i gɔ́a wɛ̀ɛɔ́ ũ yá'o a gbédeeeɔ́. Ma Dii máme mále gɔ́a wɛ̀ɛɔ́ ũ yá kpàwakéé sa. Má á gbae mà á kpá fɛ̀nda ní gagyáo ní nɔ́anaoae. Má tó à gɔ́ sɔ́kɛ́ngu pɔ́ ũ dúnia bùsu gbépiiɛ. ¹⁸⁻¹⁹ Yuda dɔ́aanaɔ́ ní Yelusaleũ dɔ́aanaɔ́ ní kí iwaɔ́ ní sa'onaaɔ́ ní bùsu gbé kíniɔ́ ledoukèmanɔ́, aa gè gáaena paaa zãnguɔ́. ɔ́ aa ma bàakuańɔ́ yá gbò, aai zíkɛ ledou pɔ́ aa kèmanɔ́piwao. A yáí má tó aa gɔ́ lán gáaena pɔ́ aa pàa pla aa gè a zãnguopiwa, ²⁰ má ní na ní ibee pɔ́ lé ní wɛ̀ɔ́ne ní zíɛ, an gɛɔ́ i gɔ́ bã ní wàio pɔ́blea ũ.

²¹ Má Yudaɔ́ kí Zedekia ní a iwaɔ́ na ní ibee pɔ́ aale ní wɛ̀ɔ́ne ní zíɛ, Babeli kía zígɔ́ pɔ́ aale kɛ́wápíɔ́. ²² Ma Dii ma mɛ̀ má yádilené, aai su wɛ́ɛɛ beepiu, aai lélewà, aai teswà. Má tó Yuda bùsu wɛ́ɛɔ́ gɔ́ beziaɔ́ ũ, gbèe aɔ́ ku a guuo.

35

Lekabu bui

¹ Dii yá'ò Zelemiiɛ Yudaɔ́ kí Yoakiũ, Yosia né gɔ́ɔ́* à mɛ̀: ² Gé Lekabu buiɔ́ be. Yá'orńɔ́, ní mórńɔ́ ma kpé kpéne dou, ní vɛ́e kpámá aa mi. ³ ɔ́ ma

* **34:14** Bɔa 21.2, Iko 15.12 * **35:1** 2Lad 36.5-8, Dan 1.1-2

ge Zelemii né Yazania, Habazinia tũna sìsi ní a dāunaó ní a néó ní Lekabu bui bedeo píi. ⁴ Ma geĩno Dii ua e Lua gbé Anana, Igedalia né İwaó kpéneu. A ku kpéne pó di bíibledõana Maasea, Saluũ ne kpéneae, gu pó gbẽzõõ kpéne kúu. ⁵ Ma tũu pó v̄e ka a paio kàle Lekabu buipione ní keeonaó, ã má òné: A mi. ⁶ Aa m̀: Wili v̄emio, asa wá dezi Lekabu né Yonadabu yādilew̄e à m̀ wásuli v̄emio e wá bui léwae. ⁷ A òw̄e ló wásuli kpedo, wásuli pótõ, wásuli v̄ebu bao. A m̀ wásu wàó pópío v̄io, sema wàó ku zwàakpedo guu gõpii, ké wà e ḡḡe bùsu pó wá kú a guu bõmõõ ũe beeu. ⁸ Wá wá dezi Lekabu né Yonadabu yápi kũa píie. Wápío ní wá nõeo ní wá negõeo ní wá nenõeo wili v̄emio. ⁹ Wili kpedo wàó ku a guuo. Wá v̄ebu v̄io ge bua ge póbui. ¹⁰ Wio ku zwàakpedo guue. Wá yá pó wá dezi Yonadabu d̄ilew̄e kũa píie, wále z̄ikewà. ¹¹ Ké Babeli kí Nebukaneza sí wá bùsuu, ã wá òkõe: A m̀ wá bàale Babiloni z̄igõõ ní Sili z̄igõone, wí tá Yelusaleũ, ã wa gõ Yelusaleũ la.

¹² Dii yá'ò Zelemiie à m̀: ¹³ Ma Dii Z̄igõde Isailio Lua ma m̀, ge o Yelusaleũdeone ní Yudaó píi ñ me: A swáse ledamai à ma yāmao lé? Ma Dii máme mále á la. ¹⁴ Lekabu né Yonadabu yādile a buione à m̀ aasuli v̄emio, ã aa yápi kũa, aali mio e ní a gbão, ké aale z̄ike ní dezipi yáwa yái. Mapi s̄o mio yá'óe m̀õmõõ, ã ìli z̄ike ma yáwao. ¹⁵ Mio a zòblena ānabio z̄iwá m̀õmõõ, aaió oé á baade bõ a zé v̄ai guu, i a yákeao lile. Aaió oé ásu te dii p̄alezi à zòblenéo, ío ku aafia bùsu pó má kpà á deziõwa guu. Kási i swásei à ma yāmào. ¹⁶ Lekabu né Yonadabu

buiò zìkè yá pò an dezipi òlènéwa, ápiò s̄ òlì ma yámao. ¹⁷ Ayámèto ma Dii Lua Zìḡòde Isailiò Lua ma m̄, yá pò má ò má yía Yelusaleüdeò ò Yuda kíniòwa, má yíamáε, asa ma yá'òné, aai swásεio. Ma lezùrízi, aai weao.

¹⁸ ☩ Zelemii ò Lekabu buipìòne, Dii Zìḡòde Isailiò Lua m̄, lá á á dezi Yonadabu yádileáé k̄ua, ále zìke yá pò a òlépìòwa píi, ¹⁹ a yái Dii Zìḡòde Isailiò Lua m̄, Lekabu né Yonadabu buie aò zòbleε ḡoòpiie, aò k̄éleá we v̄i bauo.

36

Yoakiü Zelemii lá kaa téu

¹ Yudaò kí Yoakiü, Yosia né kpalablea w̄è síiòde guu, Dii yá'ò Zelemiiε à m̄: ² Lá sé yá pò má òne Isailiò ò Yudaò ò buipáleo yá musu za ḡoò pò ma na yá'oanewa Yosia ḡoò e gb̄á k̄éu píi. ³ Wiliò òso tò Yudaò yá pò ma zèò mà yíamá yáma, an baade i b̄o a zé v̄aiu, mí ò t̄aaeò ò ò duunao k̄émá.

⁴ ☩ Zelemii Nelia né Baluku sísi. Ké Zelemii yá pò Dii òε òu lé siu Balukuε, ò àle k̄é láu. ⁵ ☩ Zelemii òè: Lá wà ḡimεε ò gea Dii uao, ⁶ gé Dii yá pò má òu má sìunε ò k̄é láu kyok̄einé we leyeḡoò. N a kyok̄e Yuda pò aa b̄ò z̄εwia aa mòòne píi. ⁷ Wiliò òso tò aa awakpa Diiε, an baade i b̄o a zé v̄aiu, asa kp̄εne ò p̄of̄e yá pò Dii ò gb̄épiò musuo z̄oò.

⁸ ☩ Nelia né Baluku k̄é lá ánabi Zelemii òewa píi, à ḡè Dii yá pò kú lápi guu kyok̄è Dii ua. ⁹ Yudaò kí Yoakiü, Yosia né kpalablea w̄è soode, a m̄o k̄éokwide, wa òile wà leye Dii kp̄é kp̄eεle Yelusaleüdeò ò Yuda pò aa b̄ò z̄εwia aa mò

Yelusaleũo pii. ¹⁰ Goõbeezi Baluku Zelemii yá taalapi kyokè Dii kpé kpea pò de lakēna Gemalia, Safana né pò ũ guue. Kpeapi ku Bole Dafu sae Dii kpé ua lesiue.

¹¹ Ké Gemalia né Mika, Safana tũna Dii yá pò kú taala guupi mà, ¹² ã à gè kibε lakēna kpéu, à gbāadeε beeõ lè kálεa we, lakēna Elisama ní Semaia né Delaiao ní Akaboo né Elenatão ní Safana né Gemaliao ní Anania né Zedekiaio ní gbāade kinio pii. ¹³ Ŏ Mika taala pò Baluku a kyokè a mà kànè ní swáwa pii. ¹⁴ Ŏ gbāadepio Netania né Yehudi, Selemia tũna, Kusi síwena zĩ Balukuwa aa m̀è: Oè aà lá pò à a kyokè gbẽ̃̃nɛpi sɛ m̀o. Ŏ Nelia né Baluku taalapi sè gèoné. ¹⁵ Aa òè: Zõle ñ lápi kyokewēε. Ŏ Baluku a kyokèné. ¹⁶ Ké aa yápi mà, aale k̃ gwagwa wèlewele, ã aa ò Balukuε: Sema wà yápi dau wà siu kíε pii. ¹⁷ Ŏ aa Baluku là wà m̀è: Kpelewa ní kè ní lápi kèi? A dau a siune yá? ¹⁸ Ŏ Baluku wemá à m̀è: Ké à yápi dau a siumεε, ã má kè ní lákēbo. ¹⁹ Ŏ gbāadepio òè: A ní Zelemiiò à γε uλε, gbēε su ào á kúkii d̃so.

²⁰ Gbāadepio taalapi si dile lakēna Elisama kpéu, ã aa gè kí lè ua aa yápi siuè. ²¹ Ŏ kí Yehudi zĩ lápi séi, ã à γε sè lakēna Elisama kpéu. Ké à sùò, à a kyokè kípie ní gbāade pò kú aà saeo. ²² A m̀o lè m̀o kēokwide guue, íana kú. Kí zõlea a kpéu, té kaa tàasou dilea aà aε. ²³ Tó Yehudi lápi kyokè zekii àaõ ge siiõ, ã kí ì lápi zõ we léu ní lakēna f̃nao, ì zu tàaso tépiu e lápi gè tekù pii. ²⁴ Ké kí ní a iwapio yápi kyó mà, vía i ní kũo, aai ní ulaõ gà wa k̃eõ. ²⁵ Baa ké Elenatã ní Delaiao ní Gemaliao awakpàè asu lápi kpasao, i ní yãmao. ²⁶ Ŏ kí ò a né Yelamelie ní Azelie né Selaiao

ń Abedee né Selemiao aa gé lakēna Baluku ń ānabi Zelemiio kúkūi, āma Dii ń úle.

²⁷ Kí taala pọ Zelemii a yá dàu a siu Balukue a kèpi kpasaa gbεa, Dii yā'ò Zelemiiε à m̀: ²⁸ Eα n̄ lá pāle se lo, ní yá pọ kú taala séia guu, Yudaɔ kí Yoakiũ kpàsapi kēu, ²⁹ ní γε o kípíε ma Dii ma m̀, à taalapi kpàsa à m̀: Bóyāi wa kēu wà m̀ Babeli kía a m̀ b̀sue bee òkpa, i gbēnazina ní pọtuoɔ yáui? ³⁰ A yái má ò Yudaɔ kí Yoakiũ yá musu, aà buie a z̄le Davidi kpalauo, wa aà γε zu bàasiε, íatē i le fáanε, fii i kpawà gwá. ³¹ Má aà tàae ń aà néo tàaeo ń aà iwao tàaeo wí ń musue, mí yá pọ ma m̀ má yía Yelusaleũdeɔwa ń Yudaɔ pii yíamá pii, ké aai ma yāmao yái.

³² Zelemii taala pāle se kpà lakēna Baluku, Nelia néwa, ò à lá pọ Yudaɔ kí Yoakiũ kpàsapi yá dàu a siuε pii a kēu. A yá bee taa kâfikâfiε dasi lo.

37

Zelemii daakpeu

¹ Babeli kí Nebukanεza Yosia né Zedekia dilε Yuda b̀su kía ũ Yoakiũ né Yekonia gbεu.* ² Aàpi ń a iwao ń a b̀sudeɔ aai swásε Dii yá pọ ānabi òio. ³ Ǿ Zedekia Selemia né Yehukali ń sa'ona Zefania, Maasea néo z̄i ānabi Zelemiwa aa m̀: Wabikew̄ε Dii wá Luawa. ⁴ Zelemii ò bebe gbéε guu, asa wi aà dakpeu gíao.

⁵ Goo bee Falaɔ b̀ Egipti ń a z̄iḡo. Ké Babiloni b̀su gbé pọ lia Yelusaleũziɔ a baomà, ò aa gò. ⁶ Ǿ

* **37:1** 2Kia 24.17

Dii yā'ò Zelemii e à mè: ⁷ Ma Dii Isailiᵛ Lua ma mè, Yudaᵛ kí pᵛ gbéᵛ zìma n̄ ma lae, ge n̄ oè Falaᵛᵛ zìgᵛ pᵛ b̀̀le Egipi aale mᵛ dᵛiaàleᵛ ea tá rí b̀̀suu. ⁸ Babiloni b̀̀sudeᵛ ea mᵛ léle wélepiwae, aai si aa tesᵛwà. ⁹ Ma Dii ma mè ásu ázia sásá à me, Babiloniᵛ goálaeᵛ, asa aa tao. ¹⁰ Baa tó a Babiloni pᵛ lé zikaánᵛᵛ f̀̀ p̀̀i, tó k̀̀ᵛᵛ mé g̀̀ rí zwàakpeᵛᵛ guu, ampiᵛᵛ mé aa fele tesᵛ á wélepiwa.

¹¹ Ké Babiloni zìgᵛᵛ gò Yelusaleᵛa Falaᵛᵛ zìgᵛᵛ yáí, ¹² ᵛ Zelemii f̀̀le lé gé Bēyāmee buiᵛᵛ b̀̀suu a kpaale séi a gbéᵛᵛ guu we. ¹³ Ama ké à kà Yelusaleᵛ Bēyāmee Bᵛleu, gudᵛanaᵛᵛ gbēzᵛᵛ pᵛ w̄i me Selemia né Ilia, Anania tᵛᵛna aà k̀̀ à mè: N ye gé nai Babiloniᵛwae. ¹⁴ ᵛ Zelemii mè: Egee! Mále gé naimáo. ᵛ Ilia i we aà yáío, ᵛ à g̀̀aàᵛᵛ gbāadeᵛᵛ kíi. ¹⁵ Gbāadeᵛᵛ pᵛ p̀̀aàzi, aa aà gbè aa aà dakpeu lakēna Yonatāa be, gu pᵛ wa d̄ile dakpeunaᵛᵛ be ũ. ¹⁶ ᵛ wà aà dà e pᵛ wà a bala k̀̀e, à gᵛᵛplakè we.

¹⁷ Bee gbēa kí Zedekia gbéᵛᵛ z̄i, wà aà b̀̀ m̀̀oè azia kúkiu, ᵛ à aà là à mè: N yāe mà Diiwae? Zelemii wèwà à mè: Ao, a n̄ na Babeli kía e a ɔzi. ¹⁸ ᵛ Zelemii kí Zedekia là à mè: Tàae kpele má k̀̀ne ge n̄ iwaᵛne ge rí gbéᵛne ᵛ a ma dakpeui? ¹⁹ A ānabi pᵛ aa ānabikekè aa mè Babeli kía a léle á b̀̀suwaoᵛᵛ ku máe? ²⁰ Tiasa ma dii kí, ríle maa? Nsu to wà ea tamanᵛᵛ lakēna Yonatāa beo. Tó ni ke màao, má ga wee. ²¹ ᵛ kí Zedekia mè wà Zelemii dile dakpeunaᵛᵛ ua, wiᵛᵛ wéle p̄̀ekenaᵛᵛ p̄̀e kpawà lá gu lé dᵛ m̀̀ndodo e p̄̀e ge láaᵛ wéleu. ᵛ Zelemii g̀̀ dakpeunaᵛᵛ ua.

38

Zelemii zua lɔ̃ giuu

¹ Matā né Sefatia ní Pasuu né Gedaliao ní Selemia né Yukalio ní Malakia né Pasuuo yá pɔ̃ Zelemii lé o gbé̃ɔ̃nɛ mà à mè: ² Dii mè gbé̃ pɔ̃ gò wé̃lɛɛ bee guuo ɔ̃ wa ní dɛdɛ ní fɛ̃ndao ge ní nɔ̃anao ge ní gagyāo, āma gbé̃ pɔ̃ aa gè nà Babiloniɔ̃waɔ̃ aaɔ̃ ku. Aa bɔ̃ aafia, aaiɔ̃ ku. ³ Dii mè á wé̃lɛɛ bee na Babeli kía zīgɔ̃ɔ̃nɛ ní ɔ̃zɪɛ, aai sí. ⁴ Ǿ gbāadeɔ̃ ge ò kíɛ: Wà gbé̃pi dɛ, asa àlɛ zīgɔ̃ pɔ̃ gòwé̃ɛ wá wé̃lɛ guuo kādɛɛ ní gbé̃ kɪnɔ̃ pii, yá pɔ̃ àlɛ oné yáí. Gbé̃pi lé wá gbé̃ɔ̃ aafia wɛɛlɛo, sema an ásookɛa. ⁵ Ǿ kí Zedekia ònɛ: Madɔ̃ a kú á ɔ̃zɪ kòì? Bó á ye mà kɛ bi? ⁶ Ǿ aa Zelemii sɛ dà kiane Malakia lɔ̃ pɔ̃ kú dakpɛunaɔ̃ uapiu. Wà aà gbàɛ lɔ̃piu ní baoɛ. Lɔ̃pi í vɪo, sema pèlɛa, ɔ̃ Zelemii ṽlɛ pèlɛapiu.

⁷ Etiopi gbé̃ Ebeɛɛlɛki pɔ̃ dɛ kía nɔ̃ɔ̃ gwana ũ mà wà Zelemii dà lɔ̃piu. Gɔ̃ɔ̃ pɔ̃ kí zɔ̃lɛa Bɛ̃yāɛɛ Bɔ̃lɛu, ⁸ ɔ̃ Ebeɛɛlɛkipi bò aà bɛ, à gè a òè: ⁹ Ma dii kí, yá pɔ̃ gbé̃piɔ̃ kè ānabi Zelemiiɛ maao, aa aà dà lɔ̃ɔ̃uɛ. A gau ní nɔ̃anaoɛ, asa pɛɛ ku wé̃lɛ guu bɔ̃. ¹⁰ Ǿ kí òè: Gbɛ̃ɔ̃n baakwi sɛ la gérɪnɔ̃, ní aà bɔ̃ lɔ̃piu e àò ga. ¹¹ Ǿ Ebeɛɛlɛki gbé̃ɔ̃ sè gèrɪnɔ̃ kibɛ. Aa pɔ̃ zio ní zwànkasaɔ̃ sèlɛ kpɛa pɔ̃ kú làasi z̃lɛu, ɔ̃ aa gbàɛ Zelemiiɛ ní bao lɔ̃piu. ¹² Ǿ a ò Zelemiiɛ à mè: Pɔ̃piɔ̃ ka n kúlukulunau ní bapiɔ̃. Ké Zelemii kè màa, ¹³ ɔ̃ aa aà gà bòò lɔ̃piu. Zelemii ku dakpɛunaɔ̃ uapiu.

Kí Zedekia yagbɛaa Zelemiiwa

¹⁴ Ǿ Zedekia gbé̃ɔ̃ z̃lɛ ānabi Zelemiiwa, aa aà sè sùòè Dii kpé̃ bɔ̃lɛ àaɔ̃deu. Ǿ kipi ò Zelemiiɛ: Málɛ

yāgbεama. Nsu yāe ulεμεεο. ¹⁵ Ǿ a wèwà à mè: Tó má òne, nýṣ ma deo yó? Baa tó ma lεdàma, nýṣ swáεε ma yáio. ¹⁶ Ǿ kí lεgbèè asii guu à mè: Má sǐ ní Dii pó wá gbá wēnio, má n deo, má n na gbé pó lé n wεone ní ɔzió. ¹⁷ Ǿ Zelemii òè: Dii Lua Zígṣde Isailio Lua mè, tó n mikpà Babeli kía zígṣ dɔaanaɔwa, nýṣ bo, mé wa tesṣ wéλεε beewao. Mpi, nýṣ kú ní n bedeo. ¹⁸ Tó ni mikpamá sṣo, á wéλεpi na Babiloniɔne ní ɔziε, aai tesṣwà, mé nýṣ e pilimáo. ¹⁹ Ǿ kípí òè: Máε víake wá gbé Yuda pó gè nà Babiloniɔwaɔneε. Tó wà ma kpámá, aa ma wetáε. ²⁰ Ǿ Zelemii mè: Wa n kpámáo. Dii yāma, níɔ zike yá pó má ònepiwa, nýṣ bo, níɔ ku aafia. ²¹ Tó n gi mikpaimá sṣ, yá pó Dii òlomeεn ke: ²² Má è wà bòle ní n be nɔε pó gṣṣ Babeli kía zígṣɔne, ṣ nɔεpiɔ lé me:

Gbé pó nannɔpiɔ ònɔkèneε,

ṣ aa n fu.

N gbá v̄λε pèleau,

ṣ aa bò n kpe.

²³ Wa bɔle ní n naɔ ní n néɔ Babiloniɔne. Mpi sṣ nýṣ pilimáo. Babeli kíapi mé a n kú, i tesṣ wéλεε beewa.

²⁴ Ǿ Zedekia ò Zelemiie: Nsu to gbèe yápi mao, ké wasu n deo yáí. ²⁵ Tó gbāadeɔ mà ma yá'ònnɔ, mé aa mò n la aa mē n yá pó ní òmeε ní yá pó má òneɔ oné, tó n a kee ùlené, aa n deε, ²⁶ ní oné n mɔ awakpaimεε, ké másu n gbaε Yonatāa be n ga weo yáíε.

²⁷ Gbāadepiɔ mò Zelemii kíi píi, aa yálàlawà, ṣ a wèamá lá kí dàewa píi. Ǿ aai yāe oè bo, asa gbèe yá

pó aa ò ní kǎo ní kíó dǎo. ²⁸ Ǔ Zelemii ku dakpɛunaɔ ua e wà gè Yelusaleũ siò. Lá wà Yelusaleũ sɪn ke:

39

Babiloni Yelusaleũ sia

¹ Yudaɔ kí Zedekia kpalablea wè kǎokwi mɔ kwide guu, Babeli kí Nebukanɛza mò lia Yelusaleũ ní a zǐgɔɔ. ² Zedekia kpalablea wè kuɛdode mɔ sɪiɔde guu, a gɔɔ kǎokwide zǐ ɔ aa a bíi fò. ³ Ǔ Babeli kía ní a ìwaɔ mò zǐle Guo Bɔleu. Asi'onki Nɛɛgali Salezɛɛ kú ní guu ní Samɛgaa Nɛboo ní zǐgɔɔ ziia Saasikiũo ní Babeli kía ìwa kíniɔ píi. ⁴ Ké Yudaɔ kí Zedekia ní a zǐgɔɔ ní é màa, ɔ aa lèkɔwa aa bòle ní kibe kaaɔ, aa bòle wǐle bɔleu gwá, aa Yuudɛ dɔɔ zé sè. ⁵ Ǔ Babiloni zǐgɔɔ pèle ní gbɛu, ɔ aa Zedekia lè Yeliko gusalalau. Aa aà kù tàò Babeli kí Nebukanɛzawa Libla, Amata bùsuu. We à yǎdàuaàla, ⁶ à aà néo dèdɛ aà wáa ní Yuda bùsu kíabuio píi. ⁷ Ǔ à Zedekia wé wǐwi à aà yè ní mɔdaonaɔ, à tǎaàɔ Babeli. ⁸ Ǔ Babiloniɔ tesò aà bɛwa ní Yelusaleũ kpéɔ píi, mé aa a bíi gbòo. ⁹ Dɔaio gbɛzɔɔ Nɛbuzaladǎ gbé pò gò wǐleuɔ sèle tàrɪnɔ Babeli ní gbé pò gè nàwaɔ ní gbé kíniɔ. ¹⁰ Taaside búubuɔ ɔ à ní tó Yuda bùsuu we, à ní gbá vǐebuɔ ní bugbɛɔ gɔɔ bee.

¹¹ Babeli kí Nebukanɛza yǎdǐle dɔaio gbɛzɔɔ Nɛbuzaladǎɛ Zelemii yá musu à mè: ¹² N aà sé, níɔ laaidɔwà. Nsu vǎie kɛèo. Lá a ònɛ, níli kɛè. ¹³ Ǔ dɔaio gbɛzɔɔpi ní zǐgɔɔ ziia Nɛbusazebǎo ní àsi'onki Nɛɛgali Salezɛɛo ní Babeli kía ìwaɔ píi ¹⁴ Zelemii sè bòò dakpɛunaɔ ua, aa aà kpà Aikaũ né Gedalia, Safana tǔnawa, à tàò a bɛ, ɔ a ku a gbéɔ guu we.

¹⁵ Gɔɔ pɔ Zelemii ku dakpɛunaɔ ua, Dii yǎ'òè à mè:
¹⁶ Gɛ ñ o Etiopi gbé Èbemelékíe,
 ma Dii Zígɔ̀de Isailiɔ Lua ma mè,
 má yá pɔ má ò wé́lɛɛ bee musu ke,
 kaalɛɛ, i ke aafia no.
 Gɔɔ bee aà wé a siɛ.
 Ma Dii máme má ò,
¹⁷ Gɔɔ bee sɔ́ má aà bɔ,
 má aà na gbé pɔ àlɛ vɛ́akɛnɛ́ɔnɛ ní ɔ̀ziɔ.
 Ma Dii máme má ò.
¹⁸ Má aà bɔɛ, wa aà de ní fɛ̀ndaoo,
 má aà misi ké a ma náai vɛ́ yáí.
 Ma Dii máme má ò.

40

Zelemii z̄lɛa Mizipa

¹ Dɔaiɔ gbɛ̀z̄ɔ̀ Nɛ̀buzaladã Zelemii gbæa gbæa Dii yǎ'ò Zelemiipiɛ. A Zelemii lè Lama, wà aà yè ní mɔ̀daonaɔ, a ku Yelusaleũ z̄íḡɔ̀ ní Yuda gbé pɔ wàlɛ tárnɔ̀ Babeliɔ guuɛ. ² Ké dɔaiɔ gbɛ̀z̄ɔ̀pi Zelemii è, a òè: Dii n Lua zè̀ò wà yáyia guɛ beewæɛ. ³ Dii m̀ò̀ sa lá á òwa, asa a duunakèè, i aà yãmao. A yáí yápi á léi. ⁴ N beeo mále m̀daona polo n ɔ̀wa gbã. Tó à kènɛ, tamanɔ̀ Babeli, mí laaidɔ̀ma we. Tó i kɛnɛ s̄o, kámabo. Bùsu gwa da n æ, gu pɔ kènɛ maa géu. ⁵ Ké Zelemii i dazɛuo, a òè: Gé Aikaũ né Gedalia, Safana tɔ̀una pɔ Babeli kía aà d̄ilɛ Yuda wé́lɛɔ gbɛ̀z̄ɔ̀ ù kíí, níɔ kuaànɔ̀ n gbéɔ guu, ge gu pɔ kènɛ pii lé. ɔ̀ dɔaiɔ gbɛ̀z̄ɔ̀pi kùs̄ũakèè, à aà gbàèò. ⁶ ɔ̀ Zelemii gè Aikaũ né Gedalia kíí Mizipa, ɔ̀ a kuaànɔ̀ we a gbé pɔ gè ní bùsuuɔ̀ guu.

Gedalia dilea
(2Kia 25.23-24)

⁷ Ké Yuda zígõ d̄aanao ní ní gbéé pó kú s̄eũo mà Babeli kía mé Aikaũ né Gedalia dile b̄usu d̄aana ũ, mé à taaside pó aai táńno Babelioo nàè a ɔzi, ḡẽo ní n̄eo ní n̄eo píi, ⁸ aa m̄ò Gedalia kíi Mizipa. Netania né Isimaela kú ní guu ní Kalea néo Yohanani ní Yonatāao ní Tanum̄e né Selaiiao ní Netofa gbéé Efai néo ní Maaka gbéé Yezaniao ní ní gbéé. ⁹ ɔ Aikaũ né Gedalia, Safana t̄ũna legb̄en̄é ní ní gbéé à m̄è: Asu z̄oblea Babilonioe viak̄eo. A z̄õle wá b̄usu la, í z̄oble Babeli kíae, yá i b̄ońno na. ¹⁰ Mapi, má ḡõ Mizipa lae, mí yá'o Babiloni pó aa m̄o wá kíioe. Apio s̄õ à ge p̄ok̄eke ní v̄ẽeo ní n̄isio, í ká d̄õu, ío ku w̄éle pó á z̄õleu.

¹¹ Ké Yuda pó kú M̄abuo b̄usu ní Am̄onio b̄usuo ní Ed̄õũ b̄usuo ní b̄usu p̄aleo mà Babeli kía gbéé k̄õnao t̄ò Yuda b̄usu, mé à Aikaũ né Gedalia, Safana t̄ũna dile ní gb̄ẽz̄õ ũ, ¹² aa b̄ò b̄usu pó aa f̄āaaupioo aa s̄ù Yuda b̄usu, aa m̄ò Gedalia kíi Mizipa, ò aa pó k̄èke maamaa ní v̄ẽeo píi.

¹³ Kalea né Yohanani ní zígõ d̄aana pó kú s̄eũo m̄ò Gedalia l̄è Mizipa m̄pii, ¹⁴ aa òè: N d̄õ ké Am̄onio kí Baalisi mé Netania né Isimaela z̄ì n deio l̄ò? Ama Aikaũ né Gedalia í ní yá sio. ¹⁵ ɔ Kalea né Yohanani ò Gedaliae asii guu Mizipa à m̄è: To mà ge Netania né Isimaelapi de. Gb̄ee ao a yá d̄õo. B̄óyái níȳõ to aà n de, Yuda pó k̄āaańziõ i f̄āaa píiii? Yuda k̄õnao mid̄ee. ¹⁶ ɔ Aikaũ né Gedalia w̄è Kalea né Yohananiwa: Nsu yápi k̄eo, ee níle d̄o Isimaelawa.

41

Gedalia dea

¹ Wēpi mo soplade guu ɔ Netania né Isimaela, Elisama tɔuna mò ní gběɔn kwio, aa Aikaũ né Gedalia lè Mizipa. Kía buie, mé kía iwae. Goo pɔ aale pɔble Mizipa we sãnu, ² ɔ Isimaelapi ní gběɔn kwi pɔ kuaànɔ fɛle Aikaũ né Gedalia, Safana tɔuna lè ní fẽndao, aa gbé pɔ Babeli kía aà dɛle bùsu gbězɔ ũpi dè.* ³ Isimaelapi Yuda pɔ kuaànɔ Mizipa weɔ dède pii ní Babiloni zígɔ pɔ kú weɔ.

⁴ Ké a gu dɔ, gběe Gedalia dea yá dɔ gɛiao, ⁵ ɔ gběɔn basiiɔ bɔ Sikeũ ní Siloo ní Samalio. Gbépio ní lekãnao wà, aa ní pɔkasao ga kèkè, aa ní me lili kpélekpéle, aale gé Dii ua ní pɔwentio ní tulaletio. ⁶ ɔ Isimaela fɛle Mizipa, àle gé dairɛle ní ɔɔbo. Ké à kà ní kii, a òné: A mo wà gé Aikaũ né Gedalia kii. ⁷ Ké aa gè wéleu, ɔ Isimaela ní gbé pɔ kuaànɔ ní kòlokpakpa, à ní ká lɔ'eu. ⁸ A mo lè an gběɔn kwio ò Isimaela: Nsu wá dedeo, asa wa mase ní naao ní nísio ní zɔo ùle sɛue. ɔ à ní tó we, i ní dede ní ní gbéɔ. ⁹ Lɔo pɔ kí Asa yè goo pɔ àle zika ní Isailio kí Baasao ɔ Isimaela gbé pɔ à ní dedepio kàu Gedalia pɔ sae. Lɔopi ɔ Isimaela gbé pɔ gàgao kàu páupãu.

¹⁰ ɔ Isimaela gbé pɔ aa gè Mizipa kùkù pii, kía nenɔɔo ní gbé pɔ dɔaio dɔaana Nebuzaladã Gedalia dɛle ní dɔaana ũ aa gè weɔ, ɔ à dàzeu àle tá Amɔnio bùsuu.

¹¹ Ké Kalea né Yohanani ní zígɔ dɔaana pɔ kuaànɔ yãvãi pɔ Isimaela kè mà pii, ¹² aa ní gbéɔ sèle pii,

* **41:2** 2Kia 25.25

aa gè zíkai ní Isimaelapio. Aa aà lè íkalekíi zɔɔ pɔ kú Gabaɔɔ sae. ¹³ Ké gbé pɔ aa kú ní Isimaelaoɔ Yohanani ní zígɔɔ dɔaana pɔ kuaàɔɔ è, an pɔ kèna. ¹⁴ ɔ gbé pɔ Isimaela ní kúkū Mizipapio Isimaelapi tò we, aa tà Yohanani kíi. ¹⁵ ɔ Isimaela ní a gbɛɔn swaaɔɔ piliwà, aa tilè wà tà Amɔniɔ bùsuu.

¹⁶ Yohanani ní zígɔɔ dɔaana pɔ kuaàɔɔ Mizipa gbé kɔnapio sí Isimaelawa Gedalia dea gbɛa, aa ní séle, zígɔɔ ní nɔɔ ní néɔ ní kía nɔɔ gwana pɔ à sùrínɔ ní Gabaɔɔɔɔ, ¹⁷ ɔ aa dàzeu aa zè Kimaũ pilakíi pɔ kú Beteleũ sae. Aale tá Egipi, ¹⁸ ké aale bàale Babiloniɔne yáí. Aale viakɛné, asa Isimaela Gedalia pɔ Babeli kía aà díle bùsu dɔaana ũ dèe.

42

Zelemii wabikea Diiwa Yudaɔne

¹ ɔ Kalea né Yohanani ní Osaia né Azaliao ní zígɔɔ dɔaanaɔ ní gbé kíniɔ néfɛnen gbɛzɔɔ pii gè ² ānabi Zelemii lè aa òè: Yá pɔ wále gbɛama ma, ní wabikewɛe Dii n Luawa ní gbé kɔnae beɔɔ pii. Wá dasi yāa, wá gbé pɔ wa gɔɔ sa wá bílao lá ní è wá síe beewa. ³ Wabike Dii n Luawa aà zé pɔ wá sé ní yá pɔ wá keo owɛe. ⁴ ɔ ānabi Zelemii òné: Má mà. Má wabikeé Dii á Luawa lá á òwa. Yá pɔ a wèwá pii má oé. Má gí yāe oié. ⁵ ɔ aa ò Zelemii: Lá Dii n Lua su onɛ wà ke, tó wi zíkewà píio, Diipi mé aɔ de wá seelade síande náaide ũ. ⁶ Yāmaa ge a vāin nò, wá zíkɛ Dii wá Lua pɔ wále n zí yāgbɛaiwà yáwa, ké wà e wàɔ aafia, asa wá zíkɛ Dii wá Lua yáwaɛ.

⁷ Gɔɔ kwi gbɛa Dii yá'ò Zelemiiɛ. ⁸ ɔ à Yohanani ní zígɔɔ dɔaana pɔ kuaàɔɔ sísi ní gbé kíniɔ néfɛnen

gbẽzõ p̄ii. ⁹ A òné: Dii Isailiõ Lua p̄o a ma z̄i yāgb̄eaiwà mè: ¹⁰ Tó a ḡõ z̄l̄e b̄usupiu la, má á z̄eḁ, má á fuangbao, má á gba gb̄aa, má á gbooo, asa ma p̄o yà yá p̄o má ȳlawá yáie. ¹¹ Asu viak̄e Babeli k̄ia p̄o á aà vīa vīeo. Asu viak̄eò, asa máo kúán̄e. Má á suaba, mí á b̄o aà ɔz̄i. Ma Dii máme má ò. ¹² Má w̄enad̄é, Babeli k̄ia i á w̄enagwa, i ea á b̄usu s̄oaaé. ¹³ Tó a su mè á Dii á Lua yāmao, á z̄l̄e b̄usuu lao, ¹⁴ tó a su mè aawo, wá tá Egipīe, we wá̄o kuu, wá k̄'e ní z̄l̄oo, wá z̄l̄i kuu mao, n̄ana a káwáguo, ¹⁵ too, à ma yāma Yuda k̄onāo. Ma Dii Z̄iḡõde Isailiõ Lua ma mè, tó a gi ta Egipi, a ge z̄l̄e we, ¹⁶ f̄ẽnda p̄o ále viak̄eè mé a á le Egipi we, n̄ana p̄o ále leeleeke a yá musu a káágūe, í gaga we. ¹⁷ Gb̄é p̄o aa z̄è ní Egipi taaò wá ge z̄l̄e we, wa ní d̄ede ní f̄ẽndaōe ní n̄anao ní gagyāo. An gb̄e a b̄oo, aa b̄o yá p̄o má yíamá f̄oouo. ¹⁸ Ma Dii Z̄iḡõde Isailiõ Lua ma mè, lá ma p̄of̄e ní p̄okūmao b̄òb̄o Yelusaleũdēowa, màa má p̄okūmab̄ōwá, tó a ta Egipi. A ḡõ gb̄ékab̄o ũ, s̄õk̄engu p̄o ũ, láaip̄o ũ, láanip̄o ũ, mé á wesi gue beele bau lo.

¹⁹ ǃ Zelemii mè: Yuda k̄onāo, Dii òé ásu ta Egipio. Āo d̄õ s̄áas̄a ké má òé gb̄an we, ²⁰ ma mè a z̄ā yáwa, ále áz̄ia kaik̄e. A ma z̄i Dii á Luawa, a mè mà wabik̄ewáé, yá p̄o a om̄e mà oé, á ke píie. ²¹ Ma yá p̄o Dii á Lua ma z̄i òé gb̄ā, k̄ási i swás̄eio. ²² Āo d̄õ s̄áas̄a ké wa á d̄ede ní f̄ẽndaōe ní n̄anao ní gagyāo gu p̄o á ye gé z̄leuipi.

43

Yudāo taa Egipi

1 Ké Zelemii yápi ò gbépiòne píi a làa, yá pò Dii ní Lua aà zìomápi, 2 Osaia né Azalia ní Kalea né Yohananio ní waladeò píi ò Zelemiie: Ee níle to. Dii wá Lua i n zì ò owēe wásu gé zōlei Egipioo. 3 Nelia né Baluku mé n swāfèwēe, ké à wá na Babiloniòne ní zì, aai wá dede ge aai táwanò Babeli. 4 Ǿ Yohanani ní zìgō dōanaò ní gbé kiniò i Dii yāmao, aai gō Yuda bùsuuo. 5 Ǿ Yohanani ní zìgō dōanapiò Yuda kōna pò aa bò bùsu pò aa fāaa au aa sù Yuda bùsuuo sèle píi aa dàzeu, 6 gōeò ní nōeò ní néò ní kía nenōeò ní gbé pò dōaio gbēzō Nebuzaladā ní tó ní Gedaliao ní ānabi Zelemiio ní Nelia né Balukuoò. 7 Aai Dii yāmao, ò aa tà Egipi e Tapanesi.*

8 Ǿ Dii yā'ò Zelemiie Tapanesi we à mē: 9 Gbè gbènēo sèle ge ò vīlēvīlē biliki pò kpáleo guu Falaō bē kpēle Tapanesi la Yudaò wāa, 10 ní oné ma Dii Zìgōde Isailio Lua ma mē, má a zòblena Babeli kí Nebukanēza sisi, mí aà kpalabaa kpále gbē pò má vīlēpiowa. Ǿme a zwāakpe dō gbēpiò musu. 11 A mō lēle Egipiwa, ò gbé pò má dīle aa gagaò gaga, gbé pò má dīle wà ní kúkū zìzò ūò, wa ní kúkū a ūe, mé gbé pò má dīle wà ní dede ní fēndaò, fēnda wa ní dedeò. 12 A tesō Egipi táakpēowa aa tékū, i táapiò sèle taò. Lá pōdāna í a pòó kákaala, màa Babeli kía a Egipi bùsu pòó kákaala, a ta aafiae. 13 A íatē kpé pò kú Egipi gbèpēleò wíwi, i tesō Egipi táakpēowa.

44

Yáyiaa táagbagbanaòwa

* 43:7 2Kia 25.26

1 Yáe bee dède Zelemiiwa Yuda pò kú Egipiò yá musu, gbé pò kú Midoliò ní Tapanesiò ní Mefisiò ní Egipiò bùsu geomidokii oio. 2 Ma Dii Zigõde Isailiò Lua ma mèn, a yá pò má yíã Yelusaleũ ní Yuda wéleowa è píi. A gò bezia ù gbã, gbëe ku weo 3 vâi pò wélepideò kè, aa gè tulaletikâtea dii pò ápiò ge á deziò dõõne aa kùlené, ò aa ma pò fèleméé yáí. 4 Mio a zòblena ãnabiò ziwá mòmòò, aai me ásu yãbëe pò má zaupi keo. 5 Ǿ i swáse a ma yãmào. I miké á vãikawao, i tulaletikaa téa dii páleõne too. 6 Ǿ ma pofè ní pokũmao bòbò Yuda wéleò ní Yelusaleũowa e aa gò bezia gii ù lá á dõ gbãewa.

7 Ma Dii Lua Zigõde Isailiò Lua ma mèn, bóyãí ále yãzõò i áziae à ázia midei? A Yuda gõee ge nõee ge née ge yõminae a gõo. 8 Ale ma pò fèleméé ní á pòkeao. Ale tulaletikâtea dii pálepiõne Egipiò la, gu pò a mò zõleu. A ázia dede a yáí, i gõ láaipò ù ní láanipòò dúnia bui píie. 9 Vãí pò á deziò kè á bùsuu ní Yelusaleũ zeaò guuo ní á kíao ní náò ní ápiò ní á náò sãágu yà? 10 E ní a gbão i ázia busao, á ma vía vío. I te ma ikoyã ní yá pò má díle á deziõneozio. 11 Ayãmeto ma Dii Zigõde Isailiò Lua ma mèn, ma zèò mà mikpelié, mí yáyiawá mà á míõnzõ ápiie. 12 A Yuda kõna pò a ze ní sua Egipiò lao, ò a su lao, lakii ò á gagau ápii. Fènda ní nõanao a néfènen gbëzõò dede, aai gõ gbékabò ù, sòkèngu pò ù, láaipò ù, láanipò ù. 13 Má á gbé pò kú Egipiò wetã ní fèndao ní nõanao ní gagyãoe, lá ma Yelusaleũdeò wetãwa. 14 Yuda kõna pò mò zõle Egipiè a bõo. A e ea ta Yuda bùsu pò ále a bækeuo. A tá weo, sema á gbé pò sù bókii è bàasio.

15 Ǿ gɔ̃ε pɔ̃ aa dɔ̃ n̄ nɔ̃ε ì tulaletikateá dii p̄áλεn̄ε n̄ n̄ε pɔ̃ k̄áaaa we dasidasio n̄ Yuda pɔ̃ aa ku Egipi n̄ Patelosipio ò Zelemiiε: 16 Wá yá pɔ̃ n̄ òw̄ε n̄ Dii tɔ̃opi sio. 17 Yá pɔ̃ b̄ wá léu píi ɔ̃ wá ke, wá tulaletikateá luabe n̄ε kíáεε, wí ít̄l̄ewà, lá wápio n̄ wá dezio n̄ wá kíá n̄ wá gb̄áadeɔ̃ k̄è Yuda bùsuu n̄ Yelusaleũ zeáɔ̃uwa. Gɔ̃ɔ̃ bee pɔ̃blea diwázie, wáλε namable, mé v̄ái i wá leo. 18 Za gɔ̃ɔ̃ pɔ̃ wa tulaletikaa téa luabe n̄ε kíapie tò, wáλε ít̄l̄ewà bo, póp̄pii lé k̄és̄awáε, f̄enda n̄ n̄anao lé wá dedεε. 19 Ǿ n̄ε n̄ε m̄ε: Ké wáλε tulaletikateá luabe n̄ε kíapie, wáλε ít̄l̄ewà, wáλε k̄àa k̄è lá aà taawa, wá k̄è wá z̄á lé sai n̄ε?

20 Ǿ Zelemii ò gɔ̃ε n̄ n̄ε pɔ̃ lé yáz̄asiwaɔ̃ne à m̄ε: 21 Tulaleti pɔ̃ ápio n̄ á dezio n̄ á kíá n̄ á gb̄áadeɔ̃ n̄ á bùsudeɔ̃ k̄átea Yuda w̄éλε guu n̄ Yelusaleũ zeáɔ̃ guuo yá d̄ Diiguo lé? Diipi i làasookewào lé? 22 Ké Dii kp̄asa n̄ á v̄áikeaɔ̃ n̄ t̄è yá pɔ̃ á k̄è, a yáí á bùsu ḡè bezia gii ũ, gb̄ε ku we bo, à ḡè láaip̄o ũ lá á d̄ gb̄áewa. 23 Lá a tulaletikátea a duunakè Diie, i aà yāmao ge aà ikoyā ge aà yādileáɔ̃, i aà ɔ̃tond̄k̄ii gwao, a yáí à yām̄dié lá a ḡò gb̄áewa.

24 Ǿ Zelemii ò n̄εn̄ε n̄ gb̄é kinio à m̄ε: A Yuda pɔ̃ á kú Egipi laɔ̃, à Dii yāma. 25 Dii Ziḡɔ̃de Isailio Lua m̄ε ápio n̄ á n̄ε a legb̄è, ɔ̃ a z̄ik̄èwà a m̄ε á lé pɔ̃ á k̄è luabe n̄ε kíawa fiaboεε. A m̄ε áo tulaletikaè téa, ío ít̄l̄ewáε. Too, à lé pɔ̃ á k̄èwà fiaboè! A z̄ike lé pɔ̃ á gb̄èèwa! 26 N beeo à ma yāma, á Yuda pɔ̃ á kú Egipio! Ma Dii ma m̄ε, má sí n̄ ma z̄ɔ̃keo, á Yuda pɔ̃ á kú Egipio, á gb̄ε a ma tó si à gbasa me á sí n̄ Dii Lua kuao bo. 27 Máλε w̄éteázi ke mà v̄áikeé yáie,

i ke maakeaé yáí no. Wa á Yuda pó á kú Egipiò dede ní fẽndaoe ní noanao e à ge mide ápii. ²⁸ Gbé pó aa bò fẽnda lézì, aa bòle Egipi aa ta Yuda bùsuuò aao bílao, Yuda kōna pó mò zòle Egipiò i dō sa gbé pó a yá kú, tó mapi ge ampionε.

²⁹ Ma Dii ma mē seela pó a to àò dō ké yá pó ma mē má yíawá gue beeu kuεn ke: ³⁰ Ma Dii ma mē má Egipiò kí Falaōò Ɔfela na aà ibεε pó lé aà wεε a ɔzìε, lá ma Yudaò kí Zedekia ná a ibεε Babeli kí Nebukanεza pó lé aà wεε a ɔzìwa.

45

Balukuyá

¹ Nelia né Baluku yá pó ānabi Zelemii òε kè láu. A gbεa ò Zelemii yá bee òè Yudaò kí Yoakiū, Yosia né kpalablea wè siiōde guu. ² Dii Isailiò Lua mé yápi òne Baluku. ³ Ni me waiyoo mpi, Dii yá'ia kãfine n yã'ōmaue, níle aauke e n kpasa, níle íampakli eo. ⁴ Dii mē mà onε á pó pó á bò wíwi, í pó pó á tò wole, baa bùsu búu guu. ⁵ Yãzōòò níle wεεle nzíaea? Nsu wεεleo, asa Diipi mē á yãmò gbépiie, āma gu pó n geu píi, á n misiε. Dii mé ò.

46

Yá pó a Egipiò le

(Isa 19.1-25, Eze 29.1-32.32)

¹ Dii yá'ò ānabi Zelemiiε buiò yá musu à mē:
² Egipi pón la. Yá pó Dii ò Egipiò kí Falaōò Neko zìgōò musun ke, gōò pó Babeli kí Nebukanεza zìblémá

Uflatai Kaakemi sae, Yudaō kɪ Yoakiũ, Yosia né
kpalablea wè sɪĩḡde guu.

³ A á sèngbaō keke,
a zḡó n̄ a nénao,
í gé z̄iũ.

⁴ A àasina ká sḡone, í di n̄ kpe.
A mò fùāō kpákpa, í ze dḡḡdḡḡ,
à mò ulaō dada, í á sḡnaō leke.

⁵ Bó mále e wei?
Má è v̄ia n̄ z̄igḡó kũ,
aale pḡḡḡz̄āke,
wà z̄iblè má, aale tíle,
aale n̄ kpe gwao, v̄ia pḡḡ liaar̄zi.
Dii mé ò.

⁶ Gb̄é kàsakasa i e bàaleo,
gb̄é gb̄āa i e bḡo.
Aale ḡẽmbḡle, aale kwé
Uflata sae gugb̄antoo oi.

⁷ Deō mé lé fele lán Niiliwa kee,
aale z̄āampapa lán í zḡḡwai?

⁸ Egip̄ione! Aale fele lán Niiliwa,
aale z̄āampapa lán í zḡḡwa,
aale me: Wá fele da d̄úniaae,
wí w̄éleō míḡnz̄ó n̄ gb̄é pḡ kúuō.

⁹ Sḡdeō, à dazeu!
Zikasḡgodeō, à gofi sḡũsḡũ!
Z̄igḡó, à bḡ n̄ táo!
Etiop̄io n̄ Libiio sèngbao k̄ua,
Ludiō sá k̄ua, aale ká.

¹⁰ Gḡḡpiá Dii Lua Z̄igḡde pḡe,
tḡsia aà ibeḡḡwa gḡḡe.
F̄enda a ȳẽmemiĩngu à t̄ā n̄ auo,

asa Dii Lua Zīgōde sa'oa vī
Uflata saε gūgbāntoo oi būsuuε.

11 Egipiō, à γε bò εσε wεεε Galada!
N beeo á εσεκεε pãε,
á gyã a kέwáo.

12 Buiō ma lá wà widàwá,
á pelemboa wii a li dúniaa.
A gōsaō kpákpakōa,
aai kwε sikōa.

13 Yá pó Dii ò ānabi Zelemiε Babeli kí Nεbukanεza
m̄a lélei Egipiwa musun κε:

14 A yáε bee o Egipiōνε,
à a kpàwakε Midoli ní Mεfisiō ní Tapanεsio.
A oné aa s̄ukε aa zī'opoo,
asa zī lé ní saεdeō bleε.

15 Bóyāi á nεgōnaō wúlεai?
Aai f̄ō f̄εleo, Dii mé ní né.

16 Aa gēnaleεε aa kpákpakōa,
aa mε, fεεε wà ta wá gbéō k̄i,
wà bàale gbāam̄onedεō fēndaε,
wà ta wázia būsuu.

17 A tókpa Egipiō kí Falaōε,
Z̄ade pó à azia ḡóikè.

18 Lá á Taboo d̄ō gbèsis̄i ũ,
mé á Kaameli d̄ō ísia saε,
ní ma kuao, màa á ibεε m̄a sea v̄io.
Ma Kia pó ma tón Dii Zīgōde máme má ò.

19 A Egipiō, à á p̄ō naaa.
Wa á kúkū wà táánεε.
Wa tes̄ō Mεfisiwa à ḡō bezia ũε,
gb̄εε aō ku we lo.

20 Egipi de lán zununu kefenawae.
Fiona a bo gughantoo oi, i mo pewà.

21 Zigõ pò Egipio fiabònéó
de lán zunebòbò mekpaaowaε.

Aa kpekpa, aai tíle sãnu,

aa fõ ze gio,

asa yãmonegõõ mé kà,

an ñadamagõõ mé pïla.

22 Egipio bà kpáí lé lán mlēwa,

an ibeεo lélemá n gbāao,

aa sumá n moõõ lán yàawenaowa.

23 Ma Dii ma mē,

baa ké Egipi zigõõ kpa

lán líkpe sisi pò wa fõ gēuowa,

wa n kwéε.

Asa an ibeεpio dasi de kwaola,

wa fõ n naoo.

24 Wa Egipio na gughantoodepione n õzïε,

wi widamá.

25 Ma Dii Zigõde Isailio Lua ma mē má Tebesi táa

Amõni wetã n Falaõõ n Egipio n n táa kïnio n n kïao.

Má Falaõõ n gbé pò aa aà náai vïõ wetã, 26 mí n na

Babeli kí Nebukanεza n aà zòblena pò aale n weõne

n õzï. A gbεa wa εa wàõ ku we lán yãawa. Ma Dii

máme má ò.

27 Ma zòblena Yakõbu buio,

ásu to vïa á kũo.

Isailio, ásu bílikεo,

asa má á bo bùsu zãzãu,

á buio õ má n sí zòblewa.

Yakõbu buio εa aao ku kílíkili dõdõa,

gbēε a to vïa n kũo.

28 Ma zòblena Yakõbu buio,

ásu vīakεo, asa má kúánεε.
 Bui pó ma ɔzðázi ní guuo
 baa tó ma buipio miónzō,
 má á miónzōo.
 Ama á bɔ pāo fá!*

Má á swágaga a zéwae.

47

Yá pó a Filitēo le

*(Isa 14.29-32, Eze 25.15-17, Yoε 3.4-5, Amɔ 1.6-8,
 Sof 2.4-7, Zkl 9.5-7)*

¹ Dii yá'ò ānabi Zelemiie Filitēo musu e Falaɔɔ àò
 gé lélei Gazawa à mè: ² Dii mè:
 I bò gughāntoo oi,
 àε su lán swa paawa.
 Ipi dà bùsua ní pó pó kú a guuo,
 à dà wéleɔla ní gbé pó kúuo píi.
 Wàε wiile,
 bùsudeɔ lé búbuape nípii,
³ ibεεɔ sɔ gbāa bàalekɔfi yái
 ní sɔgoɔ wuluu tɔɔelualuaa yáio.
 Maeɔ εa su ní néo séleio,
 ké an gāsí gð dòlɔlɔ yái.
⁴ Filitēo kea kélekele goɔ mé kà,
 wa gbé pó aaí dɔ Tiideɔ ní Sidɔdeɔle kōnapio miónzōε.
 Dii mé a Filitēo ásooke,
 i Keleti bùsude pó gðpio dēɔnzō.
⁵ Gazadeɔ ní mi bò,
 Asekelonideɔ lé gð kpaaua.
 Gusalala gbé kōnaɔ,

* **46:28** Zel 30.10-11

áɔ ázia lili e bɔɛ ni?

⁶ A'a Dii fɛnda, nýɔ zewɛɛ bɔɛ ni?

Sɔɔ n kpéu! Káma bo! Ze màa le!

⁷ Dii mé fɛndapi dàu, kpelewa a ke à zei?

A díle fɛndapie àà yémemi Asekelonideɔ ní
isialededeɔgue.

48

Yá pʼa Mɔabuɔ le

(Isa 15.1-16.14, 25.10-12, Eze 25.8-11, Amɔ 2.1-3, Sof 2.8-11)

¹ Dii Zigɔde Isailiɔ Lua yá'ò Mɔabuɔ musu à mè:
Waiyoo, wà Nebo ásookè.

Wà Kiliataiũ sɪ wà a gbéɔ kùkù,
wà ní mɛɛwiadeɔ kù, aa gò bíli guu.

² Mɔabuɔ íandãa ví lɔɔ,
wà lekpàaĩnzi Eɛɛbɔ wà mè:

A mɔ wà ge buipi dúuzɔ.
A Mademedeɔ sɔ á lé a gɔ kpaaũae,
wi péwá ní fɛndao.

³ Olonaiũdeɔ wii ma dɔ:
Wà wá dɛɔnzɔ! Wà wá ké dúuduu!

⁴ Wà Mɔabuɔ dúuzɔ,
an néfɛnɛnaɔ ɔɔɔ ma dɔ.

⁵ Aale wiipe, aale Luiti sisi kú,
aale búbuape, aa pila lé gé Olonaiũ.

⁶ A bàale! A ázia mibɔkúí wɛɛɛ,
íɔ ku gbáau lán sɛa zàa'ínawa.

⁷ Lá a á yákeɔ ní á àizeɛɔ náaikè,
a yáí wa á kúkúí,
wi táánɔ bùsu páleu ní á kíɔ
ní á táa Kemɔsio ní a gbàgbanaɔ.

8 Gudena a léle á wélewa píie,
 á wéle a bɔo.
 Wa guzule òkpae,
 wi gusalala dúuzɔ,
 asa Dii mé ò.

9 A gàsiao kpa Mɔabuɔwa
 aa vua taò,
 asa an wéleɔ gɔ beziao ũe,
 gbɛe aɔ ku a kee guu ɔo.

10 Gbé pɔ ɪ zike Diié n zígbiaoá láaipɔe.
 Gbé pɔ gi gbɛdei n a fɛndaoá láaipɔe.

11 Mɔabuɔ ku dɔdɔa za n èwaasogɔ,
 aa zɔleae mèteee lán wɛwa dàa guu.
 Wi n lile wà n ká dàa pãleu yãao,
 wi n bɔle wà tãrínɔ bùsu pãleuo.
 Aa na e tiae, an gi i lileo.

12 A yáí ma Dii ma mè a gɔɔ lé mó
 ké mà dàalekulenaɔ zímá,
 aai n dàapiɔ lé kúle aa n bɔleu,
 aai gbasa n dàapiɔ wíwi.

13 Wí a Mɔabuɔ kũ Kemɔsi yá musue,
 lá wí Isailio kũ Beteli pɔ aa aà náaikè yá musuwa.

14 Mɔabuɔ, kpelewa á e o
 neɔn zikan gbãaon á ũi?

15 Wa si Mɔabuɔ wéleɔu wà n dɛɔnzɔe,
 an èwaaso maao i gaga gbɛdeɛa guu.
 Kía mé ò, aà tón Dii Zígɔde.

16 Mɔabuɔ kea kélekele kãikũ,
 wa yáyiamá zezesaie.

17 A bui pɔ á liaañizɔ

ń á gbé pọ a ń tọ màọ píi
à ázia gbēgbē ń yáí,
í me an gopana gbāa làa,
an kpala gawi kọ'è.

18 Dibōdeọ à á kúkii gawide to we,
í pila zōle būsuu.

Asa Mọabuọ kàalenaọ lé mó léleiwá,
aa á wéle bíideọ gbooe.

19 Aloeedeọ, à ze zé sae àọ gudā,
íọ gōe ń nọe pọ aale kòsọ fāọ la
àọ me, à kè kpelewa ni?

20 Wí Mọabuọ kù, wà ń dúuzòe.

A wiile! A búbuape,
í oné Aano sae we,
wà Mọabuọ míonzòe.

21 Lua yákpalekè ń gusalaladepiọe,
Olonadeọ ń Yazadeọ ń Mefaadeọ

22 ń Dibōdeọ ń Nebodeọ ń Bediblataiüdeọ

23 ń Kiliataiüdeọ ń Begamuludeọ ń Bemeonadeọ

24 ń Keliodeọ ń Bọzeladeọ
ń Mọabu būsú wéleọ píi,

a pọ pọ kú káiọ ń a pọ pọ kú zāọ.

25 Wà Mọabuọ gbāa kọ'è,

wà ń gāsa wíwi.

Dii mé ò.

26 Mọabuọ kuabii Diiwae.

A íkakané,
aa léle ń pisi guu blatau,
aa gō láanipọ ü.

27 I Isailiọ láanike yāa nolo?

Tó ále ń yá'o,
iliọ mikené déüdeü

lán kpáí wa kùwao lé?

28 Mɔabuɔ, à á wéleɔ to we,
í ge àɔ ku gbetoɔu
lán bã pɔ í né da wewa.

29 Wa Mɔabuɔ yɔɔ yāmà,
an kàamai ní ní zazao kè zài.
Aa ziasɛa lesí ní íandāo vī,
wala mé lé ní é ní sɔ guu.

30 Ma Dii ma mɛ,
má nízia sɛa lesí dɔ, kási pãɛ,
an yãbole lí gbesuo.

31 Ayãmeto mále ɔɔɔ Mɔabuɔne,
mále wiipe ní yá musu,
mále búbuape Kilalesedeɔne.

32 Mále ɔɔɔ Sibema vɛɛbuɔne,
ma wiipi de lán Yazɛɛdeɔ pɔwa.
Sibema gɔna ɔtà yãa e ísialei
e à gè kà Yazɛɛwa.

Ɔ gbɛkaalɛna mɔ̀ lèlɛ
a vɛɛ kó pɔ màɔwa.

33 Wà pɔna ní yaalɔ bɔ̀
Mɔabuɔ kaaɔu ní ní buaɔ.
Má tò vɛɛ lé bɔ̀ a fɛkíi bɔ̀,
gbɛɛ lé ɔzɔ vɛɛwa ní wiio bɔ̀.
Wii dɔ, kási pɔna wii no.

34 An wii dɔ za Esebɔ̀ e Eleale ní Yaazao,
za Zoaa e à gè pè Olonaiũ ní Egala Selisiaowa,
asa baa Niũliũ í bà lɔɛ se.

35 Gbɛ́ pɔ aai sa'o gulesiɔwa,
aai tulaletikateɔa ní diiɔneɔ,
má ní midɛ Mɔabu bɔ̀suue.

Ma Dii mámε má ò.

³⁶ A yáí ma nòse lé òòò lán kule'òwa Mòabuòne,
ma nòse lé òòò lán kule'ò wà Kilalεedeòne,
asa an àizeε pó aa nàaaò gèzεaε.

³⁷ An baade migbaa è,
aa ní lekãna wà,
aa ní òò lili nípii,
aa zwànkasaò dòdò ní pi.

³⁸ Mòabuò lé búbuape
ní kpéò musu píí ní ní gāaεò píí,
asa ma ní wiwi
lán ta pó gbēε yeiowaε.

Ma Dii mámε má ò.

³⁹ Bíli Mòabuò kù, ò aale wiipe,
aale kpekpa ní wíó.
Mòabuò gò láanipò ù,
sòkēngu pó ù gbé pó liaánziòne.

⁴⁰ Ma Dii ma mè:
A gwa, wàε yàakpa Mòabuòla,
wà kúu'ò lé sumá.

⁴¹ Wa léle Keliowa,
wa wéle bíideò sí.
Zí bee sò a kē Mòabu nεgònaògu
lán nòε pó lé nε'i wāwākewa.

⁴² Wa Mòabuò míònzò,
an bui aò ku lò,
ké aa kuabiia yáí.

⁴³ Ma Dii ma mè, Mòabuò,
yāpāsí ní εο ní baiò lé á dá.

⁴⁴ Gbé pó lé bàale yāpāsipiεò zu εue,
mé bai a gbé pó bò εpi guuò kú,
asa má tó Mòabuò wetágoò kaε.

Ma Dii máme má ò.
⁴⁵ Olo'olobonaɔ yèèè làa,
 aale mikpakii wèèè Èsebõ uei,
 õ té fèèè Èsebõ,
 tèlepio bõ kí Siõ wélepiu,
 àè kí Mɔabuɔ miwa,
 àè kí zɔakanapio dɔwa.
⁴⁶ Waiyoo á Mɔabuɔ!
 Kemɔsi gbàgbanaɔ mĩde!
 Wà á negɔɔ kũkũ zìzɔ ù,
 wà á nenɔɔ nàaa wà tàrínɔ.
⁴⁷ Ma Dii ma mè gɔɔgbèzãzĩ
 má su ní Mɔabuɔ ní pá ziu.

Lá yá a zõè Mɔabuɔwan we.

49

Yá pɔ a Amɔniɔ le

(Eze 21.28-32, 25.1-7, Amɔ 1.13-15, Sof 2.8-11)

¹ Amɔniɔ yá musu Dii mè:
 Isailio negɔɔ vɔ lé?
 Aa túbiblenɔ vɔ lé?
 Akea táa Mɔɔku gò Gada bùsu vii?
 Bóyãì aà gbàgbanaɔ ku a wéleɔui?
² Ma Dii ma mè,
 a gɔɔ lé mɔ ké má kúkua dɔ
 Amɔniɔ mɛɛwia Labawa,
 i gɔ bezia ù.
 Isailio i tesõ a zɔɛwiaɔwa,
 aai gbé pɔ ní yá yãapio ya sã.
 Ma Dii máme má ò.
³ Èsebõdeɔ, à wiile,

asa Ai kàaleε.
 Labadeo, à búbuape,
 í zwànkasao kákaála,
 í ázia gbēgbē,
 à bàabāabo á wéle bíidepiu,
 asa wa Mɔbku séle taò sànu
 ní a gbàgbanao ní ní kíaoε.

⁴ Bóyāi ále íanadā

á guzule táaedeo yá musui?
 Pòbòzākenaο, i á àizeε náaike
 à me: Deo mé aa fō lélewái?

⁵ Ma Dii Lua Zīgōde,

má tó bui pò liaaázio gili gēáguε,
 aai péwá ápii,
 gbēε ku à á gbḗ pò fáaaaο káaaο.

⁶ Gbezā má su ní Amōnio ní pá ziu,
 ma Dii máme má ò.

Yá pò a Edũo le

*(Isa 34.5-17, 63.1-6, Eze 25.12-14, 35.1-15, Amō
 1.11-12, Abd 1-14, Mal 1.2-5)*

⁷ Edũo yá musu Dii Zīgōde mē:

Ḷnōnae ku Temani bo lé?
 Laaideo ledama làa yà?

An òno gēzεa yà?

⁸ Dedādeo, à εa ní bao,

í γε ule gbè'εο guu,
 asa má tó á Esau buio yā'e
 á wetāgōpie.

⁹ Tó vēekōzōzōnaο mé mò sī á vēebuοο,
 vēε kōna ò aa tóéo lò?

Tó kpáio mé gēázi gwá sō,
 pò pò an pò dōwà ò aa se adoo lò?

10 Mapi s̄ má Esauo p̄o pilimá píie,
má b̄má ní ulék̄iio guue,
aa naalek̄i e guei bo.

An néo ní ní daeo ní ní gbé́deeo gaga,
an bui āo ku bo.

11 A tone p̄o gwana v̄ioo to we,
má ōlian̄zi.

Ā gyaa gbẽandoo i ma náaike bo.

12 Ma Dii ma m̄e,

tó gbé́ p̄o aai ka ma p̄okūma í miaoo s̄u wa m̄i,
ápīo s̄o á bo p̄ae?

Ā bo p̄ao, á mi s̄oe.

13 Ma Dii má si ní maz̄iao,

B̄ozela a ḡo bezia ũe,

io da gii lán gbáawa.

Āo de lánip̄o ũ, lánip̄o ũ,

a z̄̄ewiao io da gii ḡōpii.

14 Ma baomà Diiwa,

wà z̄inae z̄i buiōwa aà oné,

aa k̄o k̄aaa aa ge lélewá,

aa fele gé z̄ikaiáno.

15 A ma! Má tó à ḡo k̄p̄ee buiō guu,

w̄iio sakaágu.

16 A n̄ose p̄asi ní á k̄amaio mé á s̄as̄a.

A gbé́ p̄o a gbe k̄e á k̄p̄e ũ,

á z̄̄lea gb̄es̄is̄i musu,

baa ké a á sak̄pe dà musumus̄u lán baewa,

má á b̄aee.

Ma Dii m̄ame má ò.

17 Edōũ bùsu a ḡo w̄aiwai,

yápi i di gbé́ p̄o lé ḡe weōwa,

aaīo a lánaike w̄et̄ea p̄o wà m̄òe yá̄i.

18 Aɔ de lán Sɔɔɔũ ní Gɔmɔɔɔ*
ní wéle pɔ kú ní saeɔ míɔnzɔawae.

Ghɛe a zɔle weo, baa do.

Ma Dii máme má ò.

19 Lá nòɔmusu ì bɔ Yuudẽ dàou
à gè bualouũ àizεεdeu,

màa má Eɔɔũɔ ya mà ní bɔle ní bùsuu gɔ̀ɔ,
mí gbé pɔ má sè dile we.

Déme muaamanɔi?

Déme a fɔ ma gbea a yáii?

Dɔaana kpele mé a fɔ ze gimεei?

20 Ayámεto à yá pɔ Dii zèò à ke Eɔɔũɔne ma
ní yá pɔ a ðile Temanideɔ musuo.

Nòɔmusupi a ní néɔ naaa taò lán sãɔwae,
i ní bualouũpi ðéɔnzɔ ní yái.

21 An kwea a tɔle lualua,
wa ní wii ma e Isia Tɛai.

22 A ma! Ibeε a fele kúu'omá,

i a gàsía poo Bɔzela.

Gɔɔ bee sɔ a kɛ Eɔɔũ neɔɔnaɔgu
lán nɔe pɔ lé ne'i wãwãkewa.

Yá pɔ a Damasi le

(Isa 17.1-3, Amɔ 1.3-5, Zkl 9.1)

23 Damasi yá.

Amatadeɔ ní Aapadadeɔ gee gò kpá ní wéi,
ké aa bao íi mà yái.

An sɔ zεa tεεεo lán ísia íwa,
an nòse daa doũo.

24 Damasideɔ kúsu kwè,
aale olo'olobo,
aa lèkɔwa ní bao.

* **49:18** Daa 19.24-25

Pɔsia ní wāwāo tòmá,
lán nɔɛ pɔ lé ne'íwa.

²⁵ Bóyái aai bɔle wà wéle tɔdepi tò weo ni?
Mεεwia pɔnadepi.

²⁶ Wélepi èwaasɔ kwε a zεaɔ guue,
wi a zīgɔɔ dede zibeezi píi.
Ma Dii Zīgɔde máme má ò.

²⁷ Má tesɔ Damasi bíiɔwa,
kí Benadada zegikíi i tékú.

Kedaaɔ ní Azoo bùsudeɔ

²⁸ Kedaaɔ ní Azoo bùsu pɔ Babeli kí Nebukanεza
lèlemáɔ yá musu Dii mè:
A fele gé léleí Kedaaɔwa,
í gukpɛdepiɔ dɛɔnzɔ.

²⁹ Wa ní zwàakpɛɔ ní ní pɔtuɔɔ símá,
wi tá ní ní zwáa pɔ aai da ní kpéuɔ
ní ní yiongoɔ ní ní pɔɔ píi.
Wi wiidɔmá: Via pɔɔ liaaázi!

³⁰ Azoo bùsudeɔ, à bàale fáaa,
í ge ulε gbè'εɔ guu.

Ma Dii máme má ò.
Babeli kí Nebukanεza yāsèáɔɔ,
à lekpaaiázi ní gbéɔ à mè:

³¹ A ge léle bui pɔ kálea dɔdɔa,
aale nízia náaikεɔwa.
An wéleɔ gbaɔ ní gbáaɔ vɔ,
aame ká we nt̄ε.

Ma Dii máme má ò.

³² Wa ní yiongoɔ naaa,
wi tá ní ní zuɔ dasidasi.
An gbé pɔ aai mizɔiɔ,
má tó yá bɔ gupiiu à ní le,

mí n̄ fāaa dún̄ia gola síīṣu.

Ma Dii m̄ám̄ε má ò.

³³ Azoo b̄usu a ḡṣ gb̄ēgbonaṣ t̄ò ù̄ε,
iṣ da w̄áiwai ḡṣṣpii.

Gb̄ēε aṣ ku we l̄o, baa do.

Elaū b̄usu

³⁴ Dii ȳá'ò ānabi Zelemiie Elaū b̄usu ȳá musu
Yudaṣ kí Zedekia kpalablea daaleḡṣṣ à mè:

³⁵ Ma Dii Ziḡṣde ma mè,

má Elaūṣ sá é'ε,
asa sápi ṣ aale gb̄āa'ewà.

³⁶ Má dún̄ia gola síīṣ íana gbaemá,
mí n̄ fāaa gupiiu.

B̄usue ku k̄é an lala'onṣ gí tauio.

³⁷ Má Elaūṣ k̄āδε n̄ ibεε p̄ó aale n̄ wεṣne,
mí ȳáyiamá n̄ p̄ṣf̄ē p̄āsio.

Ma Dii m̄ám̄ε má ò.

Má p̄émá n̄ f̄ēndao
e mà γε n̄ midεε.

³⁸ Má Elaūṣ k̄ía n̄ n̄ d̄baanaṣ d̄edεε,
mí a kpalabaa kp̄áε an b̄usu.

Ma Dii m̄ám̄ε má ò.

³⁹ Gbez̄ā má su n̄ Elaūṣ n̄ pá ziu

Ma Dii m̄ám̄ε má ò.

50

Babeli d̄utuz̄sa

(Isa 13.1-14.23, 47.1-15)

¹ Ȳá p̄ó Dii dà ānabi Zelemiie a ò Babeli n̄ Babiloni
b̄usuo ȳá musun kε:

² A baoε bee kpa buiṣne,
à d̄alapoo da, í kp̄àwakε,
ásu ȳāe ulenéo,

à mε wà Babeli sì,
 an táa Beli γεε γῶ kpa a wéi,
 an táa Melodaki γῶ ze yèεε.
 An pó pó aa pí dii ũᵛ γῶ ní wíο,
 vía ní táapiᵛ kù píi.
³ Gugbāntoo oi bui mé lèlεwà,
 aa a bùsu kè yáiyai.
 Gbēε ku we ɓo,
 baa nòbᵛᵛ se, aa bàalè bòlεuε.

⁴ Ma Dii ma mè
 zĩbeezi Isailiᵛ ní Yudaᵛ su sānu,
 aa ma Dii ní Lua kíi wεεε ní ɓɓɓo.
⁵ Aa Siᵛna zé gbεa, aai mipεwà,
 aai naa, ma bàa iᵛ kúñnᵛ gᵛᵛpii,
 a yá a sáñguo.

⁶ Ma gbéᵛ de lán sã sãsaᵛwaε,
 an dᵛaanaᵛ mé tò aa líaalíaa,
 ɔ aa pòᵛᵛzākè mεε gbèsiᵛsiᵛ musu.
 Aa gè gbèsiᵛsiᵛ musu le,
 aa sù siᵛsiᵛ musu la,
 e aa gè zà ní kúkiwa.

⁷ Gbé pó bòmáᵛ ní mᵛmᵛ.
 An ibεεpiᵛ mè wa tàae vío,
 asa aa duunakè Diiεε.
 Dii mé ní kaa síandε
 pó an deziᵛ wé dᵛi ũ.

⁸ A bᵛlε Babeli,*
 à Babiloni bùsu to we.
 Aᵛ de lán blesana

* **50:8** Zia 18.4

pó d̄baaa kpàsa p̄ó̄n̄ēwāe.

⁹ Asa má bui z̄ó̄ k̄aa gugh̄antoo oi bùsuu,
mí ní sóike aa ge léle Babeliwāe.

B̄oa we aa gé z̄í'̄p̄ooi, aai sí.

An kāo de lán n̄eḡōn̄ ònade p̄ó aali su asiōwa.

¹⁰ Aa Babiloni bùsu p̄ó̄ naaa,

p̄osēlenap̄io i k̄á.

Ma Dii máme má ò.

¹¹ A gb̄é p̄ó i ma gb̄é̄ p̄ó̄ naaāo,

lá ále tid̄ó̄n̄la, ále p̄onake ní ní p̄ó̄,

lá ále vív̄i lán zununu p̄ó lé p̄ó̄wenagb̄ēwa,

lá ále wiile lán s̄osāwa,

¹² wí a á da k̄ū maamaae,

n̄oe p̄ó á í gee a ḡō kpa a w̄éi.

Aà buio i ḡō kp̄ee buio guu,

aà bùsu i ḡō gb̄áa gii w̄áiwai ũ.

¹³ Gb̄ēe āo ku weo ma p̄of̄ē ȳái,

a ḡō da ȳáaa píe.

Ȳápi a di gb̄é p̄ó lé d̄o Babelizīwa píi,

aaīo lesuik̄ewà ía p̄ó wa dàwà ȳái.

¹⁴ K̄azunāo à z̄í'̄p̄oo Babelizi,

ásu á kāo weḡwao, à z̄ōi,

asa à duunak̄è Diīēe.

¹⁵ A k̄úkua d̄owà gupiiu!

A mikp̄amá sa,

a bí̄o kw̄è, a ḡí̄o gb̄òo.

Lá Dii mé lé t̄osiwà,

à t̄osiwà,

à k̄ēè lá à k̄en̄éwa.

¹⁶ A p̄ot̄ōnāo m̄í̄on̄z̄ō Babeli ní p̄ok̄ek̄enāo.

Baade b̄ole tá a gb̄é̄o k̄íi,

gbépii bàale ta a bùsuu,
gbāamɔnedeɔ ní ní fēndao yáí.

17 Isailiɔ de lán sã pɔ fáaaaɔwa,
nòɔmusuɔ mé sɪ́ngu.

Asiliɔ kía mé ní mɔmɔ káau,
ɔ Babeli kí Nebukanεza ní ké kékekεε gbεzã.

18 Ayāmeɔto ma Dii Zigɔde Isailiɔ Lua ma mē,
má Babeli kía ní a bùsudeɔ wεtã
lá ma Asiliɔ kía wεtãwaε,

19 mí su ní Isailiɔ ní dádákekíi.
Aa pɔble Kaameli ní Basanao,
aai kã εflaiũ ní Galada sɪ́sɔ musu.

20 Ma Dii ma mē,
gɔɔ bee wa sãa wεεε Isailiɔwa, wa eo,
wa kpákekε Yudaɔ duunai, wa bɔwào,
asa má gbé pɔ ma ní bópiɔ duuna kéámé.

21 A léε Melataiũ bùsuwa,
í Pekodiɔ deδε à ní míɔnzɔ.
Ma Dii mámε má ò.
A yá pɔ má ðileé ke píi.

22 Zikakɔfi ma dɔ bùsupiu,
a wíwia zɔɔ.

23 Masana pɔ dúnia wíwi píi yã gwa wíwia sa sɔe!
Babelipi gò sɔkēngu pɔ ũ bui píie.

24 Dii baikpàne Babeli,
ní a yá dɔo, ɔ à n kũ.
Wà zámakēne wà ɔdiεma,
asa n sòlekè ní Diiε.

25 Dii Lua Zigɔde a làasi zé wē,
à bò ní a pɔfē gɔkεbɔɔ,
asa a zɪ́ vɪ́ Babiloni bùsuu à gé keie.

26 A bɔɛ gupiiu à mɔ léɛwà,
 í a dɔɔ wɛwɛ,
 í a pɔɔ káaa zùuuzuuu,
 í a míɔnzɔ, a kee su gɔɔ.

27 A ní swanaɔ dɛdɛ,
 à ní kòlokpakpa!
 Waiyoo ampɔɔ,
 asa an wetāgɔɔ mé kà.

28 A gbé pɔ baaɛ bɔ Babiloni bùsuu,
 aa sù Siɔnaɔ yāma, aale mɛ,
 Dii ní Lua tɔsɔmá a kpé yá musu.

29 A kàzunaɔ káaa Babelizi,
 sadeɔ i bòokpa wà liai.
 A gbɛe su bɔɔ.
 A flaboè aà yákeawa,
 à keè lá a kènɛwa píi,†
 asa à kuabɔiaɛ,
 à bānkù ma Isailiɔ Lua pɔ ma kua adoawaɛ.

30 A yáí tò a èwaasoɔ kwe a zɛaɔu,
 a zígɔɔ gaga zibeezɔ nípiie.
 Ma Dii máme má ò.

31 Ma, ma íbɛɛsɛnnɔ kàamaide.
 Ma Dii Lua Zígɔde máme má ò,
 asa gɔɔ pɔ má díɛ mà n wetāwà mé kà.

32 Kàamaide a gɛmbɔɛ à léɛ.
 Gbɛe ku à ɔkaaázio.
 Má tɛsɔ aà zɛewiaɔwae,
 pɔ pɔ liai i tékū píi.

33 Ma Dii Zígɔde ma mɛ,
 wà gbāamò Isailiɔne ní Yudaɔ píi.

† 50:29 Zia 18.6

Gbé pò tàrínɔ zìzɔɔ ũɔ n̄ kŭa,
aa gĩ n̄ gbaei.

³⁴ Ama an Bona gbāa ví,
aà tón Dii Zīgōde.

A zεrínɔ, i to an bùsu íampa,
i gili gε Babelideɔgu.

³⁵ Wa léle Babiloniɔwa n̄ fēndaoε.

Ma Dii máme má ò.

Wa léle Babelideɔwa
n̄ a dɔaanaɔ n̄ a ònɔnaɔ.

³⁶ Wa léle ānabi εgenaɔwa,
wi n̄ dō sɔũɔ ũ.

Wa léle negōnaɔwa,
an nisina i na líwa.

³⁷ Wa léle n̄ s̄ɔɔ n̄ n̄ zikasōgoɔwa
n̄ bui pò lé zεrínɔɔ,

aaí gō lán nɔεɔwa.

Wa léle n̄ làasiɔwa,
wí n̄ p̄ɔɔ naaa.

³⁸ Wa léle n̄ swaɔwa, a í i ba,
asa táaɔ di n̄ bùsuuε.

Pɔvāipiɔ mé tò aa gō m̄sai.

³⁹ Gbēgbonaɔ n̄ maiɔ mé aaɔ kálea we,
koohūhūnaɔ iɔ zōzōu.

Aɔ da bezia ũ gɔɔpiie,

gbēε aɔ ku we bau ɔo.

⁴⁰ Lá Lua Sɔdɔũ n̄ Gɔmɔɔo suumpà†

n̄ wéle pò kú n̄ saεɔ,

màa gbēε aɔ ku Babeli ɔo, baa do.

Ma Dii máme má ò.

† **50:40** Daa 19.24-25

41 Gwa! Zigɔ̀ b̀ò gugb̃antoo oi,
bui zɔ̀ n̄ n̄ k̄iaɔ̀ f̄ɛɛ dasidasi
za d̄unia léwa, aale m̄ó.

42 Aa s̄aɔ̀ n̄ s̄onaɔ̀ k̄úk̄ua,
aa p̄asi, s̄osobisaideɔ̀ne.

Aa di s̄óɔ̀ kpe,
an k̄ia d̄o lán ísia k̄ɔ̀fiwa,
aale m̄ó z̄i'ɔ̀pooińzi, Babeli.

43 Ké Babeli k̄ia n̄ bao mà,
a d̄ó ké yá ḡiwaɛ, ɔ̀ à ḡò d̀òlò,
w̄aw̄a aà k̄ù lán ne'iw̄aw̄a.

44 Lá n̄òmusu i b̄o Yuud̄e dàou
à gé bualoũ àizeɛdeu,
m̄aa má Babelideɔ̀ ya
m̄a n̄ b̄ole n̄ b̄usu ḡò,
m̄i gb̄é p̄ó má s̄è dilɛ we.

Déme muaamanɔ̀i?
Déme a f̄o ma la a yáii?
D̄oana kpele mé a f̄o ze gimɛɛi?

45 Aȳam̄eto à yá p̄ó Dii z̄èò
à ke Babelideɔ̀ne ma
n̄ yá p̄ó a d̄ile Babiloniɔ̀ musuo.
N̄òmusupi a n̄ néo naaa taò lán s̄aɔ̀waɛ,
i n̄ bualoũpi d̄eɔ̀nz̄o n̄ yáii.

46 Babelideɔ̀ k̄úk̄ua k̄ɔ̀fi a t̄oɔ̀le lualua,
bui pii a n̄ wii maɛ.

51

1 Ma Dii ma m̄è, má tó ían p̄okaalena f̄ɛɛ,
i Babelideɔ̀ séɛ n̄ Babiloniɔ̀ píi.

2 Má bui z̄iloɔ̀ gbaɛ Babeliwa,
aa b̄o gupiiu,

aai léléwà yáyiawagɔɔ,
aai ní fáfã e an bùsu gɔ da gii.

³ Asu to an kàzunaɔ ní sá káo,
ásu to aa ní mò ulaɔ dao.
Asu ní èwaasoɔ wɛnagwao,
à ní zígɔɔ míɔnzɔ.

⁴ Aa kwɛ gɛɔ ũ Babiloni bùsuu,
wa ní zɔzɔ aa lélé a zɛaɔu.

⁵ Isailiɔ ní Yudaɔá gyaaɔ no,
Dii Zígɔde ní Lua i pākparíziɔ,
asa tàae pɔ wa kè Isailiɔ Lua
pɔ a kua adoae Babiloni bùsuu kè zài.

⁶ A bàale bɔle Babeli,
á baade i a mibɔkii wɛɛɛ.
Asu to à gaga wélepi tàae yáio.
Dii tɔsimagɔɔ mé pila,
a fiaboné a zéwae.

⁷ Babeli de lán vua imibɔwa Dii ɔziɛ,
a tò dúnia bui píi a igbè kà.*
Buiɔ a vɛɛ mĩ, ã aa gɔ̀ mĩsai.

⁸ Babeli a kwé kándɔɛ, i ga.
A ɔɔbè, í ɛɛ maè aà bɔwa.
Wiliɔ dɔo, a gí gbágbãia?

⁹ Wa ɛɛ màma Babeliwa, i gbágbão.
Wà aà to we sa,
wá baade a taa ke a bùsuu,
asa aà tàae luabɛpuana lè,
à gbà zɔ̀ luawae.†

¹⁰ Dii tò yá bòwanɔ na.

A mɔ wà gé yá pɔ Dii wá Lua kè dau siuiné Siɔna.

* **51:7** Zia 17.2-4, 18.3 † **51:9** Zia 18.5

11 A á kaṵ lé keke,
 í á sèngbaṵ sélé!
 Dii Mède kíṵ sóikè Babeliwa,
 asa à zè ní aà kaaleaṵe,
 i tṵsiwà a kpé yá musu.

12 A dàlapoo se à mipèḍ Babeli bíiwa.
 A zígṵṵ gba gbãa,
 í gudṵanaṵ gbae aa gé ní kúkii!
 A gbéṵ zezε aa bṵnsae kené!
 Yá pṵ Dii zèḍ a keε,
 yá pṵ àle yá Babelideṵ yá musupi.

13 N kále swa zṵṵ saε,†
 àizeε tṵma,
 ní beeo n ka kaalea sa,
 n ṵvái'ea lé kà.

14 Dii Zígṵṵde sí ní azíao à mè
 má tó wà li Babelia lán kwaṵwa,
 wi kúkua dṵwà.

15 Dii mé tṵṵle kè ní azía gbãao,
 à dúnia kàle ní azía ṵnṵṵ,
 à musu kpàle ní azía wezṵo.

16 Tó Dii pṵna,
 í pṵ kú musu ì kṵfike,
 ì to lou sisi za dúnia léwa.
 Dii ì bṵ ní íanao a làasiu,
 ì to lou ma ní píleao.

17 Gbēnazinaṵ sṵṵ, aa yāe dṵo,
 siaṵ gee a gṵ kpá ní wéi
 tṵá pṵ aa píṵ yá musu.
 Pṵ egeṵaṵne, aa wēni vío.

† 51:13 Zia 17.1

18 Pó gianaone, láanipone,
yákpalekegwozi aa mide.

19 Dii pó de Yakobu buio baa ũ muaarino,
asa ũme pópíi kè
ní bui pó à ní sé a pó ũ.
Aà tón Dii Zigode.

20 Babeli, ní de ma gbéwiwibo ũe,
ma gōkebōn n ũ.
Mi n se mà buio wíwiò,
mi ní kpalaō midennō.

21 Mi sōó ní ní dikpenaō wíwinno
ní zikasōgoō ní sōgodeō.

22 Mi gōeō ní nōeō wíwinno,
néfēnen gbēzō,
èwaasoō ní wéndiaō píi.

23 Mi sādānaō ní ní sāō wíwinno,
zōeō ní ní zù zikenāō,
dōaanaō ní gbāadeō.

24 Má fiabo Babelideone
ní Babiloniō píi á wáa
vái pó aa kè Siōnae yái.
Ma Dii máme má ò.

25 Gbèsisi būsudena,
ni dúnia búu òkpa,
ō ma feleño sa.
Ma Dii máme má ò.
Má okàa kpanzi
mà n zu yātēue,
ní gō lán gbèsisi tékūawa.

26 Wa n gbēe se kpēdōgbēo mide ũ
ge ēdaalegbē ũo,

asa ñyɔɔ de bezia ũ gɔɔpiie.
Ma Dii máme má ò.

27 A gudɔkɔɛkii dile dúniau,
à zì kuupe bùsu ní bùsuo.
A gbābɔ buiɔne,
aa gé lélei Babeliwa,
Alalata kía ní Mini kiao
ní Ase Nazi kiao sóikewà,
í zígɔ badeɔ dile aa gé léleiwà,
í sɔdeɔ gbaewà lán kwasutɛɔwa.

28 A gbābɔ buiɔne aa géwà ní zio,
Mede kiao ní ní dɔaanaɔ ní ní gbāadeɔ
ní bùsu pɔ aale kiblewàɔ gbéɔ.

29 Dúnia lé dee, àle pelembo,
yá pɔ Dii lé yá ní Babelio gi kuɛ.
A tɔ Babiloni bùsu gɔ bezia ũɛ,
gbɛɛ aɔ ku we bo.

30 Babeli negɔnaɔ fù zíwa,
aa gɔ ye ní zegikíiɔ.
An yèèè làa aa gò lán nɔɔɔwae.
Wà tesɔ ní beɔwa,
wà ní bole gbáaɔ è'ɛ.

31 Zinaɔ lé dadakɔle,
baokpanaɔ tekɔi,
aale gé baokpai Babeli kíaɛ,
aa oè wà aà wéle búu síwà,

32 wà swabuakíiɔ sí,
wà tesɔ dǎnaɔwa,
gili gè zígɔɔgu píi.

33 Ma Dii Zígɔde Isailiɔ Lua ma mè

Babeli kekεγɔɔ kà,
 a de lán pówena pó wa kàle zeu,
 wàle go keèwae.

³⁴ Babeli kí Nebukanεza wá taitai,
 à wá ké kélekele,
 à wá tó lán dàa giiwa.
 A wá mɔmɔ lán kwāsawa,
 à kà páupāu ní wá pó maaɔ,
 ɔ̃ à ɔ̃zɔ̃wázi.

³⁵ Siɔnadeɔ mè
 gbāa pó Babelideɔ m̀néné aa ní só,
 to a yá wí ní musu.
 Yelusaleũdeɔ mè
 ní bɔɔ'i pó Babiloniɔ m̀i,
 to aa a gbe'e.

³⁶ A yái ma Dii ma m̀e,
 A ma! Má zeánɔ, mí tɔsié.
 Má tó an swada í ba,
 má tó an nibɔnaɔ gɔ̃ gii.

³⁷ Babeli a gɔ̃ gbèze ũe,
 gbēgbonaɔ tòo ũ, s̀kēngu pó ũ,
 lánipɔ ũ, gbēe aɔ ku weo.

³⁸ Babelidepiɔ pūna s̃anus̃anu lán ǹɔmusuwa,
 aa ɔ̃ɔɔ lán ǹɔmuɔu néɔwa.

³⁹ Gɔɔ pó an me w̃a,
 ɔ̃ má m̀né ní í gbāao,
 mí kákané, aai gɔ̃ d̀ɔsai, §
 aaiɔ i'o vusai gɔɔpii.

Ma Dii máme má ò.
⁴⁰ Má ní pále lán s̃anebɔɔɔ
 pó wàle mó ní kòlokpaibɔwa,

lán sāsakaoo ge blesanaowa.

⁴¹ Wa léle Babeliwaε fá!

Wa dúnia wéle tɔdepi sie,
Babelipi i gɔ sɔkɛngu pɔ ũ buionε.

⁴² Isia a da Babeliaε,
a ikooa kɔfideɔ lélewà.

⁴³ Àà zɔewiaɔ gɔ beziaɔ ũ,
aà bùsu i gɔ gbáa gii ũ.

Gbɛε aɔ ku weo, gbɛε a pãao.

⁴⁴ Má fεε ní Belio Babeli,
mí tó aà pɔ pɔ a mòmoo pisipisi.

Buiɔ siu we lo, aà bíio kwé.

⁴⁵ A bole a guu ma gbéɔ,
baade azia mibokii wεεε
ma pɔkūma pãsí yáí.

⁴⁶ Tó a bùsupi baœ mà,

ásu to sɔ kéáguo,

ásu to vía á kūo.

Yãpãsí a fεε bùsupiu,

kpaladeɔ fεε ní kɔo.

A yãpi feena ma wɛa,

í a feena ma zii.

⁴⁷ Asa a gɔo lé mó

ké má fεε ní Babeli táao.

A gbéɔ kwε gεo ũ a guu,

bùsupideɔ gεε i gɔ kpá ní wéí.

⁴⁸ Luabedeɔ ní zíledeɔ gulake

Babeli yá musu m̄pii,*

asa bùsudeɔo bo gugbãntoo oi,

aa mo lélewàε.

Ma Dii máme má ò.

* **51:48** Zia 18.20

49 Lá Babelideᵛ gbéᵛ dède dúnia guu dasi,
Babelipi a wie sa

Isaili pó aa ní deᵛdeᵛ yá musu.†

50 A Isaili pó a bᵛ an fēnda lézᵛ,
à bᵛ we, ásu zεzε weo.

A to Dii yá dᵛágu za zàzā we,
í Yelusaleᵛ yāda á sᵛu.

51 Wà yá liwēε, ñ wí wá kú,
bui zᵛloᵛ gè Dii kpéu e aà kúkᵛi,
wá gεε gè kpá wá wéi.

52 Ma Dii ma mē, a gᵛᵛ lé mᵛ
ké má fεε ní Babeli táaᵛ,
gbé pᵛ kè'ia Babiloni bùsu bᵛu guuᵛ aaᵛ aauke.

53 Baa tó Babeli gbà zᵛ luawa,
mé à a bᵛi lesᵛi gbāa kàfi,
ma bùsudeᵛnaᵛ gbaε aa gε léεwàε.

Ma Dii mámε má ò.

54 Babelideᵛ wii ma dᵛ,
Babiloni bùsu wíwia zᵛᵛ.

55 Asa Dii a Babeli dúuzᵛε,
i to aà sᵛu zᵛᵛ mide.

Zigᵛᵛ léεwà lán ikooaᵛwa,
an zᵛa iᵛ dᵛ lán isukaawa.

56 Bùsudeᵛnaᵛ mᵛ léε Babeliwa,
aai aà negᵛᵛnaᵛ kúkᵛ,

aai ní sáᵛ é'ε,

asa ma Dii mi tᵛsimá
mà fiaboné a zéwae.

57 Má íkaka aà kíaᵛne
ní aà ñᵛᵛnaᵛ ní aà dᵛaanᵛ

† 51:49 Zia 18.24

ń àà gbāadeo ń àà negōnao,
 aaiio i'ò vusai gōōpii.
 Ma Dii máme má ò.

⁵⁸ Ma Dii Zigōde ma mē
 wa àà bíi gēele daaí,
 wa tesō àà bōle lesiowa.
 Gbēnazinao ì ìada níziawa pāe,
 buiio isimagakpaa gbε a gō té pō ũε.

Gεa ń Zelemii taalao Babeli

⁵⁹ Nelia né Selaia, Maasea tōuna gè Babeli ń
 Yudaο kí Zedekiao kíapi kpalablea wè sīiōde guu.
 Selaiapi mé kía bōokpakíi dōaana ũ. Yá pō Zelemii
 dàèn ke. ⁶⁰ Zelemii yāvāi pō a Babeli lepio kè taala
 guu pii, ⁶¹ ò a ò Selaiaε: Tó n ka Babeli, wetā ñ
 láε bee kyokené pii, ⁶² ní me, Dii mé ò á guε bee
 míonzōε, gbēε ge pōtuoε aο ku a guu bo. Aο da bezia
 ũ gōōpiiε. ⁶³ Tó n lápi kyokè ń làa, ba yewà ñ naaa
 ń gbεo, ní zu Uflata guoguo, ⁶⁴ ní me, màa Babeli a
 kpálε fusai† yá pō Dii yíawà yái.

Zelemii yá lén we.

52

Yelusaleū dūtuzōa (2Kia 24.18-25.21)

¹ Ké Zedekia kà wè bao ń mēndoo, ò à kía blè,
 à zōle kpalau Yelusaleū wè kuεdoε. Àa da tón
 Amutali, Zelemii né, Libena gbéε. ² A yá pō Dii yeio
 kè lá Yekonia kèwa piiε. ³ Dii pōkūma mé tò yápi
 Yelusaleū ń Yuda būsuo lè pii e à gè ń yá à ń goala.

† 51:64 Zia 18.21

3 Zedekia b̀̀ Babeli kía yáú. 4 Zedekiapi kpalablea wè kèokwide guu, a m̀ kwide g̀ kwide ź 5 Babeli kí Nebukanεza m̀ lélei Yelusaleũwa, àpi ń a źg̀ ṕi. Aa b̀okpà a b́i saε, 5 aa gbà lεs̀ d̀ aa l̀ai. 5 Wa liaa wélepizi màa e kí Zedekia kpalablea wè kuédode guu. 6 A m̀ síiõde g̀ kèokwide ź 5 ǹana gbãakũ wéleu, gbèe p̀blea v́ l̀o. 7 Ké wà b́i f̀, 5 Yuda źg̀ lèk̀wa gwá, aa b̀le ń b̀le p̀ kú b́i mèn pla_ zānguoo kibe kaa saε, aa p̀le Yuudē guzule zéu. 8 3 Babiloni źg̀ p̀le kíapi gbεu, aa à lè Yeliko gusalalaa. Zedekia źg̀ f̀aa aa à t̀ we, 9 5 wà à k̀ t̀ Babeli kíaε Libla, Amata bùsuu. We wà yādauaàla, 10 5 Babeli kía à né_ kòlokpakpa à wáa. Libla we l_ 5 à Yuda kía_ d̀dεu. 11 3 à Zedekia wé b̀b_ , à à yè ń m̀daonao à t̀aàn_ Babeli.* 3 à à d̀kpεu e à gε ga we.

12 Babeli kía kpalablea wè bao m̀ndosaide guu, a m̀ s_ode g̀ kwide ź 5 à iwa Nebuzaladã m̀ Yelusaleũ. Àpi mé Nebukanεza d̀ai_ gbèz_ ũ. 13 3mε tes̀ Dii kpéwa ń kibe_ ń Yelusaleũ kpé_ ṕi. Kpé z_ g̀ ṕi lé, à tes̀wàε. 14 3 a t̀ Babiloni źg̀ Yelusaleũ b́i gbò_ ṕi.† 15 A taaside_ ń gbé_ p̀ g̀ wéleu_ nàaa t̀r̀n_ Babeli ń gbé_ p̀ gè_ nà Babeli kíawa_. 16 3 à taasidee_ t̀ we a_ v̀εbu_ ń bugbe_ s̀wa.

17 3 Babiloni_ Dii kpé_ m̀gotē p̀le_ ń tadib_ ń íkakiio wíwi,‡ aa t̀ Babeli ṕi. 18 Aa tífukab_ ń p̀el_ ń filiadeb_ ń au'elēb_ ń g̀_ n_ ń m̀gotē

* 52:11 Eze 12.13 † 52:14 Eze 33.21 ‡ 52:17 1Kia 7.15-26

pó p'ó wí Dii kpé zí k'edò náaa tàò ló. § 19 D'oiò gbèz'òpi tao ní tésib'ò ní au'eleb'ò ní t'ufukab'ò ní dauò ní g'ònaò ní imib'ò p'ó wí v'èe kauò ní p'ó p'ó wa pí ní vuao ge ní ánu'uoò s'èlè píi. 20 M'òp'elè m'èn pla ní íkakiipio ní m'ogot'è zuswana p'ó kú a z'íeò ní tadib'ò p'ó Salom'ò pí Dii kpé p'ó ùò, gb'èe m'ogot'èpi gb'ia lé d'ò, a gb'ia k'è z'ài. 21 M'òp'el'epio lesí g'às'isuu bao plaplasaie, a gb'èe s'ò ku'εplapla. M'opio g'èele k'à òne s'ii'òs'ii'ò, mé aa ε v'í v'í ní guu. 22 F'ùà p'ó kú ní musuò lesí g'às'isuu s'òs'òe. M'ogot'è m'òdaona t'aa ní g'òina p'ó wa k'è lán gb'εafu b'ewa liaa f'ùapiozi píi. M'òp'elè m'èn plapio dou'e. 23 Gb'εafu b'e g'òina p'ó liaipio bas'ò s'ii'òs'ii'òsaie, mé a ku m'òdaona p'ó wa t'api musu m'èn bas'òbas'ò.

24 D'oiò gbèz'òpi mé sa'onkia Selaia k'ù ní aà plaade Zefaniao ní bíib'òled'òanaò gb'èon àa'ò. 25 A gbèz'ò p'ó de z'íg'ò d'aaana ù k'ù w'èlè guu ní k'ia ìwa gb'èon sopla p'ó à b'òmá w'èlè guuò ní z'íg'ò gbèz'ò lak'èna p'ó ì gb'è'ò t'ò dalauo ní g'òe gb'èon bàa'ò p'ó wà b'òmá w'èlè guuò. 26 Nebuzalad'api mé ní naaa t'arín'ò Babeli k'ia'ε Libla, 27 ò Babeli k'ia ní dede Amata b'usu we.

Màa wà Yudaò náaa ní b'usu wà t'arín'ò. 28 Gb'è p'ó Nebukan'εza ní naaa à tàòò dasil'èn k'e: Aà kpalablea w'è soplade guu ò à t'arín'ò gb'èon òaa g'èò ní bao ní àa'ò (3.023). 29 A w'è bao plasaide guu gb'èon òaa s'ii'ò ní baakwi ní plao (832). 30 A w'è bao ní àa'òode guu ò d'oiò gbèz'ò Nebuzalad'á gb'è'ò náaa t'arín'ò gb'èon òaa àa'ò ní basoplas'òò (745). An dasi f'èlè píi gb'èon òaas'òs'ò l'èe s'ii'ò ní òaa àa'ò (4.600).

Yekonia gbaea
(2Kia 25.27-30)

³¹ Yudaɔ kí Yekonia taa Babeli wè bla àaɔsaide mɔ kuεplade gɔɔ baasɔo ní plaode zí ɔ Babeli kí Evili Melodaki aà bɔ kpéu a kpalablea wè sɛ́ia guu, à aà gbà gbãa. ³² A yãmaa òè, ɔ à zɔlekii pɔ de aà kía dee pɔ kuaànɔ Babeliɔ pɔa kpàwà. ³³ Yekonia a dakpεunake'ula lilɛ, ɔ ɔ pɔble ní kíó sãnu e a wɛni léu. ³⁴ Lá gu lé dɔ Babeli kía ɔ pɔ pɔ a ni lé aà de kpawàe e à gè gàò.

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

cxliv

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9